

Höbenulg pühadepuuks

Pärnu linna esindusjõulupuuks valiti tänava tavapärase kuuse asemel höbenulg ja see pärineb linnakodaniku aiast. Lk 3

Külaskäik aasta külla

Külalood viivad Pärnumaa Kodukandi aasta külla, Lavassaare alevisse, kus tegusa kogukonna eest seisab sealne külaselts. Lk 10-11

4H ühendab noori

Eesti 4H tegevjuht Küllike Altenberg käis Lõuna-Koreas Soulis 4H maailmaorganisatsiooni asutanud konverentsil. Lk 9

NR 227

LAUPÄEV, 22. NOVEMBER 2014

www.parnupostimees.ee

Kilingi-Nõmme õpetaja pälvis teaduspreemia

Silvia Paluoja

Eesti teaduse populariseerimise konkursil pälvis teaduse ja tehnoloogia parima populariseerija 2200 euro suuruse peapreemia Kilingi-Nõmme gümnaasiumi õpetaja Signe Lensment.

Konkurssi korraldab Eesti teaduse agentuur koostöös teaduste akadeemiaga ja auhindu jagab haridus- ja teadusministeerium.

Minister Jevgeni Ossinovski käskkirjas konkursi tulemuste kohta on Signe Lensmendi kohta märgitud, et auhind antakse talle mitmekesise tegevuse eest loominguilise innovaatilisuse äratamisel nii oma kooli kui maakonna eri õppeasutuste õpilaste hulgas.

Kilingi-Nõmme gümnaasiumi direktor Erli Aasamets märkis, et Signe Lensment on erialalt geograafiaõpetaja, kes on lõpetanud informaatika ja multimeedia eriala magistriõppe ja loonud info- ja tehnoloogilisi õppematerjale.

Maakonnas on õpetaja Lensment tuntud kui e-kooli spetsialist, kes teeb koostööd teiste koolide õpetajate ja juhtidega selle nimel, et vajalik info jõuaks õpilaste ja lapsevanemateni. Esimesena maakonnas pälvis ta 2010. aastal tunnustuse kui aasta õppematerjali looja.

Viimase kahe aasta jooksul on Lensmendi algatusel Kilingi-Nõmme gümnaasiumis robotika ja mehhatroonika ning insenerigraafika tarkvara õppega kaetud kõik kooliastmed 1.–12. klassini ja sellest sügisest toimib robotikaalane koostöö kohaliku lasteaiaiga Kröll.

Pärnumaa on üks väheseid maakondi, kus põhikooliõpilastele korraldatakse arvutiõpetuse olümpiaade.

Kümmeaastat on 5.–7. klassi olümpiaadi eestvedaja, korraldaja ja võitjate juhendaja olnud õpetaja Lensment. Eelmisel õppeaastal korraldas ta arvuti-olümpiaadi veebipõhiselt nii 5.–7. kui 8.–9. klassidele.

Eesti teaduste agentuuri teaduse populariseerimise konkurs oli kuues kategoorias. Laureaatidele anti auhinnad üle neljapäeval Tallinnas teaduskommunikatsiooni konverentsil "Teadus? Läheb tarvis. Päriselt!".

Abikaasad Jack (Sepo Seeman) ja Bella Manningham (Kadri Adamson) veedavad ajastule omaselt aega oma Londoni kodus.

Mats Õun

Esietendub ajastutruu põnevuslugu

HEAS MÕTTES KLASSIKALINE: põnev mängida näitlejatelgi

Anu Jürisson

Pärnu Endla Küünis esietendub täna viktorianaanlik põnevuslugu näitekirjanik Patrick Hamiltoni sulest.

Näidendi „Gaasivalgus“ tegevus toimub Londonis Jack ja Bella Manninghami kodus, kus Bella käitumine on muutunud järjest ebastabiilsemaks.

Naisele tundub pidevalt, et gaasivalgus võbeleb, põrandalauad krigisevad ja keegi kõnnib ta pea kohal. Kuna abikaasa Jack ei ole midagi sellist kunagi näinud ega kuulnud, tärgavad Bel- las kahtlused.

Kui detektiiv Roughi ootamatu saabumine toob päevavalgele tõe, seab see kahtluse alla kogu Bella elu tõelisuse.

Bellat ja Jacki kehastavad lavastuses Kadri Adamson ja Sepo Seeman. Ülejäänud rolle mängivad Ireen Kennik, Lii Tedre ja Ago Anderson. Kujunduse on teinud Liina Unt ja lavastanud Enn Keerd.

Sündmustik hargneb viktorianaanlikus 19. sajandi teises poo-

les. Seeman mõõnis, et sedavõrd ajastutruud põnevikke pole Pärnu teatris tükk aega nähtud.

„Esimeste proovide aegu kohtusin siinsamas all kohvikus sõbraga, kes on end Endla teatrist kogu aeg eemale hoidnud põhjusel, et siin pole ühtegi thriller'it või krimkat. Ütlesin talle, et nüüd on sul aeg teatrisse tulla,“ rääkis Seeman. „Pidades silmas viimaseid sündmusi teatris, on see lehvik igal juhul tõmatud väga laiali. Meil on lavastusi väga erinevale maitsele ja selles mõttes on repertuaar hästi tasakaalus. Näitlejatel on kogu aeg põnev. Hea tubane töö.“

Avalduvad toonased hoiakud

Ajastutruudus väljendub vastses lavastuses osatäitjate sõnutsi nii keelekasutuses kui hoiakutes-maneerides, loomulikul toetab seda näitlejate rõivastus.

„Inimestevahelised suhted olid siis teistsugused,“ tõdes Adamson. „Naised olid mehest täiesti sõltuvad, mis oli alguses

endalegi harjumatu. Tänapäeva naisena tekkis küll tunne, et kuidas mu tegelane selline lammas on. Tegelikult on selles oma võlu.“

„Maskuliinne ja ainult, naisel väga sõnaõigust ei olnud – selles mõttes võiksid need ajad tagasi tulla,“ muheles Seeman.

„Samal ajal oleme üritanud teha mängu tänapäeva inimesele vastuvõetavaks, et need suhted oleksid usutavad,“ jätkas Adamson. „Kui öeldakse: „Tule ja istu siia!“, siis pead minema ja istuma ja tegema nii, nagu mees sulle ütleb. Oma peaga ei hakka naine midagi arvama.“

„Jah, aga mehed võivad pidada sõdu ja avastada mandreid, aga naistel on midagi, mis on kõigest sellest üle,“ pareeris Seeman, lisades: „Loodan, et need kingad meile väga suureks ei jää, me kanname ilusasti selle süžee välja ja publik näeb klassikalist teatrit.“

„Heas mõttes klassikalist,“ täiendas Adamson. „Tänapäeval ollakse harjunud, et kõik on nii põnev. Sa ei aima iial, kust see

pauk tuleb ja kes tegelikult on mõrvar. Selles mõttes on see lugu dramaturgiliselt läbipaistvam ja rõhk on rohkem mängu ilul: kuidas kõik ilmneb, sest igauks juba saab aru ja teab.“

Kohe, pea ees, vette

Sügisel Endlas tööd alustanud Kadri Adamsonile on see teine osatäitmine ja lavastus Pärnu teatris. Esimene oli „Titanic. Ilusad inimesed mängivad suuri tundeid.“ Seal kehastab ta Merilin Kirbitsiga koristajaid, kes James Cameroni tuntud ja auhinnatud filmi „Titanic“ (1997) andunud fännide- na mängivad läbi filmis nähtud stsene.

„Titanicuga“ sarnane kogemus mul puudub täiesti, midagi sellist ei ole ma varem teinud,“ ütles näitleja. Lavastaja Laura Metsaga ette võetud näitemängus tuli nii tegevus kui teksti- mile toetudes suuresti ise välja mõelda ja sellises võtmes, mis vaataja naerma ajaks.

„Olen omamoodi uhke, et me sellest välja tulime, sest kukkumise oht oli suur,“ tunnistas Adamson. Ja avaldas heameelt selle üle, et Pärnu näib lavastusele olevat tekkinud juba oma fänniklubi, seda just noorema publiku seas.

► **„Loodan, et need kingad meile väga suureks ei jää, me kanname ilusasti selle süžee välja ja publik näeb klassikalist teatrit.“**

Sepo Seeman

Näitleja meenutas, et riskantse „Titanicuga“ võrreldes on „Gaasivalguse“ proovi- periood olnud märksa rahulik- um: seal on tekst ja liikumine rohkem ette kirjutatud. Sellegipoolest kruvib esietenduse ootus närvid pillikeeltena pingule.

„Neid keeli on tegelikult päris huvitav pingul hoida,“ lausub Adamson.

Pärnu Postimees

TELLIMINE

telefonil
447 7087

**TEATA UUDISTEST
JA TEEMADEST**

vihje@parnupostimees.ee

UUDISED

Pärnu saab juurde uue tänava: Pärnu linnavolikogu otsustas anda Vana-Pärnus olemasolevale randa viivale tee nimeks Tulepaagi tee.

Esimene lumi ummistas rehvitöökojad, nii et mõni pidi ise rehve vahetama. Ants Liigus

Talv tuli autojuhtidele taas ootamatult

Andris Tammela

Kuigi ilmateenistus rääkis võimalikust lumesajust juba eelmisel nädalal, ummistasid rehvivahetuse viimasele minutile jätanud autojuhid Pärnu rehvivahetustöökojad kohe pärast esimese lumetulekut.

“Meil on siin hullumaja! Järjekord on järgmise tänava otsa!” öeldi Pärnu Postimehele ettevõttest Rehviabi24 eile keskpäeval. “Nii kiire, et mul ei ole praegu aega isegi teiega rääkida!”

Aja saab tulevaks nädalaks

Rehviabi24s töötab neli rehvivahetuspunkti, millest kolm tegelevad jooksvalt lisanduvate klientidega ja üks täidab registreerunute tellimusi. Sellele vaatamata ulatub ettevõtte järjekord esmaspäevani.

Lille tänaval asuvas osatühingus Taunex Auto valitseb enam-vähem sama seis.

“Kõik mehed, kes on töö, pa-

nime rehve vahetama,” kinnitati ettevõttest. “Mõnel on ju alles suverehvid all ja neil pole üldse pääsu.”

Pärnu Postimehega vestelnud mees märkis, et tegelikult on rehvivahetuses olnud kiire juba mitu päeva, kuid see, mis eile juhtus, on siiski tipp.

“Järjekord on ikka tänaval,” lisati ettevõttest. “Nädalavahetusel meil aega ei ole, elavas järjekorras võtame vahele, kui tõesti kellelgi auk tekib. Autojuhtidele tuli talv jälle ootamatult ja tundub, et mõnel on isegi seetõttu põnev, aga meie töömeestel küll ei ole.”

Amservi autoteenindusest öeldi, et kuigi teenindatakse peamiselt oma kliente, tuli ilmselgelt mõnelegi kundenest talv ootamatult.

► **Autojuhtidele tuli talv jälle ootamatult ja tundub, et mõnel on isegi seetõttu põnev, aga meie töömeestel küll ei ole.**

“Meil vahetab rehve üks punkt ja seetõttu enne kolmapäeva aega ei ole,” tõdeti Amservist.

Samal ajal on tegu ühega

vähemast Pärnu autoteenindusest, kus järjekord ei looke tänaval. “Selliseid kõnesid tuleb küll,

et kohe-kohe tahetakse tulla rehve vahetama, aga otseselt järjekorras meil siiski ei seista,” lisati Amservist.

Kohapeal on järjekord tunnipikkune

Mõni sohver oli siiski ilmateadet jälginud ja otsustanud auto suverehvid vahetada talviste vastu juba neljapäeval.

“Käisin Kummicentrumis neljapäeval pärast tööd,” rääkis juht, kes oma nime lehes näha ei soovinud. “Aja sai sinna järgmiseks nädalaks, ent oli võimalus oodata ka elavas järjekorras. Sabas ootas umbes kümme autot, korraga töötas neli posti. Mina ootasin umbes tunni, siis sain rehvid vahetatud.”

Eestis on talverehvid kohustuslikud 1. detsembrist 1. märtsini. Naastrehtid on lubatud 15. oktoobrist 31. märtsini.

Erandina võib talviste tee- ja ilmastikuolude korral naastrehtidega sõita 1. oktoobrist 30. aprillini.

Pärnu politsei pressiesindaja Kaja Graki andmeil eile kella 13.30ks Pärnumaal ühtki inimohvritega liiklusõnnetust juhtunud ei olnud. Küll oli politsei saanud selleks ajaks kaheksa teadet plekimõlkimiste kohta.

tus olnud, pani punkti turvamees.

Mõni hetk hiljem tuli kukkunu teadvusele ja ajas end istukile. “Ta oli juua täis ega saanud midagi aru, esimene küsimus oli, kes teda löi,” rääkis Medkova.

Saabus kiirabi, mis viis mehe kaasa. “Natuke lärmakas oli ja ütles, et tema ei taha minna, aga läks ikkagi kaasa,” olevat kukkunu Medkova kinnitusel omal jalal kaubanduskeskusest välja jalatanud.

Pärnu haigla kommunikatsioonijuhi Eda Amuri andmetel eluohtlikke vigastusi kukkunul ei olnud. “Noormees sai väiksemaid vigastusi ja kahtlustati ka põrutusi,” sõnas ta. Igaks juhuks jäeti patsient haiglasse jälgimisele.

Reisimine pole privileeg, vaid õigus

Annika Poldre

Turismikoolitaja Thomas Baum Šotimaalt osales möödunud nädalal Pärnus peetud turismikonverentsil, kus kõneles muutustest turismis töö ja töökohtade vaatevinklist.

Selle teemaga on ta tegelnud Inglismaal ja Iirimaal niihästi uurimistööde kui koolituste kaudu üle 30 aasta. Ta on töötanud turismis era- ja riigisektoris, osalenud Aasia ja Ida-Euroopa projektides.

Turism paelub Baumi jätkuvalt. Ta peab seda väga mitmekesiseks valdkonnaks, kuigi teemad ja probleemid on lähedased üsna eri paikades.

Palun tutvustage ennast lugejaile.

Alustasin turismis ametikoolitusest. Töötasin Dublinis agentuuris, mis koolitas turismitöötajaid, alustades lihtsamast tasemest kuni meistriteni.

Edasi läks mu töö aina rahvusvahelisemaks paljude projektide kaudu Aasias, Aafrikas ja Ida-Euroopas. Olen teinud koostööd erasektori ja valitsustega, näinud kummalisi ja suurepäraseid kohti.

Ütlesite konverentsietteandes, et see töö võib teid. Milles seisneb võlu?

Mu töö on andnud mulle suurepärase võimaluse näha turismi kogu mitmekesisuses. Samad probleemid ja teemad on maailma igas nurgas, aga alati on neil uued aspektid. Kõikjal õpin uusi asju.

Arvan, et tean vastust, aga avastan, et mida rohkem uurida, seda täpsemaid vastuseid saab.

Turismil on oma kultuurilised mõõtmed, sotsiaalsed väljakutsed, nagu põlvkondade teema, migratsioon, mis on Euroopas praegu kõneaineks. Need kõik ilmnevad ka turismis.

Olete Pärnus käinud korduvalt. Mida turismi asjatundjana Pärnu kohta arvate?

Olen siin olnud lühiajaliselt mõne päeva korraga. Kasvasin üles samalaadses kohas, kus turism on hooajaline.

Mõistan hästi suletud kohvikuid, vaikkeid tänavaid tal-

vel, nagu on puhkuselinnale omane.

See on omamoodi atraktiivne: linn on unine ja ärkab siis jälle ellu. Olen olnud siin suvel vaid korra. Siis on Pärnu täiesti teistsugune.

Linn vajab talvel puhkust, kuigi majanduslikult on raske olla põhjamine mereäärne puhkusepaik.

Kas oskate öelda mõnd head ideed, kuidas hooajaliselt turismi edendada?

Arvan, et võimalused on kultuuripärandi arendamine, muusika, spaad – olete väga edukad oma spaadega. Eakate soomlaste teenindamine on väga hea võimalus, mida olete ära kasutanud.

Aga sellest ei piisa.

Jah, muidugi. Arvan, et väljapääsuks on kultuurisündmused, tegevused, mis ei sõltu kliimast ja ilmast. Pakkuda võimalusi vanemale seltskonnale, kes kaugele ei reisi.

Samasugune ilm on Šotimaal ja väga raske on inimesi meelitada sinna, kui kõik on ümberringi hall.

Kus on teie turistid sel aastajal?

Suurtes linnades. Arvan, et Tallinn on talvelgi edukas. Suurlinnade turismi on palju kergem edendada hooajavälisel ajal kui kuurorti turistide meelitada.

Töötajatele, kes tahavad turismis karjääri teha, on tähtis leida sobivat tööd selles valdkonnas hooaja vahepeal.

Olen näinud ettevõtteid, kes on teinud lepinguid talvekuurortidega, et nad saavad oma häid noori töötajaid talveks sinna – nii tehakse Iirimaal ja Šotimaal.

Töötajaid saadetakse Šveitsi Alpidesse ja mujale. Nad saavad uusi kogemusi ja tulevad hooajaks tagasi. Kuid see sobib noortele, kel pole perekonda.

Suvekuurortidel on raske ja loomulikult mõjutab see sealset turismi kvaliteeti. Hooajalisus on üks suurimaid probleeme Euroopa turismis. Ma ei usu, et keegi on leidnud sellele väga head lahendust.

Millisena näete turismi tulevikku globaalselt, näiteks loodushoidu silmas pidades?

Mõni on väga kriitiline massiturismi suhtes, tuues näiteks suured rahvamassid Hispaania supelrandades.

Mingil tasemel on selline turism kõige säästlikum, sest suur hulk rahvast on koos ühes piirkonnas ja nad ei riku keskkonda kõikjal.

Turismi ökoloogiast räägitakse, räägitud on ka keskkonnamaksust turismis, reisimise piirangutest isegi, aga ma ei arva, et see on mõistlik.

Turismi turud kasvavad kiiresti Hiinas ja Indias. Neil inimestel pole olnud varem võimalust reisida.

Ma ei arva, et võiksime öelda: te ei või siia tulla, sest meie, läänelised, oleme tarbinud turismi juba ülemäära.

Turismi vaadatakse pigem kui õigust. Teie naabrid soomlased on ühed suurimad reisijad, statistika järgi reisib neil iga inimene rohkem kui ükski teine rahvas.

Noored ei pea reisimist millekski eriliseks. Nad näevad ennast maailmakodanikena, võtavad seda normaalse ja loomulikuna, et saavad reisida sinna, kuhu tahavad. Ma ei usu, et on võimalik seda piirata.

Peame leidma tee, kuidas juhtida seda majandusvaldkonda võimalikult efektiivselt.

Pärnu Keskuses pritsis verd

Asso Puidet

Neljapäeva õhtul oskas üks harastuskaskadöör end Pärnu Keskuses üle eskalaatorit piirava turvaklaasi keerata ja teiselt korrukselt esimesele plartsatades pea löhki kukkuda.

“Suur loik oli,” tuli mehe koledast peahaavast Pärnu Keskuse infojuhi Aleksandra Medkova ütlust mööda ohtralt verd. “Paras pauk käis. Algul mõtlesime, et plakat lendas maha,” kuulis Medkova kella kuue ja seitsme vahel õhtul valju plärtsatust, kui mees umbkaudu kolme meetri kõrguselt vastu põrandat prantsatas. “Ühel hetkel jõudis kohale, et plakat ei tee ju kukkudes nii tugevat pauku.”

Vaatama tõtanud nägid eska-

laatorite kõrval kolmekümneandates aastates meest teadvuse- tult vereloigus lamamas.

Medkova sõnade järgi on eskalaatorit piiravad klaasinaad üsna kõrged ja kogemata ei saa kellegagi sellist õnnetust juhtuda. “Mees pidi seinast üle ronima ja seal äärepeal kõikumata, et niimoodi alla lennata,” arutles ta.

Medkova sõnade järgi kaubanduskeskuse klientide hulgas paanikat ei puhkenud. Küll olid mehe sõbrad endast väljas olnud ja ebaadekvaatselt käitunud. “Raputasid seda inimest, umbes nii, et tõuse püsti,” rääkis Medkova.

Arutule tegevusele, mis oleks võinud kannatanule halvasti lõppeda, kui tal oleks selgroovigas-

Turismikoolitaja Thomas Baumi jutu järgi mõjutavad turismi ka sotsiaalsed probleemid, näiteks põlvkondade ebaproportsionaalsuse kasv ja migratsioon. Pärnu kolledž

Pärnu jõulupuu teekond Uus-Sauga tänavalt kesklinna kulgema, vaatamata maha sadanud esimesele lumele, viperuseta.

Ants Liigus

Pärnu jõulupuuks valiti tänavu hõbenulg

Raido Keskküla

Eile ennelõunal panid töömehed Pärnu Keskväljakul püsti jõulupuu, mis pärineb Uus-Sauga tänava koduaiast. Tavapärase kuuse asemel sai linna esindusjõulupuuks tänavu hõbenulg.

Tänavuse pühadepuu omanik pöördus kevadel linnavalitsuse poole sooviga puu maha võtta. Seejärel käis Pärnu linnaaednik Piret Unn puud vaatamas ja leidis, et see on kütteks liiga ilus. Jõuti kokkuleppele, et kuusest saab linna jõulupuu ja selle mahavõtuga oodatakse novembri.

Liis, kelle koduaias kähar hõbenulg kasvas, rääkis, et kuigi puu oli väga ilus, oli see liiga suur ja varjas valgust. „See kasvas lihtsalt vale koha peal“, sõnas ta.

„Hõbenulg on varasematest linna jõulupuudest veidi lühem, 13–14 meetrit, see-eest tiheda ja kahara võraga“, iseloomustas linnaaednik. Tavapäraselt on Pärnu jõulupuul kõrgust olnud 15–20 meetrit ja mõnel korral veidi üle sellegi.

Kuuse toimetas Keskväljaku le, pani üles ja võtab pärast pühi maha OÜ Euro Cactus. Linnale lä-

hevad need toimetused kokku maksma 2500 eurot.

Kuigi esimese lume ja libeduse tõttu olid jõulupuud transportitud töömehed veidi pelglikud, läks kuuse kesklinna toomine ja selle püstitamine viperusteta.

Kui ilm lubab, hakkavad Elwo töömehed nalgude ehtima algava nädala esmaspäeval.

„Selle aasta kuusekaunistused on varasemast natuke tagasihoidlikumad“, rääkis linnaaednik. „Kui mulle tavaliselt meeldib hästi värviline puu, siis sellel aastal näeb külma ja sooja valget värvi. Samuti ehivad puud punased mu-

putatud samas lähedal Pika, Vee ja Akadeemia tänava puudele.“

Jõulupuul süüdatakse tuled esimesel advendil.

7 põhjust, miks valida MASTER taastatud rehvid

Nüüdisaegsed talvemustrid

Spetsiaalne elastne kummisegu

Taastatakse ainult Lääne-Euroopast toodud ja kontrollitud rehve

Vastupidavad TURVANASTA jäänaelad

Rehvid vastavad EU nõuetele

Hinna ja kvaliteedi väga hea suhe

2 aastat täisgarantiid

Kohapeal ka lai valik uusi talverehve tuntud tootjalt

MASTER

rehvid, mis peavad

Kummicentrum
Laki 5, Pärnu • tel 447 7455

Edasimüüjad: www.master.ee

► ILM

Täna on pilves ilm. Sajab vähest lund või lörtsi. Puhub muutliku suunaga tuul 1–7 m/s. Öösel on –3 kuni +1, päeval –1 kuni +2 kraadi.

Kõige soojem ja kõige külmem:

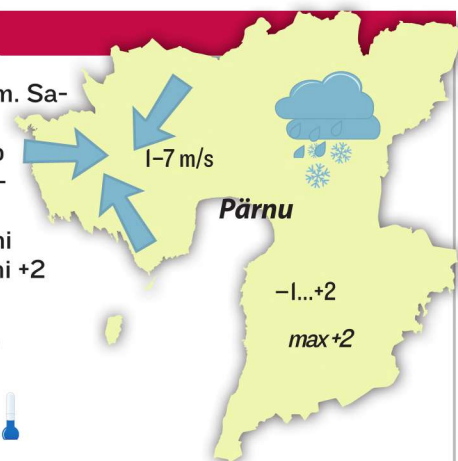
1961 +8,5

1993 –15,2

Homme tuleb pilves selgimistega ilm, kohati võib veidi sadada. Puhub lõunatuul 2–8 m/s. Öösel on –5 kuni 0, päeval –2 kuni +3 kraadi.

Päike tõuseb täna 8.25, loojub 15.50.

KOLME PÄEVA PROGNOOS

Pühapäev –2...+3

Esmaspäev –2...+3

Teisipäev 0...+5

Ilmatark

Ilm hiilib tasapisi talve poole. Nii öine kui päevane temperatuur on kergetes miinuskraadides. Paistab, et selline ilm jätkub. Sademeid tuleb nii lörtsi, lume kui vihmaga. Teed muutuvad libedaks ja autojuhid olgu ettevaatlikud. Valitsevaks on madalrõhkkonnad. Päikest näeb harva, põhiliselt on sombune ilm.

Minu käest on küsitud, millal päris talveks läheb. Vastan vanarahva ütlusega: ega talv taevasse jää.

Põhja-Ameerika New Yorgi osariigis on juba täielik lumemõll ja kohati on lund sadanud poole meetri ringis. Selle aasta jaanuaris oli Ameerikas väga külm ja see külm jõudis lühiajaliselt meilegi. Võib-olla jõuavad meile detsembris tugevad lumehajad. See on küll esialgu oletus ja seda ei kinnita lähiriikide meteoroloogiateenistused. Aga ilmataat teeb teinekord oma korektiivid ja meie ennustused ei pea paika. Kõik ju tahavad, et jõulutaat tuleks külla saaniga. Minu andmed Lõpe kohta näitavad, et viimase kahekümne aasta jooksul ta seda igal aastal teha ei ole saanud, kuuel aastal ei ole lund olnud.

Vanasti arvati, et kui Mart sulatab, siis Kadri külmetab – kadripäev on 25. novembril. Vaatame, kas läheb täppi. Mardipäev oli Lõpel soe.

Ilmar Tiismaa

Muusikaõpetajad alustasid sügispäevi lava-show'ga

Raido Keskküla

Eesti koolide ja lasteadeade 160 muusikaõpetajat kogunes üleile Pärnusse, et vahetada kogemusi, lahendada murekohti ja elada kaasa kolleegide kordaminekutele.

Pika traditsiooniga Eesti muusikaõpetajate sügispäevad algasid Pärnus legendaarse muusikaõpetaja Toomas Volli lavastatud ja vaimustavalt ette kantud ava-show'ga, mis kujutas endast muusikaajaloo koolitust teemal „Labajalast džässini“ ja koosnes õpilaste kirja pandud ülnaljakatest eksimustest tundides ning temaatilistest muusikalistest vahepaladest.

Volli saravalt esitatud „pärlid“ vaimustasid emotsionaalse õppeaine andjaid suisa pisarateni. Muusikaõpetajate liidu juhatause esimehe Kadi Härma arvates on järgmiste sügispäevade korraldajatel raske seda üle lüüa.

Lõbusa ava-show' järel ootasid Eesti muusikaõpetajaid õpitoad ja koolitused, kus jagub aega tõsisematekski juttudeks. Traditsiooniks on saanud külastada sügispäevi korraldanud kolleegide muusikaõpetustunde.

Kolm päeva Pärnus kestvatel muusikaõpetajate sügispäevadel auditakse erialaste tegemiste kõrval meelelahutust. Koidula

Kalli Rõõmussaare lustlik joodeldamine pälvis kolleegide aplausi.

Ants Liigus

muuseumis vaadatakse lavastust „Viru laulik ja Koidula“ ja Kentuki pubis peetakse maha lustakas kadripäeva meeleolus trall. Kavas on solistide konkursi Sügisulgu finaalkontserdil elada kaasa noorte lauljate etteastetele.

Üleriigilised muusikaõpetajate sügispäevad toimuvad loosi tahtel iga kord ise maakonnas. Pärnakate vedada on suursündmus teist korda, esimest korda olid sügispäevad Pärnus 1995. aastal.

Kalurid ja surfarid jagasid merd

Tõnu Kann

Ajal, mil riik kavatseb laiendada omavalitsuste õigusi planeerida tegevusi rannameres, vaidlesid Pärnus tegutsesid surfiklubid ja kutselised kalurid püügipiiranguaja ja surfaritele suveks antud mereala üle.

Vaidlus teravnes pärast seda, kui linn andis kolmele surfiklubile Pärnu keskrahnas hoonestusõiguse ajutiste hoonete püstitamiseks ja surfispordi arendamiseks keskrahnas merealal.

Vaieldi Pärnu maavalitsuses, kus olid kohal riigi ja maavalitsuse, Pärnu linna, kaluriorganisatsioonide, kutseliste kalurite ja surfiklubide esindajad.

Varasemate lepete järgi oli surfarite eeliskasutusse antud mereala Side tänava joonel, kus nad said segamatult kaugemale merele surfamispaikadesse liikuda, nii et 1. juulist 1. augustini sinna kutselistel kaluritel seisevpuuiste paigutamise õigust polnud.

Selline oli varasem kokkulepe, mis tundus kaluritele pealesurutuna.

Kalurid tõstsidki küsimuse püügikeeluaja lühendamisest 15. augustini, sest jahedamatel suvedel hakkab lõhe ja ahven sel ajal madalasse vette ujuma ning kalurid kaotavad teenistusest kahe nädala jooksul 600–900 eurot.

Et kalureil tuleb püügioiguse

Lohesurfaritele vajalikud tuulised ilmad on tihti ajal, mil kutselised kalurid tahavad mõrrad rannavette viia.

Urmas Luik

eest riigile maksta 1100 eurot aastas, nõudsid nad riigimaksu vähendamist või saamata jäänud tulu kompenseerimist, kui püügikeeluga surfarite alal ei lühendata.

Surfarid omakorda leidsid, et just need kaks nädalat on tihti tuulised ning sobivad surfamiseks ja surfispordivõistluseks.

Poolteisetunnise arvamuste vahetamise käigus sündis kompromiss, mis nõuab nüüd ametliku kinnitust.

Kaluritele anti kahe nädala asemel tagasi üks nädal püügioigust surfarite alal tingimusel, et nad loobuvad kuni 1. septembrini

kahest kõige rannalähedasemast mõrrast, kuid saavad alates 22. augustist merre viia kolm mõrrajada, kaks neist mõrra jagu harilikest lühemad.

Peale selle anti kaluritele lubadus õgvendada surfarite jaoks suveks reserveeritud ala nii, et üks äärmistest mõrrajadadest jääb sellest alast välja ja seal võib püüda kas või suvi läbi, kui riigi seatud püügipiirangud seda ei keela.

Vastutasuks lubasid kalurid mõrrad veest välja võtta, kui surfamisvõistlus peetakse nädalavahetusel, mil kalurid on oma mõrrad juba surfialal vette pannud. Ja

kui kavandatud võistlus on kaluritele aegsasti teada, võivad nad viivitada mõrdate vette laskmisega.

Varem on kalurid kokku leppinud purjesportlastega mere ruumilises ja ajalises jagamises.

Jätkuvalt teeb aga kaluritele muret, et kui purjesportlastele eraldatud merealal kehtib kevadest sügiseni kutselistele kaluritele püügikeeld, ei kohaldata seda harrastuskalastajatele. Paatide järel lante vedades kisuvad nad merest välja kalu tööduslikes kogustes, viimastel aastatel peamiselt koha, ja karta on, et alamõõdulisi isendeidki.

Politseinikud tuletasid Pillerpalli lasteaia mudilastele meelde, miks helkurit on vaja kanda.

Erakogu

Politsei haris Pillerpalli lapsi

Pärnu politsei- ja piirivalveametis noorsoopolitseinik Keiju Püvi rääkis Pärnu Pillerpalli lasteaia lastele ja peredele helkuri vajalikkusest.

„Et Pärnu linna ja lasteaia üks prioriteetne tegevus on ohutuse ja turvalisuse tagamine, pööras Pillerpalli lasteaed novembris tähelepanu enda nähtavaks tegemisele,“ ütles lasteaia õppealajuhataja Halliki Tammiste.

Õppealajuhataja ütlust mööda mõtlesid lapsed hoollega kaasa, kui Püvi viie- kuni seitsmeaastaste lastega arutles, mida nad on jalakäijana kogenud, milliseid liiklus- ja käitumisreegleid peab teadma ning kuidas tänaval ja maanteel liigelda.

Pimeas ruumis tehti katseid eri materjalist helkuritega, nii said lapsed uusi teadmisi helkurist ja selle õigest kandmisest. „Kui pilved on mustad, siis on pime, või kui sajab vihma ja rahet, peab helkurit kandma,“ näitasid mudilased oma teadmisi. „Helkuri peab kinnitama jope külge ja kui sa üle tee tahad

minna, peab sul helkur olema, et auto otsa ei sõidaks.“

Noorsoopolitseinik andis igale lapsele maanteeameti helkuri. Samalaadne koostamine toimus lastevanemate ja lasteaia personaliga.

Pillerpalli tervisekeskond oli teinud peredele üleskutsutud korraldada näitus isevalmistatud helkuritest, tingimus oli, et helkur peab olema originaalne, iseloomustama tema kandjat ja olema praktilise väärtusega. „Näitusele saabus palju oma-äolisi ja huvitava lahendusega turvaelemente,“ oli tervisekeskonna juht Sirje Aoveer rahul.

Helkuri kandmist tuletasid meelde ka lasteaia õue pöösaste külge riputatud helkurid.

Ühel novembrikuu varahommikul ootas lasteaia ja toimetulekukooli väravas kõiki üllatus: seal oli palju politseinikke, kes kontrollisid, kas igalhel on helkur. Selgus, ei enam kui pool jalakäijatest helkurit ei kandnud. Nemad said kõigepealt noomida, siis kingiti neile helkur ja sooviti turvalist liiklemist. (PP)

Teater ootab noortelt näidendiideid

Endla teater kutsub teatrihuvilisi gümnaasiuminoori saatma nii uusi kui otsima sahtlipõhjust välja oma vanu kirjutisi, osalemaks hea idee konkursil.

Kuni kahelehekeljelijelised vabas vormis süžeed tuleb teele läkitada hiljemalt 28. novembril. Parimate kirjutiste autorid kutsutakse teatrisse Drakadeemia näidendi kirjutamise koolitusele Mihkel Seederi juhendamisel. Koolituse käigus selgub parim töö lavastatakse koolinoorte teatripäeval „Teater on inimene“.

Teatripäeva algatasid Eesti teatrid ja esimest korda korraldatakse see tuleva aasta 11. märtsil Endla teatri eestvedamisel Pärnus.

Näidend, mis lavale tuuakse, valitakse välja „Hea idee“ konkursilt. (PP)

Pärnakad osalevad mardilaadal

Pärnu linn, SA Pärnumaa Turism ning linna spaad osalevad 22.–23. novembrini Helsingis toimuvatel mardilaadal, teatas Pärnu linnavalitsus. Tegemist on suurima Soomes toimuva Eesti-teemalise messiga.

Mardilaat pakub suurepärast võimalust tutvustada Eesti kultuuri, turismivõimalusi, käsitööd ja meie toitu. Igal aastal on messi fookuses üks Eesti piirkond, sellel aastal Viljandimaa.

Pärnu neli spaad tutvustavad mardilaadal oma teenuseid. (PP)

PÄRNUMAA ÜHISNÄDAL

24.–30.11.2014

ÜHISNÄDAL

21.11 kell 12.30–18
Pärnumaa Kodukant 15. Kõnekoda „Elujõud külas“.
Aasta küla, sädinimese, tegusa maanoore tunnustamine.
Raeküla Vanakooli keskus (Lembitu 1, Pärnu)

24.–30.11
Raeküla linnaosa kodanikunädal.
Raeküla Vanakooli keskus (Lembitu 1, Pärnu)

24.–30.11
Kodanikunädal Linnakodaniku majas. (Nikolai 8, Pärnu)

24.11 kell 16.30
Ühisseminar „Paikuse valla võlud ja valud“. Paikuse noortekeskus, II korrus

25.11 kell 10–17
Võrdse kohtlemise koolitus. Hotell Pärnu (Rüütli 44, Pärnu)

25.–29.11
Sügisnätus Kadjaste külast. Kadjaste külamaja, Vändra vald

26.11 kell 10–16
Pärnumaa kogukonna foorum. Hotelli Strand Jurmala saal

26.11 kell 17
Pärnumaa vabakonna aasta tegijate päev. Hotelli Strand Lahe saal

26.11 kell 15–16
Kaitseliidu maleva avatud uste päev uutele noortejuhtidele.
Pärnumaa malev (Tallinna mnt 49a, Pärnu)

27.11 kell 13 ja 15
Pärnu linna koolinoorte viktoriin „Meie Pärnu“.
Pärnu raekoja saal (Uus 4, Pärnu)

28.11 kell 16
Noorte Osaluskohtvik. Pärnu muuseum (Aida 3, Pärnu)

28.11 kell 15
Pärnumaa vähemusrühvuste kultuuriseltside õpituba.
PEAK (Aida 5, tuba 204)

29.11 kell 10–16
Pärnumaa vabatahtlike tegude päev. Nooruse maja (Roheline 1, Pärnu)

Vaata lisaks:
www.uhisnadal.ee

PÄRNU AASTA TEO

KANDIDAADID 2014

Pärnu linnavalitsuse ja Pärnu Postimehe toimetuse koostöös valime taas Pärnu aasta sündmust. Hääletamine kestab 7. detsembrini. Aasta teo kandidaadid on tähestikulises järjekorras.

1. Apollo kino ja Pärnu Keskuse moe- ja meelelahutuskeskuse avamine	☐
2. Gori seltsi loomine, näituse ja karikatuurivõistluse korraldamine	☐
3. Harmet OÜ tehase avamine	☐
4. Jannseni kai vabastamine saepurust ja muust puistekaubast	☐
5. Koolieelikute laulu- ja tantsupidu „Nurrikud Pärnu jõe ääres“	☐
6. Kunstmuruga jalgpalliväljaku renoveerimine	☐
7. Linnuvaatlustornide rajamine rannaniidule	☐
8. Lootsi torni renoveerimine	☐
9. Läbi aegade suurima kaitsevääparaadi toimumine Pärnus	☐
10. Mecanova OÜ tehase avamine	☐
11. Päevalillepeenra rajamine Pärnu lasteaedade laste poolt	☐
12. Pärnu jõe vasakkalda tervisespordi- ehk Jaanson'i raja valmimine	☐
13. Pärnu kitarrifestivali korraldamine	☐
14. Pärnu mudaravila renoveerimine ja Hedoni spaahotelli avamine	☐
15. Pärnu Munamäe uue skate-pargi valmimine	☐
16. Raeküla kooli algklasside maja valmimine	☐
17. Restoranide ala Gurmaania avamine Pärnu Kaubamajas	☐
18. Kultuuri maja Rüütli 23 tegevus (Fringe festival jm üritused)	☐
19. Sütevaka humanitaargümnaasiumi juurdeehituse valmimine	☐
20. Video- ja valgusetenduse korraldamine Vallikäärus	☐

Vastaja nimi:

Address:

Telefon:

Ettepanekud palume saata või tuua 7. detsembriks Pärnu Postimehe toimetusse aadressil Rüütli 14, 80010 Pärnu (II korrus). Hääletada saab ka Pärnu Postimehe veebilehel.

Filmifestivali direktor Tiina Lokk koos PÖFFi hundiga.

Mihkel Maripuu / Postimees

PÖFF kompab pärnakate maitset

Anu Jürisson

Järgmisel nädalal jõuab Pimedate Ööde filmifestival Pärnussegi, kus seitsme päeva jooksul linastub Apollo kinos 14 filmi.

PÖFFi direktor Tiina Lokk ütles, et Pärnu on neile uus maa, kus festivalimeeskond sisuliselt esimest korda proovib pärnakate filmisoove tabada.

Varem on sama üritatud nii Mai kinos kui Pärnu keskraamatu-kogus, ent eelmisel aastal PÖFFi filme Pärnus ei näidatudki – tehniliste võimaluste puudumise tõttu.

“Mai keskuses me põhimõtteliselt feilisime (luhtusime, A. J.), keskraamatukogus sai filmidest osa küll väike seltskond, aga seal kõik sujus. Meil ei olnud seni head kohta, kus saaks kvaliteetselt filme näidata, sest DVD pealt näitamine pole normaalne,” põhjendas Lokk. Ja avaldas heameelt, et Apollo kinos on nüüd see võimalus.

Kuna PÖFFil linastuvate filmide valik on väga suur, ei olnud Lo-

ki sõnutsi sugugi lihtne nende seast just Pärnule sobivaid selekteerida. Seepärast on oodatud igasugune tagasiside: märkused, soovid ja arvamused. “Sest, mis seal salata, tunneme ennast siilina udus,” lausub ta.

“Seetõttu otsustasime tuua siia seda tüüpi filme, mis vähemasti Tallinnas ja Tartus rahvale hästi peale lähevad ja mis on eestikeelsete subtiitritega,” rääkis Lokk.

Enamik Pärnus linastuvatest filmidest on PÖFFi noorte- ja lastefilmide festivali Just Film kavast. Just see osa, mis on mõeldud 15–18aastastele ja vanematele vaatajatele.

“Aga kindlasti ei ole kogu programm, mida Pärnus näeb, mõeldud ainult noortele. Valik on lai,” kinnitas Lokk.

Kuna režissöör Helle Karis tähistab oma 70 aasta juubelit, teeb Just Film tema loomingule suure kummarduse. Pärnus näeb Karise retrospektiivprogrammist filmi “Metsluiged”.

Filmi “Öitsemine” Pärnu linas-

tusele on plaaninud tulla selle režissöörid Justin Benson ja Aaron Moorhead USAst ning PÖFFi lõpetavad Pärnus animafilmide alafestivali Animated Dreams võidu- ja seansid.

2014. aastast kinnitati PÖFF maailma 15 festivali hulka, millele on antud võimalus kutsuda võistleva filme kõikjalt ilmast. Kuna festival on värv regiooni filmitegijate ja maailma kinotööstuse vahel, tähendab see vaatajale üha rohkem esilinastusi.

Lokk ütles, et eestlased on seda tüüpi publik, kes on harjunud tegema põhjaliku eeltöö ja lähevad vaatama juba tuntud filme.

“Oleks tore, kui nad harjuksid selles mõttes ümber, sest päris suur osa PÖFFi filme on seni tundmatud. Selles võlu ongi, et oleme saanud siia väga tugevad rahvusvahelised esilinastused. Nende filmide kohta ei ole veel võimalik väga palju infot saada, sest see hakkab levi- ma alles pärast meie festivali,” avaldas festivali direktor.

Populismiraamatu autor kohtub lugejatega

Teet Roosaar

Neljapäeval pärast tööpäeva lõppu on poliitikahuvilistel põhjust minna Pärnus Port Arthur 2 asuvasse Rahva Raamatu kauplusesse, kus Ivo Rull sel suvel Pärnus kirjutatud populismiraamatusse autogramme kirjutab ja lugejatega vestleb.

Juuni lõpus võttis tuntud suhtekorraldaja aja maha ja kirjutas rohkem kui kuu jooksul oma sünnilinnas valmis suurema osa raamatust “Populismist. Ene-seabiõpik valijatele, käsiraamat poliitikutele”.

Seletab kõik trikid ära

Soovitud poliitikutel raamatut käsiraamatuna võtta tasub küll rohkem irooniana võtta, sest raamatu järelsõnas leiab kirjanik Toomas Kall järgmist: “Keskmine poliitik, keda samuti pole olemas, vaatab seda raamatut aga õudusega nagu mustkunstnik, kes avastab enne etendust kassa juures mehe, kes publikule kõik tema trikid ära seletab.”

Rahva mõjutamise meetoditega puutus Rull kokku juba üliõpilasena Tartu ülikoolis tulevas-tele ajakirjanikele peetud loenguid kuulates. Hiljem on kogunenud rikkalik kogemustepagas, mida ta lihtsas ja arusaadavas keeles lugejatele vahendab.

Eesti keeles puudus seni kodumaisel praktilisel põhinev raamat, mis valijatele poliitilist ajupesut selgitaks. Rull on võtnud eesmärgiks selle tühimiku riigikogu valimiste eel täita. Ta selgitab, kuidas demagoogiavõtete ja muu abil valijaid mõjutatakse.

Palvele meenutada Pärnuga seotud populist vastas Rull, et üks särelevamaid selles valdkonnas oli endine linnapea Mart Viisitamm, kellest raamatus küll juttu ei ole. “Kurgid sulle, hää-

Ivo Rull on aktiivselt selgitanud, kuidas poliitikute otsused meile mõjuvad ja kuidas näiteks Tallinnas viina tuleks juua.

Mihkel Maripuu / Postimees

led mulle“ stiilis hääle ostmine pensionäridele 500kroonist toetust lubades, ühe lõigu avamine rannapromenaadist, kus oli hiljem hulk vaegtöid,” tõi Rull näiteid.

Rahvalikkus pole taunitav

Rulli hinnangul oli Viisitamm tüüpiline kohalike valijate jaoks juurteta poliitik, kes parteikontorist võimule panduna võimule sai ning võimu enda ja oma erakonna huvides kuritarvitama hakkas. Viisitamme vastandnäite-tena tõi ta Mark Soosaare, kes on teinud huvitavaid aktsioone ja olnud erakondadele tülik, jäänud oma Kihnu kampsuniga rahvameheks.

“Pärnu juurtega Pärnu patrioot. Soosaarele mina rahvalikkust ette ei heidaks, poliitik peabki olema karismaatiline. Kõsimus on piiris, kus trikitatakse

ja katteta lubadusi jagatakse,” rääkis Rull.

Raamatus on toodud Eesti poliitilise populismi esikümme, mille esioots on Edgar Savisaare käivitatud küttepuude ja kartulite tasuta jagamine 2009. aastal. Abi osutamiseks kulus 640 000, kampaania reklaamimiseks kaks miljonit krooni.

Roheliste erakonna juhti Aleksander Laanet on juba pahandanud nimekirjas järgmine tegu, roheliste ja vabameeste kodaniku- palga lubadus 2011. aastal. Võimule pürgijad lubasid maksta 65–80 eurot kuus, mis tasemel 80 eurot kuus oleks lubajate arvatute kohaselt maksnud suurusjärgus 864 miljonit eurot aastas.

“Raha kõigile külvamise üle ei tekkinud isegi debatti. Seda peeti lihtsalt liiga populistlikuks ja rohelised riigikokku ei pääsenud,” ütles Rull.

N099 noored näitlejad üllatasid õpilasi

Anu Villmann

Teater N099 tõi sel nädalal Pärnumaa 7. klasside õpilaste ette noortest ja alkoholi mõjust kõneleva lavastuse “poh, YOLO”.

Pärnus Kuninga tänava põhikoolis ja Sütevaka humanitaargümnaasiumis ning maakonnas Jõõpre põhikoolis, Tõstamaa keskkoolis ja Pärnu-Jaagupi gümnaasiumis mängitud loo on lavastanud Tiit Ojasoo.

45minutises tükis astuvad üles teater N099 noored näitlejad Helena Pruuli, Jarmo Reha, Siimeoni Sundja ja Ragnar Uustal.

“Nad ei ole küll 13–14aastased nagu 7. klassi õpilased, aga siiski küllalt noored, et teada,

millest räägivad. Lavastus võtab osadeks küsimuse “Miks noored on valmis oma aju mürgitama?” ja annab sellele ka vastuseid ja alternatiive,” tutvustas koolinoortele mõeldud lühilavastuse sisu N099 turundus- ja kommunikatsioonijuht Kätlin Sumberg.

Teksti on kirjutatud trupp koos Ojasooga, dramatiseerija on Lauri Kaunissaare.

Sumbergi sõnutsi kohtus näitetrupp lavastuse ettevalmistus- perioodil inimestega, kes on üritanud noortele alkoholiga seotud ohtudest rääkida. Neilt kuuldu põhjal võib järeldada, et olukord on kõike muud kui optimistlik.

“Alkoholi tarvitamine muud- kui kasvab ja ühiskonda ootab

ees vaikne idioodistumine. Seetõttu tahamegi alkoholi mõjust rääkida ja mängime lavastust klassides kogu Eestis. Noortega tuleb rääkida seal, kus nad on,” lisas Sumberg.

Kuninga kooli direktori asetäitja noorsootöö alal Siiri Paasma ütles, et näitlejad ilmusid nende kooli etendust andma täiesti ootamatult: lapsed ootasid tundi aine-õpetajat, aga klassiuksest sammusid sisse hoopis näitlejad.

Lavastust mängiti ainult õpilastele, kellele meeldis etendus väga. “See tekitas suurt elevust,” kinnitas Paasma ja lubas, et õpilased kirjutavad teatril, millise mulje lavastus jättis ja mis mõte- teid see neis tekitas.

Valmis Soomaa teemaplaneeringu visand

Kadripäeval saavad Tori vallamajas oma arvamuse öelda need, keda huvitab Soomaa rahvusparki ja selle mõjula tulevik, mis on välja toodud teemaplaneeringu esimeses visandis.

Soomaast jääb Pärnu maa-

konda 81,7 ja Viljandi maakon- da 314,7 ruutkilomeetrit.

Planeeringuala hõlmavast 1296 ruutkilomeetrist on veidi üle kolmandiku ehk 396 ruutki- lomeetrit rahvusparki ala.

Teemaplaneeringuga taha-

vad Pärnu ja Viljandi maakonna planeerijad soodustada kohalike elu- ja majandustegevust, paren- dada transpordivõimalusi, suu- rendada turvalisust, kujundada turismi- ja puhkealasid, matka- radu. (PP)

PUITMAJA TOOTMINE ALGAB JOONISTEST

MEIE KLIENDIKS ON PÄRNUMAAL ASUV PUITMAJADE TOOTMISEGA TEGELEV ETTEVÕTE, KES OOTAB OMA MEESKONDA TEHNIK-JOONESTAJAT.

Sina vastutad kliendi soovidele ning vajadustele vastava maja tehniliste jooniste koostamise eest ja oled üks võtmeisikutest tootmisprotsessis.

Oled oodatud kandideerima, kui Sul on kogemus joonestamises ning oled väga hea tehnilise taiplikkusega. Valdad kõrgemal tasemel AutoCAD programme ja oled kursis CAD/CAM põhimõtetega.

Rohkem infot tööpakkumise ja esitatavate nõudmiste kohta www.tammistepersonal.ee

Kandideerimine kuni 07.12.2014. Lisainfo projektijuht Kadi Kuuskmannilt telefonil 525 0970.

Tammiste
PERSONALIBÜROO

Peterburi gurmeeõhtu Pärnu kaupmehe villas

Kalev Vilgats

Läinud laupäeval andis Pärnus Ammende villas täissaalile kaheksakäigulise gurmeeõhtu-söögi kokakunsti selle suuna üks kuulsamaid arendajaid Eduard Muradyan oma meeskonnaga Peterburist.

Armeenia perest pärit Muradyan ütles Pärnu Postimehele, et tema suguvõsas oli puhkepäeviti kombeks võtta vastu külalisi rikkalikult kaetud söögilauaga. Huvi kokkamise vastu on ta tundnud 17. eluaastast.

”Minus on see geneetiliselt – võtta vastu ja toita inimesi,“ ütles Muradyan, kes sageli võtab ise uksel vastu külastajaid oma Peterburi restoranis EM.

Elu ahju ümber

Restorani kontseptsioon keskendub AGA ahju ümber, mis soojallikana on EMI süda. Muradyani teada on vaid viies maailma restoranis AGA ahi, millel ja milles käib söögi valmistamine, alustades leivaküpsetamisest ja lõpetades tee- või kohvikeetmisega. Peterburi gurmeekoka köök on euroopalik, kuid Kaukaasia külalislahkusega, roogi eelistatakse valmistada regioonist saadavatest toiduainetest.

Restoranis EM on valida mitme menüü vahel, hinnatase jääb vahemikku 42–85 eurot. Tripadvisoris nimetatakse EMis pakutavat kunstiks taldrikul ja restorani ennast suurepäraseks romantiliseks õhtusöögi kohaks. Mõistagi tuleb laud ette tellida.

Võõrustaja sõnutsi on konkurents kulinaarias tohutu, sest vene-

maalased armastavad selles valdkonnas kõike uut. Eestisse tõi Muradyani koos lapseootel abikaasaga asjaolu, et nende restorani külastas Ammende villa omanik, kes kutsus neid Pärnu. ”Armusime sellesse ilusasse kohta,“ kinnitasid Muradyanid ühest suust.

Ammende Hotelli OÜ juhataja Ene Tohv eelistas jääda salapäraseks, kuid poetas, et arenemas on koostöömõtted, mistõttu korraldati seegi õhtusöök.

Muradyani puhul tõstetakse esile tema uuenduslikku ja põnevast teemakäsitlemisest, kus ükski menüü ei kordu. Olles õppinud maailma tippkoka Alain Ducasse’i käe all, on Muradyan avanud Venemaal ja väljaspool üle 20 restorani. EMI on prantslased nimetanud ilmselt Venemaa parimaks restoraniks.

Kuningas kuninga käe alt

Ducasse on esimene *chef*, kellel on Michelini kolme tähega restoranid (st tippklass) kolmes linnas, ja üks kahest *chef*ist, keda karjääri vältel on tunnustatud 21 Michelini tähega. Seega: köögikuningas köögikuninga käe alt.

Muradyani on tituleeritud Peterburi gurmeepidude kuningaks, kuna õhtusöögid on sageli etendused, mis rabavad külalisi oma originaalsete lahendustega. Ammendes toimunu keskendus ennekõike küll toiduelamusele. Nagu öeldi: iga õhtusöök on gastroonoomiline reis, iga käik on üllatus just selleks õhtuks.

Kõigepealt pakuti viinamarja-üllatust, siis pardirilette’i (tutvustaja sõnutsi oli see Chupa-Chups pardist), kalmaari kurgi ja tilliga, seedriokkakrõpse linnaste ja kanamakspasteediga ning vutikusmeed banaani, kuivatatud tomatite ja granaatõunaga (siia juurde käis kuum puljong). Vahepala oli oma-

Siig marineeritud seente ja basiiliku-spinatikastmega.

Peakäigu valikud: pardifilee päevalilleaseemnete ja basiiliku-spinatikastmega.

küpsetatud leib punase soola ja maitsestatud oliivõliga.

Peakäigust oli valida kas pardifilee päevalilleaseemnete ja basiiliku-spinatikastmega või siig marineeritud seente ja basiiliku-spinatikastmega.

Õhtusöögi finaali oli juustukook Nero Veere riisi jäätisega ning tumeda ja valge šokolaadi *ganache*. Mõistagi saatsid söögikäike Ammende villa sommeljee meisterlikult valitud veinid.

Õeldakse, et pärast gurmeeõhtusööki tekib isu kodus külmkapi kallale minna. Ausalt: ei tekkinud.

Peterburi gurmeepidude kuningas Eduard Muradyan: minus on see geneetiliselt – võtta vastu ja toita inimesi.

Urmars Luik

1. JÄTA OMA TUTVUMISKUULUTUS TASUTA:

Helista 66 22 525 Kuula hoolega juhiseid. Ütle 40 sek jooksul selge häälega oma kuulutuse tekst. Ära lõpeta kõnet enne, kui oled ära kuulanud oma postkasti numbri ja salakoodi. NB! Kirjuta need üles. Soovitame Sul enda jaoks kuulutuse tekst eelnevalt valmis kirjutada.

2. NII VASTAD LEHEST LEHEST LEITUD KUULUTUSELE:

Helista 900 2626, peale sissejuhatust vali kood **047**. Kuula hoolega juhiseid, sissesta kuulutuse number millele vastad ja siis ütle oma teade.

3. NII KUULED SULLE SAABUNUD VASTUSEID:

Helista 900 2626, peale sissejuhatust vali kood **047**. Kuula juhiseid, sissesta oma kõneposti number ja salakood ning kuula oma teateid.

TÄHELEPANU! Meie numbritele saab helistada tavatelefonilt ja kõikidelt mobiilidelt, kasutage palun klahvidega, **toonvalimisega** telefoni. 9002626 numbri eritariif 9.90 EEK/min (0.63 EUR). Uued kuulutused ilmuvad laupäeviti Pärnu Postimehes. Teenuse osutaja: Indata OÜ.

NAINE MEEST

Tere, vaba ja vallaline härrasmees! Kui oled 65–70 aastat vana, siis tea, et antud hetkel on silmapiiril vaba ja vallaline korpulentne daam. Joodikutel palun mitte tülitada. 71449

58 a sportlik pikemat kasvu naine soovib tutvuda üksiku ausa vaba mehega. 71440

56/175/76 rõõmsameelne tantsimist ja reisimist armastav ning paarisuhet väga oluliseks pidav Lääne-Eesti naine ootab pakkumisi. 71417

60+ positiivse ellusuhtumisega naine soovib tutvuda pikemat kasvu heatahtliku mõistva mehega, kellega koos oleks huvitav käsikäes mõõda elurada edasi minna. 71447

60+ meeldiv sõbralik Tallinna naine soovib tutvuda elurõõmsa hooliva mehega, et koos nautida edaspidist elu. 71446

Naine soovib leida 55–60 a meest kaaslaseks jõulupeole. Soovitav Lõuna-Eesti. Sobivusel ja soovil ka edasine suhtlus. 71437

Optimistlik vanem proua soovib tutvuda tööka kuni 75 a härraga. 71427

58 a üksik naine soovib leida kaaslast, kellega aeg-ajalt kohtuda. Seiklusi ei soovi. 71425

70 a lesknaine tutvub niisama vana pahedest vaba härraga, kes sooviks maale elama tulla. 71346

47 a Lõuna-Eesti naine soovib leida meest, kes hooliks ja kellega leida aus viisisuhe või kooselu. 71402

Armas härra! 70ndates mutike ootab sind, tule mu juurde elama, et saaksime koos vanaduspäevi veeta. 71391

Saatusel tahet üksikuks jäänud Pärnu härrasmees, kui oled 60ndates, teotaheline, alkoholivaba, haritud, maj kindlustatud ja sul on autot, siis sinu soovib leida sõpra-kaaslast püsisuhteks samaväärne Pärnu naine. 71374

53/160/64 rõõmsameelne naine tutvub asjaliku pahedest vaba mehega. 71381

71 a Kaljukitse tähtkujus sündinud lesknaine soovib kohtuda meeldiva härrasmehega, kes tunneb end üksinda. 71380

Olen 66 a pikk (178) ja blond maal elav ja elukohta mitte vahetav üksikuks jäänud daam. Kellal on huvi maaelu vastu, luban endaga ühendust võtta. 71379

Tavaline Tallinna proua soovib tutvuda 70+ pealinna härraga, kes tunneb puudust mõistvast kaaslastest. 71368

45 a lihtne Viljandimaa naine soovib tutvuda ausa naisest hooliva ja endaga toime tuleva usaldusväärse 45–60 a mehega. Sobivusel kooselu. 71360

60 a kena Pärnu lesknaine soovib tutvuda vaba härraga, kes ei liialda alkoholiga, on rahuliku loomuga ja soovib oma ellu muud kui üksindus. 71356

65+ Tallinna proua soovib tutvuda vaba kuni 70 a Tallinna härraga. 71352

Naine soovib tutvuda üksikuks jäänud 65–70 a toreda ja mõistva mehega. Alkohoolikutel ja armukese otsijatel palun mitte helistada. 71350

72 a Neitsi tähtkujus sündinud daam soovib tutvuda 79 a härraga. 71349

50ndates pikem muusikahuviline Harjumaa naine soovib leida tänapäevast ja normaalselt omaealist meest. 71415 54/162/62 üksikuks jäänud nooruslik rõõmsameelne hea perenaine tutvub mat kindlustatud ausa mehega, kes aitaks elu ilusamaks muuta. 71342

72 a Tallinna leskproua soovib tutvuda 70+ heatahtliku härraga, kes tooks halli argipäeva pisut soojust ja valgust. 71325

Nooruslik positiivse ellusuhtumisega naine soovib leida sõbraks-kaaslaseks vaba haritud ja tervislikult elavat südamlilku ning hoolivat Tallinna või lähiumbruse härrasmeest 60ndates. 71336

Kas leiduks Eestimaal mõni korralik mees, kes võtaks enda juurde 45 a Pärnu naise koos 9 a lapsega? Sobivusel kooselu. 71333

65+/155/63 lihtne rõõmsameelne naine tutvub asjaliku ja pahedevaba mehega. 71331

65 a Rapla naine soovib leida sõpra. 71326

60 a üksik elav eluga hästi toime tulev naine soovib leida sõpra, kellega suhelda. 71324

Väiksemat kasvu brunett elurõõmus tavaline naine soovib tutvuda 70ndates aastates Tallinna härraga, kellele meeldib ka vahetevahel valssi keerutada. 71322

Armas härra! Kui sa usud, et kahekesi koos on parem, siis sinuga soovib tutvuda pensioniikka jõudnud meeldiv Tallinna naine. 71315

MEES NAIST

60 a maal elav mees soovib tutvuda haritud ja saleda Tartu kandi naisega. 71343

40 a noormees soovib tutvuda 38–43 a naisega. 71435

58 a suitsu- ja alkoholivaba mees soovib tutvuda 60–70 a saleda naisega püsisuhteks. Soovitavalt Tartu- või Valgamaalt. 71445

65 a töötav nooruslik lihtne huumorimeelne mees tutvub Tallinna või Ida-Harjumaa naisega. Kui su kaal on alla 90 kg, siis võiks tulevikus leivadki ühte kappi panna. 71438

50+ a mees soovib kohtuda üle 50 a naisega. 71392

60 a pikemat kasvu mees soovib tutvuda pikemat kasvu saleda 55–60 a daamiga. 71426

Tere, Lõuna- või Kagu-Eesti üksik proua, kui elad maal ja vajad enda kõrval 62 a hingelt maameest, võta ühendust! 71423

50+ proua Haapsalust või selle lähedalt, kes igatsed noore pensionäri seltsi, helista! 71421

67 a abielumees soovib salasuhtes 63–72 a naisega. 71412

65 a Pärnumaa mees, suitsetab, tarbib alkoholi, ei ole sportliku väljanägemisega, elab korteris, maj tuleb toime, soovib tutvuda. 71408

40 a Pärnu noormees otsib 40 a elukaaslast. 71405

Kardetud pahedest vaba Tallinna leskmees igatseb tutvuda kooselu eesmärgil kena nii 65–72 a prouaga. 71401

Otsin sind, haritud sale naiselik Tallinna või lähiumbruse 60+ naine. Elamiseks vajalik olemas, aga olen üksik. 71399

Üksikuks jäänud pikem meesterahvas otsib 60ndates elukaaslast. 71396

55/180/76 kena hoolitsetud välimusega nooruslik Tallinna mees tutvub mõistva noorema naisega, et aeg-ajalt kohtuda. 71394

43 a Lääne-Virumaa mees soovib leida lihtsat ja huumorimeelega 40–45 a elukaaslast. 71385

Pärnu mees otsib seltsilist. 71384

Hästi nooruslik pahedevaba Tallinna mees soovib leida kuni 50 a lihtsat meeldivat naist. 71375

40 a Pärnumaa mees soovib leida head sõpra-elukaaslast. Kasvatan 9 a poega. 71344

50ndates üksik vaba Läänemaa mees soovib leida heatahtliku ja armsa naise, kes elaks üksinda. 71359

60 a hästi elurõõmus Tallinna mees tutvub samaväärse saledama naisega, et aeg-ajalt suhelda. 71348

79 a mees soovib tutvuda kuni 75 a daamiga. Sobivad Sõnn, Neitsi, Kaljukits. Elan Põltsamaal. 71345

63/180/77 igati tegus elurõõmus Tallinna mees tutvuks meeldiva rõõmsameelse naisega. 71337

Üksik jäänud 46 a Saaremaa mees soovib tutvuda naisega. Sobivusel kooselu. 71332

Haloo! 50ndates lühemat kasvu Tallinna või Harjumaa vanaema, sind ootab 60ndates vanaisa. 71329

50+ Tallinna härra tutvaks rinnaka lühemat kasvu vitaalse daamiga. 71328

Pikemat kasvu pahedest prii Kaksikute tähtkujus sündinud 75 a mees soovib tutvuda üksikuks jäänud heasüdamliku 65+ Tallinna daamiga. 71323

58 a suitsu- ja alkoholivaba meesinalliid soovib tutvuda püsisuhteks saleda kuni 70 a naisega soovitavalt Tartust või Valgast. 71313

Üksikuks jäänud 75+ maal elav pensionär, pahedevaba, soovib oma ellu kuni 70 a naist. 71307

60 a mees Tallinna lähedalt soovib tutvuda kuni 55 a naisega. 71305

63 a väikse puudega Pärnumaa leskmees soovib leida elukaaslast. Olen koduse eluviisi ja rahuliku loomuga. 71300

2013. aasta jooksul andis
Pärnu verekeskuses verd
3457 doonorit.

Haigla saal oli autasustamisel rahvast täis, kuid siia mahtus ühekorraga vaid väike osa doonoreid.

Pärnu haigla

Pärnu haiglas tänati doonoreid ja doonorluse toetajaid

Annika Poldre

Austamisõhtule olid kolmapäeval kutsutud vaid auväärsemad ja staažikamad elupäästjad, sest nagu ütles Pärnu haigla juhatuse esimees Urmas Sule, polegi siin sellist saali, kuhu kõik doonorid korraga mahuksid.

Nii olid sel õhtul öeldud tänusõnad mõeldud neilegi doonoritele, keda polnud kutsutud ja keda polnud kohal.

Pärnu veretalituse juhataja doktor Alli Tiik ütles, et kõige rohkem doonoreid on vanuses 18–29 eluaastat. Pärnumaa 31 doonorit on verd andnud üle saja korra ja nemad kannavad audoonori nimetust. 28 on saanud presidendilt vere loovutamise eest Punase Risti teenetemärgi.

Eesti doonorirekord

Pärnumaal on vere loovutamise rekord Hans Himaneni käes, ta on 226 korral andnud kokku üle 100 liitri verd. Himanen jutustas, et läks esimest korda verd andma 1973. aastal ehituselt koos töökaaslastega. Toona anti selle eest kaks vaba päeva ja söögitalonge, kohapeal kohvi, küpsiseid ja šokolaadi.

Himanen on andnud kahel korral väljakutse peale verd otse

vereülekandega, korra ühele naisele pärast sünnitust ja teisel korral bussijuhile.

Himanen rääkis, kuidas ta traktoriroolis olles kutselise autojuhi süül avariisse sattus ja tal peast ohtralt verd voolas. Talle taheti teha vereülekannet, millest ta keeldus seetõttu, et sel juhul ei oleks ta viis aastat tohtinud verd anda.

Doonoriks hakkas Himanen selle mõttega, et mine tea, võib-olla on kunagi endal samasugust abi vaja. Saugas elav Himanen on Eestis kõige rohkem verd andnud inimene, kahe aasta eest täitis tal 100 liitri piir. Presidendilt on ta saanud selle eest Punase Risti teenetemärgi.

Ülo Kaljula, kes on verd andnud 187 korral, alustas vereloovutamist 1978. aastal. Ta rääkis, et oli kolmeaastane, kui tema isa suri verevähki. Siis, kui isal oleks verd vaja olnud, temal seda ei jätkunud. See läks Kaljulale hinge ja oli põhjus, miks ta otsustas: kui võimalik, hakkab ta doonoriks.

“Vere andmine tugevdab ka enda verd,” sõnas pärnakas Kaljula.

► **“Et veri oleks kvaliteetne, peab doonor terve olema. Tal ei tohi olla kroonilisi haigusi ja ta ei tohi tarvitada pidevalt ravimeid. Doonoriks saab 18aastaselt ja võib olla kuni 65. eluaastani.”**

Mart Möttus

rast, kes on verd andnud 116 korral. Temale soovitas arst pärast sünnitust hakata verd andma.

Nõu kuulda võtnud, tundis ta peagi, et tervis läks paremaks. Pealegi sai probleemne näonahk korda.

Kuna Aleiniku tütar vajab kunagi verd, rõõmustab ta selle üle, et saab oma verega kedagi aidata. “Enesetunne on pärast verd andmist väga hea,” lausus naine, kes käib verd andmas neli korda aastas. Vere andmine on tema arvates endale lausa kasulik. Väike tasu on toidupakike, kohapeal pakutakse küpsist ja mahla.

Doonoriks juba ülikoolis

Vändra perearst Mart Möttus on verd loovutanud üle 120 korra. Möttus jutustas, et hakkas verd andma Tartu ülikoolis õppimise ajal, alustades 1973. aastal. Tol ajal kõiki vereandmise kordi ei registreeritud, nii ei teagi ta oma täpset kordade arvu ega pea seda väga oluliseks. Verd läks ta esimest korda andma, et teada saada oma veregruppi. “Tekkis kambavaim koos poisituga verd anda ja nii jäi pisik külge,” rääkis Möttus.

Tol ajal sai verd ka raha eest loovutada. 400 g vere eest maksti poole kuu stipi raha, pealegi anti söögitalonge, mis oli tudengile tõhus toetus.

Möttuse reesusnegatiivne veri on teistest haruldasem, sest sobib kõigile, seetõttu on teda ööselgi välja kutsutud verd andma. Vändra perearstina aitab ta verepäevi korraldada. “Siis annan ka ise verd, harjumus on külge jäänud,” lausus ta.

“Et veri oleks kvaliteetne,

peab doonor terve olema,” rääkis Möttus. Tal ei tohi olla kroonilisi haigusi ja ta ei tohi tarvitada pidevalt ravimeid. Doonoriks saab 18aastaselt ja võib olla kuni 65. eluaastani.

“Eakamate vereloome pole enam nii elav ja organism ei taastu kiiresti,” põhjendas Möttus vanusepiirangut. Ka väga kõhnadelt, 50kilostelt inimestelt ei võeta verd, sest neil on vere kogus väike. “Doonor peab olema söönud ja vedelikku tarvitanud,” tutvustas perearst Möttus nõudeid.

2013. aasta jooksul andis Pärnu verekeskuses verd 3457 doonorit.

Asta Aleinik

Hans Himanen

Ülo Kaljula

SIMPLY CLEVER

ŠKODA

Octavia erimudel COMFORT vaid 14 990€

Kombineeritud kütusekulu 3,4 – 13,0 l / 100 km, CO₂ emissioon 88 – 27 g / km. Pildil on illustreeriv tähendus.

Škoda, täna parem kui kunagi varem!

Hea hinnaga erimudel Octavia COMFORT on praktilise inimese unistus!

Varustuses: metallikvärv, talverehvid, tehase alarm, valuveljed, konditsioneer, esiistmete soojendus, püsikiirusehoidja, 7 turvapatja, elektrooniline juhitavuskontroll, CD/MP3 raadio ja palju muud!

Rapid Spaceback ei ole „lihtsalt mingi“ tavaline luukpära! See on mudel, milles on ühendatud universaal, luukpära ja kupee, pakkudes tagaistmel reisijatele kõige enam põlve ja pearuumi oma klassis. Spacebacki disaini on pärjatud ihaldusväärseima „Red Dot“ disainiauhinnaga.

Värskest jõudsid müügile uus **Octavia Scout 4x4** ja oma klassis pea ainuke nelikveoline luukpära, uus Octavia **HB 1.8 TSI DSG 4x4**. Kokku on ŠKODA valikus 20 erinevat 4x4 mudeliversiooni!

Detsembris jõuab Eestis müügile uus **Fabia** luukpära ja jaanuaris **Combi** kereversioon, mis üllatavad disaini, tehniliste lahenduste kui ökonoomsete mootoritega.

EMOR 2014 Car Brand Health uuringus osalenud inimeste hinnangul on ŠKODA madalaimate ülalpidamiskuludega automark Eestis!

Võime kindlalt väita, et **ŠKODA** on täna parem kui kunagi varem!

Valige sobiv esindus, tulge konsultatsioonile ja leiame Teile sobivaima lahenduse!

Uus Fabia
Hind alates 9 990 €

Rapid Spaceback
Hind alates 11 990 €

Rapid Comfort
Hind alates 12 990 €

Uus Yeti
Hind alates 16 460 €

Superb Comfort
Hind alates 18 490 €

Uus Octavia Scout 4x4
Hind alates 27 940 €

Tulge proovisõidule ja hindame ära teie tänase sõiduki!

ŠKODA Tallinn • Tallinn, Paldiski mnt 73 / Pirni 1 • Telefon: 6808 222 • info@skoda.ee, auto@skoda.ee

ŠKODA Laagri • Pärnu mnt. 543, Laagri • Telefon: 6837 070 • auto.laagri@skoda.ee

Aasta Auto AS • Tartu, Sepa 24 A • Telefon: 7308 000 • info@aastaauto.ee

Moller Auto Pärnu OÜ • Pärnu, Välja tn. 3 • Telefon: 4476 140 • parnu@skoda.ee

Moller Auto Viru OÜ • Jõhvi, Narva mnt 143 • Telefon: 6808 200 • viru@skoda.ee

Moller Auto Viljandi OÜ • Viljandi, Tallinna mnt 45 • Telefon: 4355 340 • viljandi@skoda.ee

Facebook.com/skodaestii www.skoda.ee

4H jõudis Eestisse 1930. aastatel. Noorteorganisatsioon taassündis siinmail läinud sajandi 90. aastatel.

NOORED

Soulis vabanduse palumisele aega ei raisata

Urmas Hännile

Korea keeles puudub vabanduse palumiseks paslik sõna, sest seal-ses tõtakas elutempos peetakse andekspalumist tulutuks ajaraiskamiseks.

„Inimesed on seal väga rahulikud ja ütlevad, et kui tänaval keegi müksab, nad vabandust ei palu, sest kõikidel on kiire,” rääkis Lõuna-Koreas Soulis 4H üleilmse organisatsiooni asutamiskonverentsil käinud noorteühingu Eesti 4H tegevjuht Küllike Altenberg.

Ent 4H liikumisega haaratud noorte suurkogu töös osalenud pärnakal jäi kaugest maast meelde muudki, eelkõige see, mis hakkas silma hiidlinnas ringi liikudes.

„Ma ei kohanud Souli tänavapildis ühtegi ülekaalulist inimest,” imestas Altenberg veel nüüdki.

Lihtne toitev köök

Kuid imeks panna pole midagi. Et lõunakorealased peavad tervise aluseks õiget söömist, on nad enda väitel maailma kõige tervislikumad toitujad.

„Naisena oli mul kade meel, milline on nende köök: häämsatavalt lihtne ja samal ajal toitev,” tõdes Altenberg.

Nii oli päris igapäevane, et restoranis podises supp gaasileelgil otse sööjate silma all, paja ümber oli aga lugematu hulk muud suupistet.

„Need armsad kausikesed. Ühes natuke liha, teises natuke tšilliga paprikat, kolmandas neljandas-viendas pisut seda ja teist, aga see oli ka kõik,” meenutas Altenberg kaugel maa kombeid. „Kui eestlane või iga teine eurooplane sööb lõpuks korraliku šokolaadikoogi või muud magusat, siis neil oli tavaliselt viil apelsini või arbuusi.”

Kasin oli ka söögi kõrvale tarvitavate jookide loetelu, peale puhta vee muud polnudki.

Üpris tavaline on Lõuna-Koreas seegi, et üheks söögikorraks ongi vaid supp, seejuures mitte meie toeka seljanka taoline.

Küll võib kaugel maal serveeritavas supis olla terve kana. Tõsi, mõõdule on kaussi tõstetud pigem tibu. Ja leemekegi pole toitev puljong, vaid veest ehk pisut rammusam vedelik.

„Toidud olid üllatavalt head, nii et lõpuks tekkisid meil oma lemmiksupidki – inimeharju ju kiiresti,” ütles Altenberg.

Vürtside otsatu valik

Supijuttu jätkates olgu mainitud, et selle juures on sööjal taas otsatu valik kõikvõimalikke vürtsi, millega suppi maitsestada. Võõrustajad olid varmad võraid manitsema, et need oleksid maitseainetega ettevaatlikud ja hoiaksid end tagasi, et mitte tühja kõhuga jääda.

„Seda vürtsi, mida nemad söövad, ei suutnud eurooplased taluda,” tõdes Altenberg.

Kõige paremini tuli maitsete erinevus ilmsiks raudselt korealaste igapäevameenüüsse kuuluvate riisiroogade juures.

Kui kohalikel oli see toidule lisatud tšillist ja muudest vürtsi-

4H üleilmse konverentsi delegaadid elasid Soulis hotellis, mis pakkus peavarju ka 1988. aasta suveolümpial osalenutele.

Foto: seoul-olympic-parktel

dest punane, siis külaliste riis oli niisama valge, nagu see oli neile serveerides.

Ehkki eelnevast võib jääda mulje, et peale kanalaha korealased muud ei tunnistagi, on see vale arvamus. Tunnistavad küll, eriti veiseliha.

„See, kuidas nad lihaga „mängisid”, oli vapustav,” tõdes Altenberg. „Kuna konverentsil oli delegaate 50 riigist, oli väga oluline tuua välja, mis lihast toit oli – tulenevalt usust ei söö kõik ju sea-liha.”

Kui veel mõnda Lõuna-Korea söögikommet mainida, siis loomulikult seda, et lauas on põhiriistadeks pulgad. Avalikes söögikohtades on need metallist ja rasked.

Supi tarvis on

siiski lusikas, sest lonksata leent üle kausi ääre on süüdsusetu.

Ent kui keegi pulkadega hättajäänud kahvlit nõuab, leitakse sööjale seegi.

Sibavad juba varavalges

Kui ennist sai öeldud, et lõunakorealased on enda väitel maailma kõige tervislikumad toitujad, on nad võõraste hinnangul ka tervislikema eluviisiga rahvas maailmas.

„Nii sportlikke inimesi pole ma mujal näinud. Kanadalane, kelle aknad olid terviseradade poole, ütles, et juba hommikul kella viiest käis seal selline sibamine, et lase aga olla,” meenutas noorteühingu Eesti 4H tegevjuht.

„Kui läksime öhtul ükskõik mis kellast jalutama, oli see seitsmest või kümnest, oli seal siis ka suur möll.”

Samas ei leegita nii, et hing paelaga kaelas, vaid kõnnitakse, päris tempokalt. Kõnnitakse ka kogu perega, põnnid kõige saba.

Aeg-ajalt astutakse käigu-teelt kõrvale, sest iga natukese maa tagant on raja veeres kas väljõusaal või laste mänguväljak.

Seejuures on alles ja kasutuses kõik Soulis 1988. aastal toimunud suveolümpiamängude tarvis ehitatud rajatised. Nii elasid üleilmsel 4H konverentsil osalenudki Souli olümpiaks kerkinud Parktelis, osa konverentsi üritusi leidis aset Olümpiapargis paiknevas võimlemishallis.

Muide, olümpiatuli põleb Soulis tänapäevani.

Et 25 aasta eest kerkinud hooned on säilinud ja neile on leitud otstarve, on lausa imeks panna. Imestada, sest hulk olümpiamänge korraldanud linnu on omal ajal püstitatud

hoonetega püsti hädas: neile ei ole leitud õiget rakendust ja nii need miljonid neelanud ehitised lagunevad.

Jõukust on kõiges

Ometi pole Lõuna-Korea riik,

mis peaks väga wonne (kohalik rahaühik) lugema. Või tulebki riigi jõukus sellest, et ei priisata ja kõik kulu-tused lähevad asja ette.

„Me ei näinud tänaval ühtegi vana autot, isegi kaubikud olid tuliuued,” tõdes Altenberg. „Telerist silma jäänud reklaami kohta võin öelda, et meil selliseid telefone veel näha pole.”

Vaatamata toimivale ühissõidukiliiklusele, kohalik rahvas paraku autota läbi ei saa, sest Soul on linn, mille ümmarguselt 11 miljonist elanikust kümme sõidab igal hommikul tööle ja öhtul koju.

Nii võis Altenberg tõdeda, et hotellist möödunud tee oli kogu aeg autosid tulvil täis, ehkki ühes suunas viis kuus ja teiselele poole kuus sõidurada.

Mis hämmastav: sellise liiklusintensiivsuse juures pole tunde kestvaid ummikuid.

Küll ei tihatud eeltoodust lähtuvalt kunagi pak-kuda, palju üks või teine sõit aega võtab. Sõltuvalt vahemaast öeldi

► „Kuna meie liikmetest 85 protsenti tegeleb maakohtades, annab 4H noortele võimaluse kodukohas midagi ära teha, väärtustada kodukohta ja kogukonda, et neist tuleksid hakkama saavad noored.”

Küllike Altenberg

enamasti, et võib minna tundpoolteist kuni kolm tundi, eks pärast näeb.

Nägigi. Seda, et kohale jõuti igal juhul.

Nagu nüüd jõudis ülemaailmse organisatsiooni moodustamiseni 1902. aastal Ameerikas alguse saanud ja seejärel mujalgi järgijaid leidnud noorsooliikumine 4H.

4H. Õpime tegutsedes

Rahvusvaheline lühend 4H tuleb neljast ingliskeelsest sõnast: *head, heart, health ja hands*. Esimehe ehk selge pea, mõtlemine viitab sellele, et 4H õpetab noori mõtlema meeskonnana ja tegema koostööd. Teine ehk ustav süda näitab võimalust leida 4H klubitöös osalemisel uusi sõpru ja kohtuda mõttekaaslastega. *Health* – (hea) tervis – käteb elustiili, seda, et 4H aitab end nii vaimselt kui füüsiliselt hästi tundvatel noortel olla aktiivsed, saamaks hakkama kodus, koolis, sõprade ringis.

Hands – (abivalmid) käed – kõnelevad sellest, et 4H liikmed tegelevad neid huvitavate asjadega. Nad õpivad eluks vajalikke oskusi, mida jagavad teistele.

4H üleilmne põhimõte on „Õpime tegutsedes!”.

Eestis kätkeb 4H nelja harjumust: mõten positiivselt, arendan ennast, teen koostööd, elan tervislikult.

2014. aasta septembris kuulus Eesti 4Hsse 66 klubi 1172 liikmega. Pärnumaal töötas 16 klubi 294 liikmega.

„4H on võtnud südameasjaks maaelu väärtustamise ehk noored on meie lahendus,” tõdes noorteühingu Eesti 4H tegevjuht Küllike Altenberg. „Kuna meie liikmetest 85 protsenti tegeleb maakohtades, annab 4H noortele võimaluse kodukohas midagi ära teha, väärtustada kodukohta ja kogukonda, et neist tuleksid hakkama saavad noored.”

Ehk teisisõnu võiks 4H märksõnaks olla ise tegemine, tutvumine ettevõtluse alustega. Et kui noor saab kaelakandjaks, ei hüppa ta mitte tundmatusse vette, vaid tal on juba aimu, mis teda ootab, kuidas ettevõtluses pinnale jääda ja edasi jõuda.

Küllike Altenberg on noorteühingu Eesti 4H tegevjuhi ametis 1997. aastast.

Urmas Luik

KÜLALOOD

LAVASSAARE ALEV

- Esmamainitud 1624 kui Lawasser.
- Kaugus maakonnakeskusest Pärnust 25 ja vallakeskusest Audrust 13 kilomeetrit.
- Lavassaare küla kuulus Roodi mõisale, hiljem Jõõpre kroonumõisale.
- Eesti Vabariigi ajal oli külas 15–16 talu, külast on saanud alevi Mäe tänav.
- Turbatootmise suurenedes sai külast 1949 tööstusalev pindalaga kaheksa ruutkilomeetrit.
- Lavassaare vald ühines Audru vallaga 26. oktoobrist 2013, mil jõustus Audru vallavolikogu liitumise registreerimise otsus.
- Vallavalitsust esindab kohapeal sotsiaaltöö spetsialist.
- Audru vallas 27 asula hulgas elanike arvult üks suuremaid: 486 elanikku.
- Alevis on algkool-lasteaed, perearst, rahvamaja, raamatukogu.
- Lavassaare külaselts asutati 17. märtsil 2013.
- Suurimad tööandjad on vallavalitsus, AS Tootsi Turvas, OÜ Biolan Baltic.
- Külaseltsi oma suveniirtoode on Turba pai.
- Rajamisel on muuseum-külakeskus, toimib koostöö Lavassaare raudteemuuseumiga.
- Lavassaare arenguseltsi ja külaseltsi liige Ülle Varik pälvis 2013 presidendi tunnustuse kui parim vabatahtlik.
- Pärnumaa Kodukant nimetas Lavassaare tänavu Pärnumaa aasta külaks.

Pärnumaa vapimärk tõstab Leida Rehtla töö esile

Raamatupidaja haridusega Leida Rehtla tuli Lavassaarde tööle pea 60 aastat tagasi, ameti oli ta õppinud Pärnu turbatehnikumis. Karjääriredel oli tollal selline, et esialgu kapitaal-ehituse osakonna raamatupidajana alustanud noor naine tõusis ülespoole vanem- ja pearaamatupidajaks. Sündisid kaksikud poisid, valmis kodumaja.

Aastal 1993 valis kohalik volikogu Leida Lavassaare vallavanemaks ja tosin aastat hiljem kinnitas tollane Pärnu maa- vanem Toomas Kivimägi Ammende villas vastuvõtul tema rinda maakonna kõrgeima tunnustuse, vapimärgi.

“Leida töö ongi Lavassaare,” ütlevad kohalikud, sest isegi pensionipõlves jätkub Rehtlat igale poole. Teda jätkub osatükis Lavassaare Kommunaa ja külaseltsi juhatuse, tegelema raudteemuuseumi ja koduaiaga vaikselt tänava äärde jääva eramu ümber.

Volikogu liikmena oli Leidal nagu teistelgi väikese valla rahva valitud esindajatel lahendada raske võrrand, mille vastuseks kolmas otsus alustada Audru vallaga liitumiskõnelusi. Läänud aasta oktoobris valis kaks seni iseseisvat valda ühise volikogu ja Audru piirid nihkusid kaheksa ruutkilomeetrise alevi taha vastu Halinga valda. Hingekirjas olivate arv suurenes poole tuhande elaniku võrra.

Kohaliku elu ja inimeste tundjana tuletas Rehtla meelde, et juba 2009. aastal paistis: omaette jäämine ei

Lavassaarde tuli Leida Rehtla 23aastasena, ta on pühendunud kodualevile.

ole perspektiivikas. Tollal liik- kas turbatööstusele tuginev iseteadlik alev nagu ka eelmise sajandi 90ndatel tagasi suurema ettepaneku moodustada üks omavalitsus.

Kodukoha käekäigu eest seisab Rehtla nüüdki, aidates külaseltsil Lavassaare ajalugu sõna otseses mõttes nähtavaks teha. Trükisõnas on ilmunud vähemalt kaks alevi elu kajastust. “Lavassaare läbi aegade” on koostanud Marie Ronimois ja “Lavassaare ajalugu” avades vaatab tiitellehelt sissejuhatava teksti alt vastu selle koostaja vallavanem Leida Rehtla nägu. Tema koostatud on ülevaade sellest, kuidas külast kujunes töölisasula ja lõpuks alev ning raamatupidajaliku täpsusega paljud andmeparandused teistes tekstides.

Tori vallas sündinud, Are vallas Lepplaine asunduses kasvanud ja kooliteed alustanud Leidale on

lavassaare- relased tänulikud tema pühendumise eest kodu- alevi kujundamisel.

Lavassaaret käsitlevad kogumikud vaata- vad olnule tagasi läbi kohalike silmade.

Lavassaare külaselts jätab a

Lavassaare on 390aastane, arvates koha esmamainimisest, ja oli Audru kihelkonna küla, kuni nõukogude võim nimetas turbatöölise asula aleviks ja 15 talu koos põldudega sellega liideti.

Veidi rohkem kui aasta tagasi, mullu märtsis moodustatud Lavassaare külaselts võitis nõuks jätta oma kodukoht kindlalt kaardile ja tutvustada seda turistidele, tehes koostööd Lavassaare raudteemuuseumiga.

Agapiirkonna väärtustamise ja kogukonna kaasamise mõtteid on külaseltsi kolmeliikmelisel juhatusel nii palju, et kogu nende hoog ja ettevõtmiste energia ühte kirjatükki ei mahugi.

Näiteks otsustas vaevalt pooleaastane külaselts oma üldkoosolekul, et ostab aktsiaseltsilt Tootsi Turvas aastaid kasutatud seisnud rabakontori maja, asula kõige vanema puithoone, ja seda järk-järgult remontides rajab sinna muuseumi-külakeskuse.

Vedur vilistab

Poolesajaliikmelise külaseltsi juhatuse liikmed Merle Lillak ja Rivo Kajo kohaliku kunstniku Rein Aaspere kujundatud külaseltsi nimetahvli ees, sammume Rootsi punase puumaja poole. See ajalooühinguline hoone ongi tulevane külakeskus-muuseum, vastas turbarongide liikumiseks ehitatud raudtee, mille rööpad rohtuvad.

Agaga nagu hästi läbimõeldud süžeeaga lavastuses müriseb tagumist rööppapaari pidi rong, ees kogukas vedur ja taga vagunid, mille täide tuleb viia turbaestakaadini. Vedurijuht lehvitab käega ja laseb turvituseks viletõrsu. Ikka- gi omad inimesed.

Maja ostmiseks raha andmise otsustas Lavassaare vallavolikogu enne Audru vallaga liitumist. Kui rabakontori katastriüksus saab moodustatud ja külaselts selle omanikuna kinnistusraamatusse

kantud, on vormilistel tehingutel punkt. Sisuline töö aga käib ja mõtted keerlevad selle ümber, mis siin kõik teha annab.

“Tahame ehitada kõõgi ja söögiruumi, sest alevis ei ole ühtegi toitlustuskohta,” seletab külaseltsi juhatuse esimees Merle Lillak. “Siia, selle akna asemele tuleb uks, mis avaneb terrassile, tahame selle ehitada nii, et see avaneks perroomile, seal saame vastu võtta külastajaid, kes tulevad siia muuseumirongiga Lavassaare raudteemuuseumist.”

Kõõgiga on külaseltsil muidki plaane, näiteks eakatele supikeetmine ja nende toitlustamine. Kordatehtud majas saaksid alevi inimesed pidada perekondlikke tähtpäevi.

Maja tagaosas sauna eesruumis on nagu aeg seisma jäänud: kahe kõrvaga plekist pesukausid tugevatel betoonpinkidel. Tagapool on leiliruum. See on olnud alevi ainus saun ja külaseltsi liikmete mõtetes on saun taastada.

Majauuendusega on selts alustanud, ikka projektipõhiselt. Elukeskkonna ja kogukonnateenuste arendamiseks mõeldud kohaliku omavalitsuse programmist ehk suupäraselt KOPI viimases voo- rus sai näiteks jah-sõna pea 1660eurone toetus, et selts saaks muuseumile-külakeskusele ehitada terrassiukske.

Ajaloolised silmad

Soojal ajal ja värske maja- omanikena pidas külaselts oma istumisi muuseumis-külakeskuses. Selle eestoa on ritta pandud kaks hiigellikirjutuslauda ja ümber nende igat mõtu ja värvi toolid, mis siitsamast kokku tassitud.

Külmal ajal käib külaselts koos kultuurimajas Mehaanika tänava lõpus. Tootmiskoondise Tootsi Lavassaare jaoskond avas vana traktorikuuri vundamendile ehitatud kultuurimaja 1978. aasta lõpus. Hoone on renoveeritud, kahvaturiselisel välisseinal ilutseb rahvuslik mustrikiri ja välis- uksest siseneja tajub tänapäeva

Lavassaare külaseltsi liikmed Merle Lillak ja Rivo Kajo. Lavassaare raudtee külakeskuse-muuseumi poole. Turba pai on kohalik suveniirtoode, mis

mõttes mõõdutundetult suure hoone hubasust. Saalis on nägusad lava- ja aknakardinad ning korvirõngas otsaseinas annab märku, et selle lakitud põrandal ei keerutata ainult tantsusamme, vaid tehakse ka sporti.

Fuajeesse kauemaks jäämise põhjuse annavad fotostendid, millel kangastub mõõdanik, sinne rahva ettevõtmised, külaseltsi tegevus. Ajalugu nähtavaks – selline on kohalike eestvedajate juht- mote, sest pärjajata pole pärandit.

Lavassaare kruusakõrgendiku serval paiknesid talud, ümberrin- gi olid sood ja rabad. Hiimäel oli ohvrikivi, millest osa on nüüd Jõõpre kiriku trepp. Eesti Vabariigi päevil rajati raba äärde turba- tööstus.

“Oleme Romantilise Rannatee marsruudis ja kohalik ajalugu ei paku huvi mitte ainult kohalikele, vaid kogukonnale ja külastajatele,” ütleb Merle, viidates kaunit- kujundatud ajalooülevaatele. Projektirahaga mureses külaselts pil- diramid, skaneeris, töötles ja printis Lavassaare ajalugu kajastavad fotod.

Mäe tänavas avaneb uks kodusesse pildigaleriisse

Kunstnikuande juuri Rein Aaspere ei tea, aga tema maalimisuskust kinnitavad koduseinte- le sätitud maastikud. Keskkel kohal on laias puitraamis maalil kalda- männik. See pilt on jäänud perele isast, kes mobiliseeriti, kui Rein oli üheksane. Rohkem ta sõjaaja lap- sena isa ei näinud, kuid teab, kus ta Saksamaal mullas puhkab.

Aja- ja koduloohuvi ongi Reinul ajendatud sõtta jäänud isa jäl- gede ajamisest. Ta on uurinud ja kirja pannud Lavassaare ümbruse sündmusi mäletanud kohalike pajatusi, lisanud tekstidele foto- sid ja joonistanud lauasuurusele paberile värvipliaatsitega üles Lavassaare mäe, külaümbruse jär- ved ja rabad ning märkinud met- savendade punkrid.

“Sõjaajalugu huvitab mind, olen uurinud, mis toimus siin 1941. aasta suvel,” räägib Rein. Tema kirjapandud sündmused toimusid enne, kui Pärnus turbateh- nikumi lõpetanud noormees suu- nati Lavassaarde.

“Bussiühendust ei olnud, sai-

me Pärnu sõita turbarongiga, mil- lele haagiti sappa istmete ja aken- dega klassvagon, aga kunagi ei teadnud, millal rong linnast taga- si tulema hakkab,” seletab Rein. Sellepärast, et siin peale töö mi- dagi teha ei olnud, sai temast 1955. aastal Jõõpre jahiseltsi lii- ge. Ta kuulub sinna tänapäevani.

Esikuseinal on uhkeid hirve- ja põdrasarvi, koljusid. Jahitrofeede näitustel pole Rein nendega käi- nud, kuigi arvab, et seitsmeharuli- sed põdrasarved vääriskid kulda.

Seinale paigutatud talvepildi keskel on valges maskeerimisüli- konnas mees. See on Rein Aaspere kui Kaitseliidu liige, nagu oli tema isagi, eestiaegne reservohvitser.

“Seda aega on vähe, millal midagi teha ei ole,” ütleb Rein. Tema naine Hilje kinnitab mehe sõnu, sest nad on haaratud küla- seltsi ettevõtmistest, nagu Lavassaare valla aukodanikule ja vapi- märgi omanikule harjumuseks saanud. Kohalikud teavad, et Rei- nu kui ehitustööde juhataja käe all valmis alevis palju hooneid.

“Joonistamist õppisin Tartus kujutava kunsti kursustel, aga suur hoog on möödas, viimasel ajal maalin vähe,” ütleb Rein Aaspere.

Alevi kindlalt kaardile

Lillak ja Rivo Kajo sammuvad külaseltsi nimetahvliga üle rohtuva, Tootsi Turbalt ostetud kontorihoonega on seltsil suured plaanid. Nii müügiraha kasutab külaselts oma hoone uuendamisel.

Audru valla kultuuri- ja sporditöö juhi Rivo Kajo jutu järgi mahutab rahvamaja saal kontserdi ajal toolidele 230 kuulajat, laudadega pidude ajal mõnevõrra vähem.

Pärastlõunal käivad lapsed käsitööringis, naisrahvatantsurühm Kanarbik harjutab siin ja noortebändi Posõ juhendab Rivo ise.

Lavassaare kaubamärkideks on kujunenud sellised suurritused nagu vanavaralaat ja pasunakoorige ülevaatus ning maakonna tantsupidu staadionil.

Külaseltsi esimees Merle tant-sib nii Kanarbikus kui segarühmas

Jõõpre Vallatud. Ta on heategevusprojekti "Tantsuga loome südamesooja" eestvedaja, et tuua vanadekodus oliaile jõulude eel esinemistega vaheldust nende argipäevadesse.

Jõulupeoks valmistumiseega on seotud ka rahvamaja juhataja Rivo mõtted.

Turba pai

Külaseltsi hitt Turba pai valmib koostöös osahinguga Loodusmark. Turba pai on suveniirtoode nagu on kohaliku muuseumrongi kujutisega külmkapimagnet ja võtmehoidja.

Turba pai mõte tekkis külaseltsil teadmisest, et Mall Oru oli doktoritööd kirjutas teinud turbauringuid ja kliinilisi katseid, et kasutada meie kodumaakonna põhilist maavara taastusravikeskustes, kosmeetikakabinettides, juuste hooldamisel, kodus ravis ja saunaturbana põhiliselt reumaatiliste haiguste raviks. Tulemused olid head.

Merle jutu järgi kasutab külaselts suveniirtoote müügitulu oma muuseumi-küla keskuse rekonstrueerimiseks. See tähendab kütete, elektri ja vee eest tasumiseks, aga ka uue koguse balneoloogilise turba, klaaspurkide, kaante ja etikettide ostmiseks. Projektipõhiselt, ikka regionaalministri valitsemisalast kohaliku omaalgatuse programmist saadi toetust üle poole tuhande euro.

Turba paid on müügil mitmes kodualevi poes, aga ka Audrus, Jõõpres, Pärnus ja Tartus.

Süsteem on lihtne: külaseltsi naised pakendavad toote purkidesse ja viivad müügikohtadesse.

Aasta küla aunimetuse

Pärnumaa Kodukandil polnud kahtlust: tänavune aasta küla laureaat on Lavassaare külaselts. Selle kontole saab kanda väljasoleku Audru vallapäevadele oma müügitelgiga, milles kaubaks läinud kohalik mesi, Turba pai, küpsed, hapukurk.

Audru vallavalitsus tunnustas Lavassaare külaseltsi tänukirjaga vanavaralaada ja pasunakoorige ülevaatus korraldamise eest.

„Teeme ära!“ talgupäevadel tegid külaseltsi liikmed korda Lavassaare staadioni ja Saksa sõjaväekalmistu, kuhu on maetud Lavassaare vangilaagris elu jätnud.

Vabatahtlikult ja talgukorras on korda tehtud ja hoitakse korras muuseumi-küla keskuse ümbrust ning vabatahtlikud ei loe kokku oma töötunde. 4H noored eesotsas Ülle Varikuga korras-tasid ujumiskoha.

Külaselts teeb koostööd paljudega. Kõike selle nimel, et oleks huvitav ja looduslikult kaunis koht ning põneva ajaloo Lavassaare saaks veel tuntuks.

Raamatukogus lehvivad sukapaed

Raamatukogu võib tuleval aastal tähistada juubelit, 20 aastat töötamist ajast, mil trükitööna koos inventariga kolis endisesse tööstuskauba kauplusesse Võidu tänava ääres. Raamatukoguhoidja Liia Gentelen aga võis tööjuubelit tähistada tänavu, sest 1. septembril möödus 30 aastat pärast, mil ta Lavassaares kirjavara laenutama hakkas.

Kõrvaluksest käivad sisse-välja toidupoes ostude tegijad, kes astuvad ka Liia juurde lehti ja ajakirju lugema, uudiskirjandust sirvima ja koju kaasa laenutama.

Lugejaid on paarisaja ringis ja alevipiirist kaugemaltki, Jõõpre ja Saari külast näiteks. „Meie inimesed loevad elulugusid, „Minu“ sarja raamatud lähevad hästi, mehed tahavad ajalugu ja poliitikat, lastele meeldivad Kristiina Kassi raamatud,“ reastab raamatukoguhoidja kohalike eelistused.

Aastas saab Audru valla üks viiest raamatukogust muretseda kirjandust 200–300 eksemplari ringis. Liia töödeb, et rahvaarvu kahanes juba ka riigi toetus väiksemaks, valla toetus pole muutunud. Paar korda kuus kogunevad

“Jäärjas olin kooliõpetaja, sealt kadus kool, pakuti võimalust siia tööle tulla ja tulingi,” seletab Lavassaare raamatukogu kauaaegne juhataja Liia Gentelen.

tööpäeva järel raamatukogu tagatuppa kohalikud naised, Lehvivad Sukapaed. Kaasa võetud näputööd tehes lauldakse, vestetakse juttu loetud raamatutest ja sellest, mis kellelegi meeldis.

“Hakkasime aastaid tagasi koos käima nagu lauluklubi ja arutasime, mis nimeks võtta, üks naine ütles naljatamisi Lehvivad Sukapaed ja nii see nimi jäigi,” selgitab Liia.

Lavassaare alevi servas saavad kohalikud tööd Biolan Balticus, mille toodangust pool läheb eksporti.

Biolan Baltic valmistub juba kevadeks

Turbaratõöstuse asulasse on jäänud kaks selle maavara-geotelevat ettevõtet.

AS Tootsi Turba kontor asub alevi keskel Lavassaare vallavalitsuse hoones. Audru valla koosseis on omavalitsuse käepikenduseks jäänud kohapeale sotsiaalametnik ja tema töökabineti on Võidu tänavas kortermaja alusel korrusel.

Mäe peal asulast koolimajapoolset teed välja sõites juhatab teeviit OÜ Biolan Balticu poole, mis on Soome firma Baltic OY tütarettevõtte.

Lavassaare tehase ehitamisega alustas Biolan 1996. aastal ja esimese toodanguni jõuti paar aastat hiljem. Ligemalt 30-liikmelises tööperes on palju koha-

likke, kes ei pea leivateenimise pärast kodust kaugemale minema. Biolan on laienenud Tori valda, Selja külas toodetakse sütt.

Ettevõtte tootmisliinidel segatakse kokku ja pakendatakse aasta läbi kasvuturbaid, eksporttooteid vastava retsepti järgi, sest kurke ja banaane samasuguse mullaga kasvatada ei saa. Rekad pööravad tehase ülevärvast iga päev kaugetele sõitudele.

Ettevõtte kodulehe järgi toodab ja müüb Biolan looduslähedasi kasvuturbaid ja haljastamiseks sobivaid tooteid.

OÜ Biolan Balticu müügiassistent Liina Mets ütleb, et pool toodangust läheb eksporti, näiteks Läti, Leetu, Iisraeli, Türgis-

se, Hispaaniasse. Seega, kui otstate poest väga varajast Hispaania kurki, tomatit või salatit, võivad need olla kasvatatud Pärnumaa turbal. „Nii väike see meie maailm ongi,“ ütleb ettevõtte juhataja Rainer Rebane.

“Valmistume kevadeks,” lausub müügiassistent ja lisab, et tootearenduses peavad nad silmas aiapidajate ja klientide praktilisi vajadusi.

Uudistoodet on näiteks talvekate, spetsiaalne turbasegu, mis on mõeldud külmakartlike taimede kaitsmiseks talvepakase eest. Talvekatet toodetakse Biolanis esimest hooaega, nagu ka spetsiaalset kalmumulda, mille koostis hoiab istutatud lilled kaunid.

Kaubamajas kõrgub linnupesakast

Leivatõöstuse peahoone, hilisema tuntud revolutsionääri nime kandnud õmblusvabriku filiaali ja selle kadumise järel tühjaks jäänud silikaathoone alevi äärel andis selle omanik AS Tootsi Turvas külaseltsile kasutada.

Selleks, et kogukondlikud kohalikud saaksid seal avada kaubamaja, nii nagu suurelt ja loetavalt on punaste tähtedega maalitud uksele kinnitatud puutahvlile. Selle kohal on veidi väiksemalt “teise ringi riided”. Aga tulija tähelepanu klammerdub alumise tahvli külge, sest seal ripuvad nõukogudeaegne teekann, kirju sall, ruuduline pallike.

Üksest sisenēja peab varuma aega, sest riidepuudel rippuvad, riulitele laotud ja kastidesse paigutatud rõivaid on palju ning kõrvalruumis on eraldi veel lastekaup õueriietest mänguasjadest. Taldrikud-tassid meenutavad lapsepõlve ja maakodu.

Linnupesakasti saavad õnnelikud ostjad poetada münte ja toetada nii külaseltsi.

Selles kaubamajas võiks tõselt võetavalt kõlada reklaam, mis raadios ja teles algab sõnaga “ainult”, sest siin on tõesti ainult. Näiteks 10 senti pesu, lipsud, ko-

tid, kaks korda kallimad on T-särgid, teksad, trikootaž, 30 senti kampsunid, dressid, flisid.

Taaskasutuspoe avamine on kohaliku külaseltsi algatus ja nagu Merle Lillak seletab, pandi sellele uhke nimi hoone küllaltki esinduslikku väljanägemist silmas pidades.

“Oma seltsi naised käivad siin kaup sorteerimas ja välja sätimas ning teevad müüjatööd,” räägib Merle.

Laupäeviti-pühapäeviti on seltsi naised kordamööda niioelda leti taga. Veidi üle aasta tegutsenud kaubamajas on välja kujunenud oma klientuur. Müügisaalis on nähtaval kohal kõrge linnupesakast, annetuskarpi, kuhu õnnelikud ostjad saavad poetada münte teadmisega, et nad toetavad külaseltsi unistust remontida muuseumi-küla keskuse maja. Vabatahtlikud müüjad siin rahaga ei õienda.

Mudilased mahuvad koolijütsidega kokku

Lavassaare turbaratõöstuse ehitatud 50kohaline lastepäevakodu hoone kohalike ütleme järgi mäe peal läbis värskenduskuuri 17 aastat tagasi ja loovutas osa ruume taasavatud neljaklassilisele algkoolile.

Hariduselu järjepidevus oli asulas katkenud Brežnevi ajal, põhjus õpilaste vähesus. Uuesti helises koolikell aabitsaalistele 1993. aastal. Koolis on tosin õpilast, lasteaia Nõpsikute ja Klaabude rühmas veidi üle paarikümne.

“Meil on väga mõnus ja kodune keskkond, kokkuvõttes ja sõbralik rahvas,” ütles Lavassaare lasteaia-alkkooli direktor Maie Kalbus oma töökoha ja alevi inimeste kohta, keda ta tunneb Paikuselt tulnuna seitse aastat.

Lavassaare lasteaia-alkkooli ehitati 1993. aastal, renoveerimise järel on siin ka algkool.

Et JÕULUAEG oleks mureta, tegutse juba TÄNA!

Pakkumised kehtivad kuni 15. detsembrini või kuni kaup jätkub

REV aitab

Lincona Erineva suurusega ääristatud vaibad
Hinnad al **11.90 tk**

Vivacolor 3 Täismatt laevärv **15.60** 4,8 l

Vivacolor 7 Matt seinavärv **19.90** 4,8 l

26.20 9 l

33.90 9 l

6.90 m²

Lincona laminaatparkett Primafloor Certosa (tamm, plank, 8 mm, kl 31)

HAILO ProfiLOT kvaliteetredel 10 a garantii, 3x12 astet, töökõrgus 9,25 m **237.-**

Kiilto Kestonit Termo Põrandakütte tasandussegu **10.90** 20 kg

Soudal Kollane püstoli- või kõrrevaht (kasutamine kuni -10 °C) **3.90** 750 ml

REMONT & VIIMISTLUS

PÄRNUS Karja 6 E-R 8-18 L 9-15 P 10-14 VÄNDRAS Pargi 19 E-R 8-18 L 9-14

Üle 2000 alkohoolse joogi ja valik tubakatooteid soodsate hindadega

Tähelepanu! Tegemist on alkohooliga. Alkohool võib kahjustada teie tervist.

Regalia alkoholipood Port Artur 1s avatud iga päev 10-22

AUTOKLAASID

MÜÜK JA PAIGALDUS KASKO KLAASIKAHJUDE KÄSITLUS

MAURI TEHNOPARK

Remit Auto OÜ
Audru vald, Pärnumaa
tel 444 3180, GSM 5648 1742
www.remitauto.ee, autoklaasid@remitauto.ee

KÜTTEKOLLETE EHITUS JA REMONT

Suitsu- ja ventilatsioonilööride renoveerimine uude FuranFlex tehnoloogiaga

Ventilatsioonilööride ümberehitamine suitsulöörideks

5391 9988
www.korstenpuhtaks.ee

Peegeklakas

Kõik klaasist otse tootjalt

- Liuguksed/lükanduksed
- Garderoobid
- Peeqlid
- Saunauksed
- Dušinurgad
- Klaasist vaheseinad
- Rõdu- ja trepiipiirded
- Vitriinid
- Klaasmööbel
- Klaasist varikatused
- Peeqlite ja klaaside mõõtu lõikamine
- Peeqlite ja klaaside lihvimine ning puurimine

Tel 5666 2679 • info@peegelklaas.ee • www.peegelklaas.ee

REINPAUL

OSTAME KASVAVAT VÕSA

(raiume võsast puhtaks kraavid, tee- ja põlluaäred, lepidud, haavikud jne)

Info tel 5593 3899, kaido@reinpaul.ee
www.reinpaul.ee

ROGER PUIT

AS ROGER PUIT OSTAB JÄTKUVALT ERAMETSKONNA LOOMISE EESMÄRGIL TALUMAID

HOOLI OMA METSA TULEVIKUST.

HELISTA TEL 434 7647, 504 1062, FAKS 434 7710.
ROGERPUIT@HOT.EE

LINNU TALU

Kuulus kollane

EESTI KOLLASEIMA REBUGA MUNAD!

Söö üks muna päevas!

Munas on palju proteiini ja vähe kaloreid, muna on tulvil A-, B- ja D-vitamiini

Linnu Talu mune võib leida

Kaupmees & Ko AS, Prisma kauplustes, Tallinna ja Tartu Kaubamajas, Solarise Keskuses, Selveri kauplustes, Comarketi kauplustes, Lõunakeskuse Taluturul, Keila Tarbijate Ühistu kaupluses, Stockmannis, Maxima kauplustes

Tagula küla, Tõlliste vald, Valgamaa
Tel 767 9425, e-post linnutalu@linnutalu.ee

Pärnu Linnavalitsus ootab ettepanekuid tunnustuste

Pärnu Aasta Naine 2014
Pärnu Aasta Mees 2014

väljaandmiseks

Tunnustuste eesmärgiks on väärtustada naisi ja mehi, kes on käesoleva aasta jooksul Pärnu linna arengule ja heaolule aktiivselt ning oluliselt kaasa aidanud.

Kandidaate tiitlile "Pärnu Aasta Naine" ja "Pärnu Aasta Mees" võivad esitada kõik soovijad.

Ettepanekud koos põhjendustega palume esitada hiljemalt 28. novembril 2014 Pärnu Linnavalitsusele aadressil Suur-Sepa 16, 80098 Pärnu või saata e-postile linnavalitsus@lv.parnu.ee. Märkusõna „Aasta Naine, Aasta Mees“.

Ettepanekusse palume märkida tunnustamiseks esitava isiku nimi, kontaktandmed (aadress, telefon), amet ja teenete kirjeldus, mille eest tunnustust taotletakse ning ettepaneku esitaja nimi, kontaktandmed ettepaneku esitamise kuupäev ja ettepaneku esitaja või esitaja volitatud esindaja allkiri. Lisainfo Pärnu linna veebilehel www.parnu.ee rubriigis „Omavalitsus > Linn tunnustab“.

www.parnu.ee

Pärnu Linnavalitsus

OÜ MADIX TERITUS

müüb ja hooldab kvaliteetseid puidulõikamise lintsaage

ALFA, Munkfors, Foreziennie ja metallilõikamise lintsaage Lenox, Morse

Võtke meiega ühendust, teeme Teile parima pakkumise!

Tel 5556 8909, e-post myyk@madixteritus.ee

TehnoKuller

www.tehnokuller.ee

E-R 8-18, L 8-15

TEHNOÜLEVAATUS

PAPINIIDUS SAUGAS

BRONEERI: www.tehnokuller.ee

Papiniidu 17, tel 447 5715, GSM 523 6908 Lauka tee 6, tel 443 6990

www.optitrans.ee

Külasta meid!

PAKUTAVAD TEENUSED:

sõidu- ja pakiautode, põllumajandus- ja tööstusmasinate REHVIDE MÜÜK, PAIGALDUS JA REMONT

MICHELIN

2014

Exelagri

OPTITRANS

TRANSMISSIOONILAHENDUSED

Mauri Tehnoküla, Kaubasadama tee 18/2-11, Papsaare k, Audru v, 88317 Pärnumaa
Info ja broneerimine tel 515 3763, 447 1400, e-post info@optitrans.ee

KLIIMACENTRUM

WWW.KLIIMACENTRUM.EE

Pae 1-2, Pärnu tel 442 2221 või 5566 9430 info@kliimacentrum.ee

SOOJUSPUMPADE SUURIM VALIK SOODSAIMATE HINDADEGA

JÕULUDENI MITSUBISHI JA TOSHIBA MUDELID SOODUSHINDADEGA

NORDIC **ARCTIC**

2014. a mudel, DAISEIKAI-8, COP=5,52 Põhjamaade testivõitja 2013. a, COP = 5,52

PAIGALDAME ÜLE EESTI, KÜSI JULGELT PAKKUMIST

MITSUBISHI ELECTRIC AIR CONDITIONING SYSTEMS DAIKIN AIR CONDITIONERS FUJITSU AIR CONDITIONING TOSHIBA AIR CONDITIONING GREE

Põhiliselt kaunistatakse kooke suhkru- ja martsipani-massiga, mida tasub otsida suurtest või küpsetamis-tarvikutele spetsialiseerunud poodidest.

Õnne Tikerpalu köögis valmivad nii keerukad suhkrulilled kui kodusema maitsega tordid-koogid.

Marta Tammeleht ja Maren Pähkel pakuvad oma poes nii peeneid kookivorme kui kõike vajalikku kookide kaunistamiseks. Ants Liigus

Magusaarmastusest sündisid uued ettevõtted

Karin Klaus

**Küpsetamine võib olla mõnus hobi, kuid sellest võib saada ka sis-
setulekuallikas või ins-
piratsioon oma äri ava-
miseks.**

“Pidu ilma koogita on lihtsalt koh-
tumine,” on öelnud legendaarne
Ameerika telekokk Julia Child.
Tõepoolest, lõhnav ahjusoe kook
või uhke tort on peolaua kroon ja
tänapäeval on kaupluste kondiit-
riletidel leida kooke-küpsetisi
igale maitsele.

Siiski tuleb tõdeda, et vahel
pole värvilise poetordi maitse nii
suurepärase kui välimus. Seepä-
rast leiab üha enam tunnustamist
kodukondiitrite looming, kes
masstoodangu asemel üksiktel-
limestele keskenduvad. Nemad
kehva toodangu lubada ei saa,
sest pettunud inimene tagasi ei
tule, rahulolev klient aga saadab
torti tellima tuttavdiki.

Koogilõhnad lapsepõlvest

Õnne Tikerpalu peres on tor-
te-kooke küpsetatud nii kaua, kui
ta end mäletab. Hoolega pesti
puhtaks tühjaks saanud heeringa-
karbid ja kasutati neid kookivormi-
midena. Kohevad biskviidid ker-
kisid puu- ja gaasipliidi ahjus, re-
guleeritava temperatuuriga elekt-
riahjud tulid hiljem.

“Kõik tähtpäevad olid oma-
tehtud tordidega ja tähtsa osa
sünnipäevaootusest moodustas
koogilõhn,” meenutas Tikerpalu.
“Põhiliselt küpsetas vanaema, tal
olid kuldlokked biskviidid ja
alati koogi sees marjad.”

Vanaema kõrvalt alustas küp-
setamisega lapselaps. Vahepeal
jälgi huvi soiku ja Tikerpalu oli
aastatepikkuse säilivusajaga poe-
keekse ostnud. Kõik uus järele
proovitud, tundusid kodused
maitseid siiski parimad.

Uuesti tekkis Tikerpalul küp-
setamise vastu huvi, kui peres-
se sündisid lapsed ja kooke
oli vaja pidudele-sünnimuste-
le nii kodus kui kodust väljas-
pool.

“Mina mingeid niker-
dusi teha ei osanud ja kui
üritustel vaja oli, pakkusin
ennast küpsetama,” rääkis
Tikerpalu. “Kord tuli üks tut-
tav minu juurde ja palus, et
teeksin tema tädi sünnipäevaks
tordi. Olin väga üllatunud: torti
tuleb muidugi teha, kui pidu tu-
lemas, aga seekord läheb tort
peole minuta!”

Esimesele tellimusele järgne-
sid uued ja osava küpsetaja lei-
sid üles sõprade sõbradki, kes
mõnel peol hüva kooki maitnud.

“Lõpuks vaatasin, et ma enam
ei tunnengi neid inimesi, kes mul
ukse taga torti tellimas käivad.
Kuna minu keskmine laps on ras-
ke puudega ja pidi kooli minema,
tuli mõelda, millega edasi tegel-
da,” otsustas Tikerpalu lõpuks te-
ha sellest, mida hästi oskas, püsi-
vama sissetulekuallika.

Eelmise aasta suvel ajas Ti-
kerpalu paberimajanduse korda
ja asutas osaühingu Pohlatara
Köök.

Õpib ja õpetab

Tikerpalu töötab Tammistes
oma kodu avaras köögis, kuid
peagi peaks valmis saama eraldi
ruum õpitubade korraldamiseks.
Ta kuulub Eesti Tordimeistrite
Liidu MTÜsse, mille asutajad on
Tallinna koogimeistrid. MTÜ kor-
raldab oma liikmetele ja teistele
huvilistele nõustamist ning jagab
infot. Sageli tuleb Tikerpalul sõi-
ta pealinna ja mujale Eestisse, et
koolitustel õpetada näiteks sefi-
ripritsi tehnikat, kõrvitsakoogi või
piparkoogitaina tegemist vms.

“Liitu kuuluvad nii kodupere-
naised, kes perlele oma lõbuks
küpsetavad, kui need, kes kon-
diitriäri avanud,” rääkis Tikerpa-
lu. “Mõni õpitoas osaleja on juba
kogenud kondiiter, aga tahab mi-
dagi teistega koos teha ja kollee-
gidega kokku saada.”

Kuigi tänapäeval võib iga ni-
pi või tehnika kohta leida You-
tube’ist õppevideo, teab Tikerpa-
lu omast käest, et see, mis videos
imelihtne ja valmib paari minuti-
ga, nõuab järele proovides palju
vaeva ja pusimist. Palju lihtsam
on tehnika selgeks saada õpetaja
juhendamisel.

Selleks, et ise osavamaks saa-
da ja teistelegi paremini õpetust
jagada, käib Tikerpalu koos huvi-

**Ei ole päris tort, vaid õppe-
vahend, millel Õnne Tiker-
palu dekoreerimist harjutab.**

Kristel Kadakasele meeldib suurte tortide kõrval teha ka pisikesi tass- ja pulgakooke, mis
kaunilt pakendatuna sobivad hästi söödavateks kingitusteks. Urmas Luik

listega Inglismaal rahvusvahelisel
koolitustel, kus õpetatakse
kondiitritoodete dekoreerimise
tehnikaid. Hiljuti naasis ta Londoni
koolitustel, kaasas plastpõh-
jal tort, kaunistatud õhukõrnade
suhkrupitsidega. “Tollis taheti sel-
lest proovituks lõigata, aga suut-
sin neid veenda sellest mõttest
loobuma,” meenutas ta seiklusi
lennuajamas.

Praegu võtab Tikerpalu küp-
setada just nii palju torte, kui aeg
ja jaksu on. Suvel, pulmade
tipphooajal, tuli vahel pliidi taga
veeta 36 tundi, praegu on rahuli-
kum aeg.

Seda, mis torti või kooki eest-
lased kõige rohkem armastavad,
ei oska kondiiter öelda, kuid ras-
ke on leida neid, keda jätab üks-
kõikseks otse ahjust tulnud kuum
soolane kringel või parima martsipa-
niga kaetud kook.

Kui Tikerpalul juhtub tuju pa-
ha olema, küpsetab ta tavaliselt
munavalgevahust Pavlova koogi-
kesi. “See on mõnus magus suu-
täis, marjad peal – sobib nii hea
kui paha tuju korral,” kiitis ta
oma lemmikkooki.

**Kultuuritöötajast
koogimeistriks**

Kristel Kadakas on suurema
osa tööelust tegelnud lastega.
Viljandi kultuuriakadeemias hu-
vivihiks õppinud naine asutas
kümme aastat tagasi Viljandis
Päikesekilli perekeskuse, mis te-
geleb noorte perede toetamise ja
nõustamise, lapsehoiu ja mängu-
tooteenuse pakkumisega.

Kadakas on proovinud ka “pä-
ris” palgatööd, viimati näiteks Pai-
kuse põhikooli huvijuhina. “Töö
meeldis mulle, aga tundsin, et ta-
haks teha midagi enamasti, tiibu si-
rutada,” rääkis ta.

Nii mõtles Kadakas pikalt,
millega oma huvidest talle kõige
rohkem tegelda meeldiks. Ta ni-
metab end muigamisi “särasilma
tüüpi kulturnikuks”, kes on olnud
programmi-, projekti- ja huvijuht
ning kes armastab rebida, kleepi-
da ja küpsetada.

Otsusele koduköök avada ai-
tas kaasa elmisel aastal Päikesek-
killu perekeskuse jaoks korralda-
tud piparkoogimajade müük, mis
palju positiivset tagasisidet andis.
Kadakas pani kodu töötamise
plussid ja miinused kirja ning asu-
tas augustis osaühingu Sweetde-
sign Catering OÜ.

Põhiliselt valmistab Kadakas
eritellimusel torte, kuid teeb ka
põnevaid magusaid kingitusi, näi-
teks tass- ja pulgakooke, koogi-
ja küpsisepurke, erilisi suuri küp-
siseid jm. Tortidest enam meel-
dibki talle mässata magusaviguri-
te ehk pisikeste söödavate kingi-
tustega, kõik kaunistatud, pakitud
ja isetehtud siltidega varustatud.
Tööd on selliste toodetega küll
rohkem, kuid nikerdamine pakub
meistritele loomingurõõmu.

“Keskendun sellele, et iga too-
de oleks personaalne ja sisaldaks
emotsiooni,” rääkis Kadakas oma
tööpõhimõttest. “Mulle meeldib
selle töö juures kõige rohkem in-
mese rõõm, mida näen, kui klient
toote kätte saab.”

Kadakase jutu järgi on kodu-
köögis ettevõtlust alustada turvali-
sem kui kohe suur pagaritöökoda
või kohvik avada. Koduköögi kind-
lateteks plussideks on see, et arves-
tada saab kõikide soovidega, näi-
teks mõne peokülalise allergia või
toidutalumatusega. Samas paneb
väikeköögis tegutsemine piirid tel-
limuste mahule. Kiirel ajal oleks
vaja abikäsi, kuid oma koju võ-
raid abilisi kutsuda pole mugav.

Natuke abi on peretürest, kes
aitab silte lõigata-kleepida. Pere
vanim laps alustas äsja kõrgkooli-
õpinguid sotsiaalmeedia vald-
konnas ja ema loodab, et tütar aitab
pereettevõtet turundusega. Pere
kaks väiksemat last piirduvad
esialgu oma lõbuks martsipa-
nist kujukeste voolimisega.

Põnev peolaud lastele

Kadakase arvates on küpseta-
mishuvilisi inimesi palju ja konkure-
nts tugev, seepärast on oma niši
leidmine väga oluline. Äsja sai ta
töötukassalt alustava ettevõtja toet-
ust peoteeninduse osutamiseks.
Edaspidi tahab Kadakas panna
rõhku laste pidude cateringile: lap-
semeelse disainiga teemalaud, mil-
le muudavad eriliseks dekorat-
sioonid, temaatiliselt kujundatud
suupisted ja magusavigurid.

“Alguses tegin selliseid peo-
laudu oma lastele, sest meil on
traditsioon, et sünnipäevalaps
saab just sellise teemaga peolaua
ja programmi, nagu tahab,” mee-
nutas Kadakas peoteeninduse
idee sündi. “Panin pilte Faceboo-
ki ja inimesed hakkasid küsima,

kas saaksin ka nende pidudel mi-
dagi sellist pakkuda.”

Nii on Kadakas teinud Käsna-
Kalle, metshaldja ja rannapeo tee-
malisi peolaudu, ehitanud pabe-
rist palme ja meisterdanud sefi-
rist söödavaid merikarpe.

“Tööd on nendega palju, aga
mulle väga meeldib seda teha,”
tunnistas kodukondiiter.

**Tordihuvi viis oma
kaupluse avamiseni**

Marta Tammeleht ja Maren
Pähkel avasid sel suvel Pärnus
Härma kaubahoovis kaupluse
Unistuste Kook, kus müügil kõik
vajalik küpsetamiseks ja küpseti-
ste dekoreerimiseks.

“Nii kaua, kui mäletan, on
meie kodus kogu aeg torte teh-
tud,” rääkis Pähkel oma küpseta-
mishuvi algusest. “Mina hakkasin
erilisemaid kooke tegema siis, kui
laps sündis, sest tahtsin sünni-
päevadel midagi tavalisest ena-
mat pakkuda.”

Pähkel mässas suhkru- ja
martsipanimassiga ning tegi tor-
te, mille kallal tuli mitu päeva
vaeva näha. Üheks oma uhke-
maks saavutuseks peab ta di-
nosaurusi ja purskava vulkaani-
ga sünnipäevatorti.

“Mina pole midagi nii suurt
teinud,” tunnistas Tammeleht.
“Mu esimene tort oli süsimust ja
autorehvikujuline. Nägin palju
vaeva, sest vorme mul siis pol-
nud.”

Pikapeale tüdines Pähkel sel-
lest, et kõike tarvilikku tuli Tallin-
nast Suhkrukunsti poest ostmas
käia või netist tellida. Kuna tema
õetütar Tammeleht otsis Pärnus
tööd, et saaks Tallinnast sünnilin-
na kolida, panid sugulased seljad
kokku ja otsustasid kaupluse ava-
da.

Kuigi algus polnud lihtne, on
nii hobi korras küpsetavad pere-
emad kui kutselised kondiitrid
kaupluse üles leidnud.

Unistuste Koogi poest leiab
suhkru- ja martsipanimassi, küp-
setiste lisandeid, vorme, sööda-
vaid kaunistusi, koogialuseid ja
kõike seda, mida kondiitrikunsti-
huvilisel tarvis.

Kaup pärineb põhiliselt Inglis-
maalt, Hollandist ja Itaaliast ning
vahendajate kaudu Poolast,
USAst ja Saksamaalt. “Püüame
kaubavalikut suurendada ja pak-
kuda just seda, mida inimesed
kõige rohkem tahavad,” seletas
Pähkel. “Kahjuks on meil endil
praegu küpsetamiseks vähe aega,
sest pood nõuab palju tööd, kuid
üldjuhul katsetame Martaga uusi
tooteid, et oskaksime klientidele
nende kohta midagi rääkida.”

EESTI KULTUURKAPITAL

PÄRNUMAA AASTAPREEMIAD 2014

Eesti Kultuurkapitali Pärnumaa ekspertgrupp kuulutab välja kandidaatide esitamise aastapreemiate andmiseks:

- + kultuuritegijale
- + kultuurisündmusele
- + sporditegijale
- + spordisündmusele
- + kultuuriobjektile

ning isikule, kellel on käesoleval aastal olnud silmapaistvaid teeneid kultuuri- ja spordielu edendamisel:

PÄRNUMAA KULTUURIPÄRL 2014

Vabas vormis ettepanekud preemiate määramiseks tuleb esitada Pärnumaa ekspertgrupile aadressil Akadeemia 2, Pärnu või e-posti teel parnumaa@kulka.ee

Kandidaatide esitamise tähtaeg on 10. detsember 2014

Preemiate üleandmise tseremoonia toimub 2. jaanuaril 2015.a. kell 18 Pärnu Kontserdimajas

Lisainfo: www.kulka.ee või 53 001 099 / Eha Ristimets

anankemööbel

ANANKE KÖÖGIMÖÖBLI- JA LIUGUSTESALONG

Pärnus Suur-Jõe 60 Ärimaja I korrusel (Kanpoli kõrval)

NOVEMBRIS HEAD LAHENDUSED JA PAKKUMISED LIUGUSTELE -10%

Järelmaksu vormistamine kaupluses!

Tel 445 6504, 5552 1241
Avatud E-R 10-18, L 10-15 www.ananke.ee

Eesti Metsade Portaal

Pakume teile võimaluse saada oma kinnisvara eest parim hind!

Teile saavad pakkumisi teha kõik kinnisvara ostuhuvilised ning seetõttu on võimalus saada oma kinnisvarale lihtsa vaevaga parim hind.

www.eestimetsadeportaal.ee
Tel 507 8171, 5553 5069

OÜ Suigu Veod võtab tööle metsa-veoauto juhi. Jaanus, 506 1898.

Pakun tööd Komatsu 855 operaatorile. Tel 506 1817.

Pärnu bussipark pakub tööd konduktorile (piletite müük bussides). Osaline tööaeg, töö vahetustega. Lisainfo E-R tel 5333 1065.

Sevenoil EST OÜ Häädemeeste bensiinjääm võtab tööle kliendi-teenindaja. Info 521 1698.

Toidukauplus vajab müüjat. Töötasu alates 550 €. Tel 528 7323.

Töö Soomes 4teljelise horisontaalse spindliga CNC-metallitöötlemiskeskuse operaatorile. Tel 5845 5548.

VAJAME detsembriks ilutulestike lettidesse MÜÜJAJAID. 502 9782.

Pakume tööd harvesterijuhile. 515 8760.

MÜÜK

SOODUSHIND! Kuivad jämedad kase- ja segaklotsid 0,28, 0,5 m VÖRGUS ja PUUSTENA. Graniitkivist, libedusetõrje. Vedu TASUTA. 5349 2771.

Jämedad pinnud, halupuud veoga. 5667 0705.

Müüa kvaliteetne toores ja kuiv küttepuu 30-50 cm veoga (lepp, kask, saar). 5346 1200.

LIIV, KRUUS, KILLUSTIK, MULD, FREESASFALT, vedu. Tel 5639 1234.

Kuivad klotsid kottides ja puidubrikett. 5662 5110.

Kvaliteetne kuiv ja toores HALU-PUU (must lepp) veoga. 564 4507.

Kasepinnud, -klotsid. 5392 8834.

Kodusõnnik (hobuse). 5595 9144.

KÜTE: 3 m, halg 30-60 cm, võrgud, katlasse saar. Al 16 €/rm. Järelmaks. 5620 8210.

Küttepuid 3 m ja halupuud 30-60 cm. Tel 5669 0234.

Küttepuid. 5362 7019.

Küttepuid (ka kuivad). 5595 9144.

Küttepuid, kuivanud 2 aastat. 5342 4988.

MÜÜME Info 506 0422

• KÜTTEPUID (30 ja 50 cm) aasta ringi, kohaletoomisega:
must lepp - 34 €/rm
valge lepp - 28 €/rm
saarepuu - 32 €/rm
metsakuiv - 35 €/rm

• LEPAPINDE:
1,2 m, toores - 20 €/rm
30 cm, toores - 25 €/rm
50 cm, toores - 24 €/rm

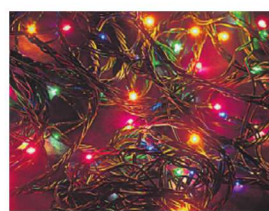
Kuivad klotsid. Pakud kasepinnud. 5390 5039.

Pakitud TURBABRIKETT. Kojuvedu. Tel 514 9745.

Kvaliteetne PUIDUBRIKETT. Vedu. Tel 5359 2794.

Kuivad PLIIDIPUUD ja KLOTSID. Kojuvedu. Tel 514 9745.

40 l kotipuu koju. 5699 3638.

JÕULUKAUBAD: vanikud, kuuse-ehet, kunstkuused, kuusejalad, LED-kuuseküünlad ja valgusvoolikud. www.ALVE.ee, Suur-Jõe 67, tel 442 5701, 5662 2123, 501 7062.

Jõulukuuse müük etetellimisel. 5649 0954.

Kuivad küttepuid 50 cm, kask 30 cm (võrkkotis). Transport. 504 4036, 512 9977.

Kuiv puu võrkkotis (kask, lepp). Tel 5815 2410.

KVALITEETNE KÜTTEPUU. OSTA JA SA EI KAHETSE. 513 2013.

Muld, liiv, kruus, killustik, freesasfalt veoga. 5609 5418.

Nisu, kartul. 557 9218.

Kuivad klotsid võrkkotis, 1,60 €. Tel 5815 2410.

Kuiv lepp võrgus. 511 1177.

Sarikad, talad, prussid, lauad, reikad otse tootjalt. Tel 514 8160, 518 6129.

Pärnu Linnavalitsus ootab ettepanekuid tunnustuse Pärnu aasta terviseedendaja 2014 väljaandmiseks.

Tunnustuse eesmärgiks on väärtustada ning avaldada tunnustust Pärnu linna elanikule, kes tööalase või ühiskondliku tegevusega on silma paistnud Pärnu terviseedendamise valdkonna arendamisel.

Tunnustus antakse füüsilisele isikule, kelle töö, tegevus ja isiklik eeskuju tervise edendamise valdkonnas on aasta jooksul silma paistnud ning mõjutanud oluliselt valdkonna arengut Pärnus.

Kandidaate võivad esitada kõik soovijad, nii füüsilised kui ka juriidilised isikud.

Vabas vormis ettepanek koos põhjendusega palume esitada kinnises ümbrikus hiljemalt 27. novembriks 2014 kella 17ks Pärnu Linnavalitsusele aadressil Suur-Sepa 16, 80098 PÄRNU või saata e-postile linnavalitsus@lv.parnu.ee. Märgusõna "edendaja".

www.parnu.ee

Pärnu Linnavalitsus

KASUTATUD ASJAD

MÜÜK

Müüa elektrimootorid. 5382 1416.

Müüa kasutatud rehvid R16 215/70 (väikemaastur, Voyager), R14C 185/80 (Michelin), R16C 195/65 ja plekkveljed R15 VW, R14-R15-R16 (Toyota), R16 (Nissan). Tel 526 3877.

Müüa kummid 185/14 C. Tel 529 0445.

Kasutatud MS rehvid: 175/70/ R13 2 tk, 50 €; 185/70/R14 2 tk, 50 €; 185/65/R15 4 tk, 100 €. Tel 5804 8721.

Müüa vähekasutatud pesumasin (5 kg). Hind kokkuleppel. 443 7855.

Müüa lahtikäiv nurgadiivan. Hind 50 €. Tel 5645 0834.

Müüa uus pakendis pesumasin Bosch (6 kg), kaasa ostutšek. Hind kokkuleppel. 443 7855.

Müüa VAZ 2101 ja 05 parem tagumine ukseplekk (20 €), VAZ 2101 vasak esimene poritiib (25 €), ümar puitaken (Ø 100 cm, 50 €), pliidiplaadi ääris (roostevaba, 45 €). 5567 2459.

Müüa üks kolmekohaline tööriietekapp, nahast ja riidest diivan, kušett, harmoonium, toolid, lauad, riidekapp, voodid, klaver. 514 2195.

Sauna- ja suitsuahjud, kaminad, pliigid, boilerid soodsalt. Pottsepatööd. 505 4355.

TURBA- JA PUIDUBRIKETT koos veoga. 507 8754, briketivedu.ee.

Uued ja kasutatud rehvid. Rehvitööd OÜ, Savi 3, Pärnu, tel 5647 5462, 442 2111.

Vorstisoolikad, maitseained. 446 4930.

Kuivad 30 cm kase-, lepahalupuud 40 l võrkkottides. 5345 8580.

Kuivad pakitud kütteklotid. Vedu tasuta. Tel 5383 9215.

Pakitud kvaliteetne puidubrikett (10 kg)
Kuivad kaminapuud (lepp ja kask, 40 l)
Küttegaanulid (16 kg)
Täiskuivad männipuuklotsid alusel ja võrgus

Kojuvedu

Kütteskus, Sauga vald, Kiiksama
Tellimine 449 0099, 5348 2098
www.kutteskus.ee

KUIV HALUPUUD 30-50 cm. Tammaru Farm, 523 8852.

Kuiv lepp 36 €, kuusk 34 €, toores lepp 30 €, kask 33 €. Tel 5666 1445.

Müüa elektrivokk. 5646 1437.

Müüa kasutatud mööblit ja maa-villast lõnga. 5565 3587.

Müüa soodsalt puidust kasutatud klaasitud aknaraamid (108x127 cm, 3 tk; 38x108 cm, 3 tk; 108x108 cm, 2 tk; 86x139 cm, 6 tk), 4 Continentali kasutatud rehvi (175/65 R14 M+S, jääksügavus 4-5 mm), 4 Goodyeari kasutatud rehvi (175/65 R14 M+S, naeltega, jääksügavus 4-5 mm), 4 Dunlopi kasutatud rehvi (185/60 R15, jääksügavus 4-5 mm). Info 507 1445.

OST

Ostan merevaigust kaelakee ja muid vanu ehteid (sõled, prossid, mansetid jne), käekellasid ja palju muud. Maksan teie soovitud hinna. Alati aus asjaajamine ja aitan ka hinnata. Tel 5872 5458.

Ostan pealt täidetava pesumasin. 5399 7022.

Ostan vanaaegseid raamatuid, kellasisid, märke, ehteid, nõusid, medaleid, ordeneid, postkaarte, kullast ja hõbedast esemeid, fotosid, maale, graafikat, münte, paberrahasid, muusikainstrumente, mereteemalisi esemeid jne. Tel 5829 9810.

OST - KOLLEKTSIOONID, ANTIK, VANAVARA. 5355 6570.

OST - RAAMATUD, LAUANÕUD, MÖÖBEL. 5192 9453.

Kvaliteetne toores ja kuiv küttepuu. Tel 5815 2410.

Müüa 4 uut velgedel rehvi 185/70R13C (M+S). Sobivad järelkärule Respo/Tiki Treiler. Tel +372 504 5610.

Müüa halupuud. 5349 5658.

Müüa põranda-, voodri- ja ehituslaua. Erinevad laiused. Vedu tasuta. Tel 506 4651.

Müüa kuiv halupuud (50 cm, 30 cm) koos veoga. 5352 7132.

Müüa kuivi pakitud kütteklotse ja kaminapuid, pelletteid ning puidu ja turbabriketti alusel. Vedu tasuta. Kontakt 433 3130, 523 8503.

Müüa soodsas hinnaga talusealiha. Vajadusel tükeldame. Tel 505 9151 või 5354 3002.

SÕIDUKID

Autorent Pärnus. Tel 588 0890, www.villuauto.ee.

Kaubiku rent. 521 5198.

Müüa traktor RS 09 ja GAZ 69A. 551 3003.

DOONORID

Doonoripäev teisip, 25. nov kl 9-11 Pärnu Maavalitsuses Akadeemia 2. Kaasa võtta isikut tõendav dokument. Loosimisel 5 raamatut. SA Pärnu Haigla veretalitus

Husqvarna

LUMEPUHURID

ST 131 599 €

ST 244 1299 €

ST 227P 1849 €

Tanni-Vakoma OÜ

Suur-Jõe 50 • Pärnu
tel 443 8686
Avatud E-R 9-18 • L 9-15

METSAMATERJAL

Metsä Forest Eesti AS ostab kasvavat metsa, metsamaad, palke, paberipuid, küttepuut ja võsaraiejäätmeid.
Tel 511 8671, 509 0200.

PROMETS OÜ ostab metsakinnistuid ja raieõigust. Tel 5591 9930.

Detsembris avab oma ukseid

PÄRNU MANIKÜÜRI ERAKOOL

Pakume MANIKÜÜRIJA-KÜÜNTEHNIKA ametialast koolitust

Baaskoolitus 567 €
Täiendkoolitus juba töötavale küünetehnikule 207 €

AVAMISE PUHUL esimesele kuuele soodushind -50% ja igale järgmisele -25%

Tee oma lähedasele jõulukink!

Soodustuse saamiseks tuleb koolitusele registreeruda ja tasuda koolituse eest detsembris, olenemata koolituse alguse ajast. Soodustus kehtib kuni 31.12.2014

JÄRELMAKSU-VÕIMALUS!

INFO JA REGISTREERIMINE
TEL 508 7285

OSTAME PÕLLUMAAD

Pakkuda võib ka koos metsa ja hüpoteebiga

PARIM HIND! KIIRE TEHING!

tel 506 9600
ott@apslund.ee

TÖÖ

Autojuht (B-, C-, D-kat) otsib tööd, ka osalise ajaga. 529 0445.

Fennobed OÜ otsib monterijaid-laotöötajaid. Info tel 443 9990. CV saata: reet@fennobed.ee.

OÜ Mööbliproff võtab tööle katlakütja öisesse vahetusse. 5667 0737.

Uus Renault Twingo kui Renault' ja Daimleri Smardi ühistöö kätkeb põnevaid lahendusi, näiteks taha pakiruumi põhja alla peidetud mootorit.

Popimad kasutatud autod sündisid Saksas

Eesti suurima automüügiportaalil auto24 andmeil püsib kasutatud autode ost-müük stabiilselt elujõuline ja on jätkuvalt eelistatuim viis taskukohase ja vajadustele sobiva sõiduvahendi soetamiseks.

Auto24 otsingute järgi on endiselt populaarseimad Saksa- maa autotootjate BMW, Audi, Volkswagen, Mercedes-Benz ja Toyota.

Mudelitest on rahva lemmik Audi A6, järgnevad BMW 5. seeria ja VW Passat.

Huvitav on, kuidas autod ajaga hinda kaotavad. Audi A6 hind langeb esimese aastaga 15 protsenti, teise aasta lõpuks 28, kolme aastaga 48, viie aastaga

on auto kaotanud algväärtusest 69 ja kümne aastaga 88 protsenti.

Kui 2013. aastal oli auto24 portaali kaudu müüdud sõidu- autode keskmine hind 8650 eurot, siis 2014. aasta oktoobris oli see tõusnud 9070 eurole. Ka tõusis mullune mediaanhind 5700 eurot tänavu oktoobris 5900 eurole.

Tavakasutajate müüdavad autod on odavamad kui automüügiettevõtetes pakutavad, sestap on lühem ka tavakasutajate müüdavate autode müügi- periood auto24 portaalis. Tänavuse kümne kuu keskmine oli tavakasutajatel 52,4, ettevõtetal 88,2 päeva. (Postimees)

Käibemaksumuudatus suurendas automüüki

Euroopa majandus- ja rahandusküsimuste nõukogu ECOFIN kinnituse järel hakkab juba 1. detsembrist kehtima autode käibemaksustamise muudatus.

Kui veel kehtiva käibemaksuseaduse kohaselt võib firma sõiduauto ostmisel tagasi saada 100 protsenti sisendkäibemaksust, siis 1. detsembri seadusemuudatuse järel võib ettevõtte, mis kasutab sõiduautot ettevõtluse eesmärgil näiteks 75 protsendi ulatuses, sisendkäibemaksust maha arvata vaid 50 protsenti.

Sama proportsioon kehtib auto tarbeks ostetud mootorikütusele ja hoolduskuludele.

Seadusemuudatuse lähene- mist näitab Eestis uute autode müügistatistika, milles on juba mitu kuud jõuline tõus: sep-

tembris müüdi uusi sõiduauto- sid ligikaudu 19 ja oktoobris 14 protsenti rohkem kui mullu samadel kuudel.

Eesti automüüjaid esindava ühingu AMTEL tegevjuht Arno Sillat arvab, et müügikasv on põhjustatud nii üldise majandusolukorra kui nimetatud käibemaksumuudatusega.

“Lähiaega planeeritud müügiotsused tehakse nüüd kohe ära, sest mis käes, see käes,” arvas Sillat ja lisas, et ebakindlust süvendab seadusemuudatuse rakendusotsuste puudumine. “Samuti pelgan kasutatud autode sisetoomisel skeemitamise suurenemist, sest turul tekib tugev nõudlus niinimetatud käibemaksuta autode järele ja selle nõudluse rahuldajatest puudust ei ole.” (Postimees)

Kuu aega uut liikluskindlustust

Oktoobrikuust kehtib Eestis uus liikluskindlustuse seadus. Maanteeametile annab see võimaluse peatada pikemat aega kasutama sõidukite registrikanne ja neile sõidukitele ei rakendu ka sundkindlustus. Kokku puudutab registrikande peatamine enam kui 100 000 sõidukit.

Olulisim muudatus kliendi jaoks jõustub aga 2015. aasta esimesest päevast. See on oma kindlustusandja hüvitamine. Kui praegu tuleb liiklusõnnetuses kannatada saanud ajada asju süüdlase kindlustuseltsiga, siis 1. jaanuarist saab kannatanu pöörduda oma kindlustuseltsi poole.

Oluline on sõidukijuhtidel teada, et kui siiani võis sõiduk kehtiva kindlustuseta olla kaks aastat, lühendas uus seadus seda aega ühele aastale, mille täit- tudes teeb liikluskindlustuse fond sõidukile sundkindlustuse.

Et seda vältida, tuleks liikluses mittekasutatava sõiduki registrikanne liiklusregistris peatada. Seda saab teha tasuta maantee- ameti e-teeninduse kaudu. Sundkindlustus ei rakendu uu- nikumidele ja sõidukitele, mis pole kahe aasta jooksul läbinud ülevaastust ega omanud liiklus- kindlustust – nende registrikan- de peatab maanteeamet.

Kindlustamata liiklejatele erilise tähelepanu pööramise kõrval on uues liikluskindlustu- seaduses olulised veel faktid, et kindlustamiseks ei pea enam olema sõiduki omanik ja regist- reerimistunnistusele kantud ning kindla tähtajaga sõlmitud lepingut saab vajadusel enne- tähtaegselt lõpetada. Kindlus- teusmakse arvutamise põhimõt- ted ei muutunud, need tulene- vad ikka isiku kahjuajaloost, elukohast ja kindlustatava sõi- duki võimsusest. (Postimees)

Uus seadus annab võimaluse kustutada registrist enam kui 100 000 pikemat aega kasutamata sõidukit. Ove Maidla/Postimees

Arvo Tõnismäe soovib kogemusele toetudes rehvi õhu asemel lämmastikku. Urmas Luik

Uulu Rehvi – lämmastik ja maantee- simulaator

Enn Hallik

Autorehvide õhu asemel lämmastikuga täitmine pole kuigi värske uudis, ometi ei vaevu enamik sohv- reid süüvima, mis selles head võib olla. Aga tundub, et ikka on.

Õhk koosneb teatavasti peamiselt hapnikust ja lämmastikust, mida on vastavalt 21 ja 78 protsenti. Selle loodusliku seguga täidetud rehvides paraku rõhk külmema ilmaga langeb, rehvid näivad pooltühjad ja kuluvad rohkem külgedelt. Ja vastupidi: palava ilmaga rõhk tõuseb, rehvid punduvad ja kuluvad rohkem keskest.

Ka lähevad auto sussid tasapiis tühjemaks. Rehvitootja Bridgestone andmeil kaotavad õhuga täidetud rehvid ühes kuus 0,2 baari rõhku, sest hapniku molekulid suutvat väljuda isegi läbi rehvi külgselina ja mustri- soonte (umbes 75% õhukaost), rehvi ja velje vahelt (15%) ja ventiili ning selle ühenduskoha kaudu (10%).

Rehvi kestvat neljandiku võrra kauem

Lämmastikuga täitmine tähendab, et rehvi pumbatavas on lämmastiku sisaldus tõstetud umbes 95 protsendini ja suurema molekulaarse struktuuriga inertse gaasiga täidetud rehvid kaotavad rõhust väidetavalt vaid 0,05 baari kuus ehk õhust neli korda vähem.

Nii väidetakse, et lämmastikuga täidetud rehvidel on haakumine teepinnaga ilmastiku- oludest sõltumata ühtlasem, rehvi läbisõit 25 protsendi võrra pikem ja kütusekulu selliste rehvidega autol kümme protsenti väiksem. Ehk siis igati kasu sees.

Lämmastikku kasutatakse juba ammu F1 ja NASCARi sarja võidusõiduautodes, lämmastikuga on täidetud lennukite rehvid, pikk kogemus on ka Tallinna trollibussikoondisel.

Pärnumaa tõsisem tegija selles valdkonnas öeldakse teiste rehvirfirmade sõnul olevat Uulu Rehvi. Parasjagu on sügis ja Arvo Tõnismäel ongi käed-jalad rehvi- vahetustööd täis.

“Kui klient ostab minult uue rehvi- jooksu, panen küsimata lämmastiku sisse, kuigi energiat ja aega kulub sellega rohkem,” kinnitab Tõnismäe. “Kes rehvi parandama tuleb, sellega on teine lugu, ühele teljele ikka nii ei lähe, et üks rehvi on õhu ja teine lämmastikuga. Lämmastikuga täitmiseks sobivad kõik rehvid, ka protekteeritud pole probleemi- miks.”

Kõigepealt rändab ratas maantee- simulaatorisse

Tõnismäe hakkas lämmastikku pumpama seitse aastat tagasi. Esimesena tegi seda Pärnus vist Kummimees, aga Tõnismäe sai pisiku AS Masteri Kummicentrumis nähtu järel. Hakkas huvitama ja otsustas proovida.

“Alustasin balloonega, aga see oli üsna tülikas, sest ühest balloonist piisas 15–16 autole, siis tuli see AGAsse täitmisele vedada,” meenutab Tõnismäe. “2008. aastal ostsin lämmastikugeneraatori ja sellest peale lämmastikku pakun- gi. Aga ma pole muidugi ainus, Pärnus pakub seda teenust veel vähemalt neli firmat: Kummicentrum, Savirehvid, Habiter ja Rehvi- prof. Miks mitte rohkem? Generaatorid on kal- lid, täitmine võtab rohkem aega kui õhuga ja hoo- ajal on aeg kallis vara.”

Kui küsida, kas lämmastikuga täit- misel ka mingit ohtu või miinust on, ei oska Tõnismäe midagi erilist välja tuua.

“Lämmastik ei ole toksiline, keemiliselt inertne ega plahvatusohtlik, aga ventileeri-

tav peab meie tööruum mõista- gi olema. Naljaga pooleks on miinus minu jaoks see, et rehvid tühjenevad ja kuluvad aeglase- malt, minu juurde tullakse teo- reetiliselt harvemini ja ärire on see ju kahjulik,” räägib Arvo Tõnismäe. “Kui veel nõuandeid ja- gada, siis lämmastikuga täide- tud rehvi võib vajadusel õhku juurde pumbata ja hiljem rehvi uuesti lämmastikuga täita. Minu soovitus on hoida suve- ja talve- rehve eraldi velgedel.”

Lämmastiku teema kõrval on Tõnismäel rääkida aga mil- lestki innovaatilisemast: näida- ta kolm aastat tagasi PRIA toe- tuse abil esimesena Eestis- se jõudnud autoratta maantee- simulaatorit.

“Rehvi pumbatakse täis ja ratas pannakse rullikute vahele nii-öelda sõitma. Kõigepealt pressivad teda külgrullikud, siis rullid ülalt ja alt. Ratas saab sama koormust, mis maanteel. Nii pressitakse rehvi ühtlaselt ja lõ- puni veljele ning läheb alles see- järel tasakaalustamispink,” sel- gitab Uulu Rehvi pealik Tõnis- mäe.

Maantee- simulaator.

► KOMMENTAAR

Uus aeg – unusta CD!

Enn Hallik

Ostsin hiljuti uue auto. Ei ütle, mis marki. Sadu võimalikke auto- marke vaadates selgelt odava- poolse, rahakotti kiigates loomu- likult hinge kriipivalt kallil.

Ent mitte sellest ei tahtnud ma rääkida, vaid hoopis ühest ül- latusest. Mossel oli peal ragisev raadio, Žigulil mõnikord linte va- hele kerinud kassetikas, aga seda häda sai pliatsiga praavitada. Mingil ajal ilmusid mu autodele CD-mängijad ja tol praeguseks hetkeks eelviimasel oli koguni kuus plaati mahutanud CD-box.

Nüüd aga – seda minu uut ja head tuleb ühest selle aasta näda- last tehastest juba ilma igasuguse plaadipiluta! On küll puutetund- liku ekraani ja hea kõlaga raadio, USB-port mälupulga või MP3- mängija jaoks, ka auk mälukaar- di tarvis. Aga oma CDde kogu, mida varem põhiliselt autos ked- rata armastasin, võin ilmselt tea- tud kohast veega alla lasta.

Hakkasin uurima, mis edasi saab. Ega eriti targaks saanudki. Veel. Samas imestan jätkuvalt, kas CD on tõesti nii eilne päev ja juba koos muusikakassettidega prügikastis.

Küsisin kõigepealt paarilt Pär- nu automüüjalt, kas CD-mängija- te kadumine on printsip. Fordi ja Volvo sõiduautosid ning tarbesõi- dukeid müüv Info-Auto vastas, et nende kliendid saavad valida, kas soovivad kasutada muusika kuu- lamiseks USBsse ühenduvat MP3mängijat või CD-plaadimasina- nat. Autodel on mõlemad võima- lused, CDde kasutamisest pole klientide huvides loobutud.

Silberauto kliendinõustaja vastas, et firma müüdavatel auto- del on tänapäevani CD-mängijad, mis võimaliseb mängima MP3 formaati. Paljudel mudelitel on USB-pordist mängimise võimalus, Mercedestel saab muusikat auto kontrollnuppude kaudu mängida ka oma nutitelefoni- lti tingimisel, kui auto ja telefon on pairitatud.

Seega on mu uus pigem erand kui reegel. Aga mida peab tege- ma ikkagi see, kel virm CDsid, aga mängijat autos enam mitte? Te- ma ees on küsimus, kuidas moos kommi sisse ehk muusika mälu- pulgale või MP3 mängijasse saab.

Variandid: üks – ei kuula muusikat; kaks – tirit sisuliselt varastades netist muusikat; kolm – ostad netist vajaminevat MP3 muusikafailid või leiad legaalse võimaluse oma lemmiklood plaatidelt pulgale transportida; va- riant neli – müüd selle auto ma- ha ja ostad sellise, mille CD-män- gija, eelistatult koos boksiga.

Esimese ja neljas langevad kohe ära, teine ei meeldi sellepär- rast, et pole ilus, lugusid-plaate tuleks otsida ja oma CDd seisavad kasutult. Jääb kolmas variant, mis polevatki kõige võimatum. Lööd internetiotsingusse “CD to MP3”, valid meeldivama või lihtsama ta- suta programmi- jupi, üritad seda kasutama õppida ja siis jääb üle vaid plaate arvutisse sõõta. Ka- heksagigase pulga peale võib mahtuda kuni tuhat lugu, järgmi- ne probleem on hoopis kõigi (paari aasta jooksul?) ära kuula- mine, nende vahel navigeerimine ja hetketuulele vastava leidmine.

Katsun nüüd ühel hea auraga päeval kopsu õhku täis tõmmata, kogu allesjäänud mõistuse mobi- liseerida ja proovida probleemi la- hendada, et olla oma uue autoga täielikult rahul.

Esmaspäev 24. november

06.55 Televisioon
08.55 Paks boss
09.50 Minuscule
09.55 Televisioon*
11.55 Maahommik*
12.40 Reisile minuga*
13.05 Jamie Oliveri 30 minuti road*
13.30 Saada sõber Euroopasse*
13.55 Minuscule
14.05 Kahekõne (sub)*
15.00 Iloline inemine
15.15 Dicte*
16.00 Holby City haigla
17.00 Aktuaalne kaamera
17.10 Õnne 13
17.40 Paks boss*
18.30 Aktuaalne kaamera
19.00 Ringvaade
20.05 Osoon
20.35 Meie inimesed: Tia-Mall
21.00 Aktuaalne kaamera
21.30 Sport
21.40 Välisilm
22.10 Dok Malala: tüdruk paradisist
23.15 ENSV*
23.45 Ringvaade*
00.50 Holby City haigla*

etv

Teisipäev 25. november

06.55 Televisioon
08.55 Paks boss
09.50 Minuscule
09.55 Televisioon*
11.55 Prillitoos (sub)*
12.55 Osoon (sub)*
13.25 Välisilm*
14.00 Nelson Mandela
14.50 Kõlaga laulud
15.05 Meie inimesed*
15.30 Väikelinna detektiivid*
16.00 Holby City haigla
17.00 Aktuaalne kaamera
17.10 Õnne 13
17.40 Paks boss: Kiirlaskumine*
18.30 Aktuaalne kaamera
19.00 Ringvaade
20.05 Vabariigi kodanikud
21.00 Aktuaalne kaamera
21.30 Sport
21.40 Kirjandusministeerium
22.10 Üks inimsüda
23.00 Hyacinth Bucket*
23.30 Ringvaade*
00.35 Holby City haigla*

etv

Kolmapäev 26. november

06.55 Televisioon
08.55 Paks boss
09.50 Minuscule
09.55 Televisioon*
11.55 Väikelinna detektiivid*
12.25 Kirjandusministeerium*
12.55 NO99 Kunstikool*
13.00 Meie, poeedid
14.00 Ajalik ja ajatu*
14.30 Isa Brown*
15.15 Maahommik*
16.00 Holby City haigla
17.00 Aktuaalne kaamera
17.10 Õnne 13
17.40 Paks boss*
18.30 Aktuaalne kaamera
19.00 Ringvaade
20.05 Pealtnägija
21.00 Aktuaalne kaamera
21.30 Sport
21.40 Foorum
22.30 Võimu kants
23.30 Ringvaade*
00.35 Holby City haigla*

etv

Neljapäev 27. november

06.55 Televisioon
08.55 Paks boss
09.50 Minuscule
09.55 Televisioon*
11.55 Pealtnägija*
12.45 Meie inimesed*
13.10 Ajavaod
13.40 Teater laulab
13.50 Vabariigi kodanikud (sub)*
14.00 Ajalik ja ajatu*
14.45 Tõuse ja särat*
16.00 Holby City haigla
17.00 Aktuaalne kaamera
17.10 Õnne 13
17.40 Paks boss*
18.30 Aktuaalne kaamera
19.00 Ringvaade
20.05 Kahekõne
21.00 Aktuaalne kaamera
21.30 Sport
21.40 Kapital
22.10 MI
22.35 Järvi festival 2014
23.35 Ringvaade*
00.40 Holby City haigla*

etv

Reede 28. november

06.55 Televisioon
08.55 Paks boss
09.50 Minuscule
09.55 Televisioon*
11.55 MI*
12.25 Järvi festival 2014
13.25 Anima tsoon
13.45 Kapital*
14.15 Foorum (sub)*
15.05 Reisile minuga*
15.30 Osoon*
16.00 Holby City haigla
17.00 Aktuaalne kaamera
17.10 Õnne 13
17.40 Paks boss*
18.30 Aktuaalne kaamera
19.00 Ringvaade
19.35 Riigimehed
20.05 Las jääda kõik, mis hea
21.00 Aktuaalne kaamera
21.30 Sport
21.40 PÖFF-i auhinnaagala
23.00 Pealtnägija*
23.45 Ringvaade*
00.20 Ajalik ja ajatu*
00.50 Holby City haigla*

etv

Laupäev 29. november

07.30 Animasarjad
08.35 Lassie*
09.00 Puutepunkt (sub)*
09.30 Saada sõber Euroopasse
10.00 Maahommik
10.45 Õnne 13 (sub)*
11.15 Pealtnägija (sub)*
12.00 Ajalik ja ajatu
12.30 Nikolaj ja Julie
13.10 Laulu lugu: „Põhjaneal“
13.15 Lähetus
13.50 Las jääda kõik, mis hea*
14.45 Aeglased koalad elu kiirteel
15.40 Dok Woody Allen
17.00 Võimu kants*
18.00 ENSV*
18.30 Aktuaalne kaamera
18.40 Dok Ahvide maailm
19.35 Väikelinna detektiivid
20.05 Reisile minuga
20.30 Õnne 13
21.00 Aktuaalne kaamera
21.20 Sport
21.35 Downton Abbey
23.10 Miss Marple
00.35 Kuritegu

etv

Pühapäev 30. november

07.30 Animasarjad
08.45 Lastetuba
09.00 Prillitoos
10.00 Tõuse ja särat!
11.15 Tareq Taylari Põhjamaade kokakunst
11.45 Puutepunkt
12.15 Dok Ahvide maailm*
14.55 Riigimehed*
15.25 Miss Marple*
16.55 Downton Abbey*
18.30 Aktuaalne kaamera
18.40 Ajavaod
19.10 Isa Brown
20.00 Hyacinth Bucket
20.30 ENSV
21.00 Aktuaalne kaamera: Nädal
21.40 Sport
22.00 NO99 Kunstikool
22.05 Dicte
22.55 Tõuse ja särat!*
00.05 Nikolaj ja Julie*

etv

06.10 Lastega kodus*
06.40 Animasarjad
08.00 Reporter*
09.00 Keelatud armastus*
10.00 Taltsutamatu süda*
11.00 Kodutunne*
12.00 Eesti luurajad*
12.30 Naabriplika*
13.00 C-Komando*
13.30 Everwood
14.30 Süütu süüdlane
15.30 Lastega kodus
16.00 Küladeketeiivid
17.00 Taltsutamatu süda
18.00 Keelatud armastus
19.00 Reporter
20.00 Krimi
20.30 Radar
21.30 Viimane võmm
22.30 Must nimekiri
23.30 MfTabamatu
01.30 Sissemurdnud
01.55 Ekstreemkalapüük Robson Greeniga

2

06.15 Animasarjad
07.50 Saatustlik valik*
08.50 Sūdameasi*
09.55 Kirgede torm*
10.55 Vaprad ja ilusad*
11.40 Nägude kontroll*
12.10 Kartulid ja apelsinid*
13.15 CSI kriminalistid*
14.15 Seitsmes taevast
15.15 Vaprad ja ilusad
15.50 Saatustlik valik
16.50 Kirgede torm
17.55 Sūdameasi
19.00 Seitsmesed uudised
20.00 Nägude kontroll
20.30 Kartulid ja apelsinid
21.30 CSI kriminalistid
22.30 Mf Jack Reacher
01.10 Valgekrae
02.00 Ärkvel
02.50 Nägude kontroll*
03.20 Kartulid ja apelsinid*

3

07.00 Animasarjad
09.00 Ringvaade*
09.35 Tsiir, tsiir, tsiirgukene
10.05 Ela sajani **10.35** Siin ja praegu
11.15 Eesti TOP 7* **11.55** PÖFFi kaheksa ja pool* **12.08** ERR.ee uudised
15.30 Lumejäänesed **16.00** Lastetuba
16.00 Animasarjad **17.30** Buratino tegutseb jälle **18.00** Animasarjad
18.30 Lastetuba **18.45** Animasarjad
19.20 AK (viipek) **19.30** AK (vk) **20.00** Valge kaardivägi **20.45** Ees-timaa kuulsad inimesed **21.00** Eesti lood
21.30 PÖFFi kaheksa ja pool **21.40** Plekktrumm **22.25** Mf Tütsami-ne
00.30 PÖFFi kaheksa ja pool*

etv2

09.00 Seitsmesed uudised
09.30 Kodu keset linna*
10.00 Kutsuge Cobra 11*
11.00 Mf Defendor* **12.50** Kõige naljakamad koduvideod* **13.30** Kodu keset linna **14.00** Kutsuge Cobra 11*
15.00 Malaisia **16.00** Kutsuge Cobra 11
17.00 NCIS kriminalistid **18.00** Perepea* **18.30** Simpsonid* **19.00** Suure paugu teooria **20.00** Perepea
20.30 Simpsonid **21.00** Kõige naljakamad koduvideod **21.30** Mf Kõva raha
23.30 Puhkus Mehhiikos **00.45** Suure paugu teooria* **01.45** Malaisia*

6

08.15 Punased roosid
09.05 Emmerdale **10.05** Aafrika südames **10.55** Süütu süüdlane **12.00** Uus võimalus* **13.00** Doktor Oz* **14.00** Mf Armas kodu Alabamas* **16.00** Saladused* **16.30** Telerahvas* **17.00** Aafrika südames* **18.00** Doktor Oz
19.00 Uus võimalus **20.00** Suur lotokolmapäev – Rooside sõda **21.00** Mf Kõht ette **23.30** Sõbrad **00.00** Ellen
00.55 Reporter **01.50** Mehi jalaga segada **02.30** Emmerdale* **03.15** Ellen*

11

06.30 Eesti kõige-kõige*
07.00 Reporter+ **08.00** Usu või ära usu!
08.30 Komissar Rex* **09.25** Hullult armunud*
09.50 Põrnud puhkajad* **10.15** Näljased meremehed* **11.10** Jututuba
13.25 Supermani uued seiklused **14.15** Chuck* **15.05** Näljased meremehed **16.05** Komissar Rex **17.05** Klikitähed **17.35** Kreisid reisid **18.05** Chuck
19.00 Tuvikesed* **20.00** Rooli võim **20.30** Usu või ära usu!
21.00 Kaks ja pool meest* **21.30** Kriminaalne Venemaa **23.20** Valged hundid
23.30 Conan **00.30** Kaks ja pool meest **01.00** Tuvikesed

12

06.10 Lastega kodus*
06.40 Animasarjad
08.00 Reporter*
09.00 Keelatud armastus*
10.00 Taltsutamatu süda*
11.00 Viimane võmm*
12.00 Radar*
13.00 Krimi*
13.30 Everwood
14.30 Süütu süüdlane
15.30 Lastega kodus
16.00 Küladeketeiivid
17.00 Taltsutamatu süda
18.00 Keelatud armastus
19.00 Reporter
20.00 Krimi
20.30 Radar
21.30 Viimane võmm
22.30 Must nimekiri
23.30 MfTabamatu
01.30 Sissemurdnud
01.55 Ekstreemkalapüük Robson Greeniga

2

06.15 Animasarjad
07.50 Saatustlik valik*
08.50 Sūdameasi*
09.55 Kirgede torm*
10.55 Vaprad ja ilusad*
11.40 Nägude kontroll*
12.10 Kartulid ja apelsinid*
13.15 CSI kriminalistid*
14.15 Seitsmes taevast
15.15 Vaprad ja ilusad
15.50 Saatustlik valik
16.50 Kirgede torm
17.55 Sūdameasi
19.00 Seitsmesed uudised
20.00 Nägude kontroll
20.30 Kartulid ja apelsinid
21.30 CSI kriminalistid
22.30 Mf Jack Reacher
01.10 Valgekrae
02.00 Ärkvel
02.50 Nägude kontroll*
03.20 Kartulid ja apelsinid*

3

07.00 Animasarjad
08.15 Lastetuba*
08.30 Animasarjad **09.00** Ringvaade*
10.05 Ela sajani **10.35** Siin ja praegu
11.15 Eesti TOP 7* **11.55** PÖFFi kaheksa ja pool* **12.08** ERR.ee uudised
15.30 Lumejäänesed **15.50** Tom ja Fluffy **16.00** Lastetuba* **16.10** Animasarjad **17.30** Buratino tegutseb jälle
18.00 Animasarjad **18.30** Lastetuba **18.45** Animasarjad **19.20** AK (viipek) **19.30** AK (vk) **20.00** Pealtnägija (vk sub) **20.45** Bluestone 42
21.15 TEDx Tallinn **21.30** PÖFFi kaheksa ja pool **21.40** AegRuum **22.35** Teaduspalavik **23.05** Dok Kõkkulepe*
00.05 Plekktrumm* **00.45** PÖFFi kaheksa ja pool*

etv2

08.30 Seitsmesed uudised*
09.30 Kodu keset linna*
10.00 Kutsuge Cobra 11*
11.00 Mf Kõva raha* **13.30** Kodu keset linna **14.00** Kutsuge Cobra 11*
15.00 Malaisia **16.00** Kutsuge Cobra 11
17.00 NCIS kriminalistid **18.00** Perepea* **18.30** Simpsonid* **19.00** Suure paugu teooria **20.00** Perepea
20.30 Simpsonid **21.00** Kõige naljakamad koduvideod **21.30** Mf Euroopa jalgpalli Meistriliiga **23.30** Puhkus Mehhiikos **00.45** Suure paugu teooria* **01.45** Malaisia*

6

08.15 Punased roosid
09.05 Emmerdale **10.05** Aafrika südames **10.55** Süütu süüdlane **12.00** Uus võimalus* **13.00** Doktor Oz* **14.00** Mf Lihtsalt sõbrad **16.00** Suur lotokolmapäev – Rooside sõda* **17.00** Aafrika südames* **18.00** Doktor Oz **19.00** Uus võimalus **20.00** Naabriplika **21.00** Mf Armastuse retsept **23.05** Õnnelik lahatatud **22.00** Ebatavalised kahtlusalused **23.30** Sõbrad **00.00** Ellen **00.55** Reporter **01.50** Mehi jalaga segada

11

06.30 Rooli võim* **07.00** Reporter **08.00** Usu või ära usu!
08.30 Komissar Rex* **09.25** Conan* **10.15** Näljased meremehed* **11.10** Jututuba **13.25** Supermani uued seiklused **14.15** Chuck **15.05** Ekstreemkalapüük Robson Greeniga **16.05** Komissar Rex **17.05** Klikitähed **17.35** Kreisid reisid **18.05** Chuck
19.00 Tuvikesed* **20.00** Kuld-villak **20.30** Usu või ära usu!
21.00 Kaks ja pool meest* **21.30** Mf Kadunud maa **23.30** Conan **00.30** Kaks ja pool meest **01.00** Tuvikesed

12

06.10 Lastega kodus*
06.40 Animasarjad
08.00 Reporter*
09.00 Keelatud armastus*
10.00 Taltsutamatu süda*
11.00 Viimane võmm*
12.00 Radar*
13.00 Krimi*
13.30 Everwood
14.30 Süütu süüdlane
15.30 Lastega kodus
16.00 Küladeketeiivid
17.00 Taltsutamatu süda
18.00 Keelatud armastus
19.00 Reporter
20.00 Suur lotokolmapäev – Rooside sõda
21.00 Avameelselt
21.30 Pilvede all
22.30 C-Komando
23.00 Rizzoli ja Isles
00.00 Southland
00.55 Pan Am
01.40 Vampiiripäevikud

2

06.15 Animasarjad
07.50 Saatustlik valik*
08.50 Sūdameasi*
09.55 Kirgede torm*
10.55 Vaprad ja ilusad*
11.40 Kuu vöib!*
12.10 Suletud uste taga*
13.15 Padjaklubi*
14.15 Seitsmes taevast
15.15 Vaprad ja ilusad
15.50 Saatustlik valik
16.50 Kirgede torm
17.55 Sūdameasi
19.00 Seitsmesed uudised
20.00 Naiste vahetus
21.00 Võimalik vaid Venemaal
21.30 Juurdlust viivad läbi sensitiivid
22.30 Kättemaks
23.30 Top Gear
00.35 Puudutus
01.30 Uus normaalus

3

07.00 Animasarjad
08.15 Lastetuba*
08.30 Animasarjad **09.00** Ringvaade*
10.05 Ela sajani **10.35** Siin ja praegu
11.15 Eesti TOP 7* **11.55** PÖFFi kaheksa ja pool* **12.08** ERR.ee uudised
15.30 Lumejäänesed **15.50** Tom ja Fluffy **16.00** Lastetuba* **16.10** Animasarjad **17.30** Buratino tegutseb jälle
18.00 Animasarjad **18.30** Lastetuba **18.45** Animasarjad **19.20** AK (viipek) **19.30** AK (vk) **20.00** Meie inimesed (vk sub) **20.25** Kapital (vk sub) **20.55** Minuscule **21.00** Tom ja Fluffy **21.30** PÖFFi kaheksa ja pool **21.40** Mf Thérèse Desqueyroux **23.25** Malala* **00.25** PÖFFi kaheksa ja pool*

etv2

08.30 Seitsmesed uudised*
09.30 Kodu keset linna*
10.00 Kutsuge Cobra 11*
11.00 Kalamehetjutud **13.30** Kodu keset linna **14.00** Kutsuge Cobra 11*
15.00 Malaisia **16.00** Kutsuge Cobra 11
17.00 NCIS kriminalistid **18.00** Perepea* **18.30** Simpsonid* **19.00** Suure paugu teooria **20.00** Perepea
20.30 Simpsonid **21.00** Kõige naljakamad koduvideod **21.30** Mf Spioon juhuse tõttu **23.30** Puhkus Mehhiikos **00.35** Suure paugu teooria* **01.35** Malaisia*

6

08.15 Punased roosid
09.05 Emmerdale **10.05** Aafrika südames **10.55** Süütu süüdlane **12.00** Uus võimalus* **13.00** Doktor Oz* **14.00** Kadunud* **15.00** Ebatavalised kahtlusalused* **16.00** Kodutunne* **17.00** Aafrika südames* **18.00** Doktor Oz **19.00** Uus võimalus **20.00** Naabriplika **21.00** Pilvede all **21.00** Vahemere köök **21.30** Kuula mu laulu **22.00** Kolm naist paadis* **23.00** Õnnelikult lahatatud **23.30** Sõbrad **00.00** Ellen **00.55** Reporter **01.50** Mehi jalaga segada

11

06.30 Kuld-villak* **07.00** Reporter **08.00** Usu või ära usu!
08.30 Komissar Rex* **09.25** Conan* **10.15** Ekstreemkalapüük Robson Greeniga* **11.10** Jututuba **13.25** Supermani uued seiklused **14.15** Chuck **15.05** Ekstreemkalapüük Robson Greeniga **16.05** Komissar Rex **17.05** Klikitähed **17.35** Kreisid reisid **18.05** Chuck
19.00 Tuvikesed* **20.00** Krimi **20.30** Usu või ära usu!
21.00 Kaks ja pool meest* **21.30** Elav märklaud **22.30** Punker **23.30** Conan **00.30** Kaks ja pool meest **01.00** Tuvikesed

12

06.10 Lastega kodus*
06.40 Animasarjad
08.00 Reporter*
09.00 Keelatud armastus*
10.00 Taltsutamatu süda*
11.00 Pilvede all*
12.00 Avameelselt*
12.30 Suur lotokolmapäev – Rooside sõda*
13.00 Everwood
14.30 Süütu süüdlane
15.30 Lastega kodus
16.00 Küladeketeiivid

VABA AEG

► NÄDALAVAHEBUS JA ESMASPÄEV PÄRNU

L, 22. NOVEMBER

Endla teatris kl 19 viktorianaanlik põnevuslugu „Gaasivalgus“ (Küünis), kl 19 armastusest ja aadetest „Meie aja kangelane“ (suures saalis).

Rüütli 23 kl 17 Pärnu nukuteatri lastelavastus „Trille ja Päike“.

Kontserdimajas kl 18 „Missa Solemnis“. Solistid Elina Shimkus (Läti, pildil), Helen Lepalaan, Oliver Kuusik, Kalvis Kalniņš (Läti). Pärnu linnaorkester. Estonia seltsi segakoor. Dirigent Erki Pehk.

Eliisabeti kirikus kl 16 „Musica sacra“. Atlan Karp (bariton), Aare Tammesalu (tšello), Seppo Varho (klaver), Toomas Trass (orel), Andrus Kallastu (elektroonika). Kavas Andrus Kallastu autorikontsert „Remix“.

Kuninga tänava põhikooli aulast kl 16 kontsert „Romanss romansis“. Laulab Toomas Kuter, klaveril Benno Margus. Tasuta.

Ööklubis Vaarikas „Pärnu Fight Show“ järelpidu. DJ Andrus Pirsso.

Öölokaalis Kassa kl 23 retro-disko. Showtime'i tantsutüdrukud. DJd Elmu Sadulsepp ja Mike Sun.

► NIMEPÄEV

Cecilia, Säsil, Silja, Silje, Sille

KÜLVIKALENDER

22. november Kuu Skorpionis, lehttaimed. Kell 14.19 Kuu Amburis, vilिताimed. Kuu jõud muudavad suunda.
25. november Kuu Kaljukitses, juurtaimed.
27. november Kuu Veevalajas, õistaimed. Kuu jõud on tõusvad.

TÄHTSAD TELEFONID

Lääne-Eesti häirekeskus 112
Politsei 110, 444 6444
Kiirabi 112
Linnavalitsuse infolaua telefon 444 8200
Linnavalitsuse infotelefon 15 505
ja e-post 15505@lv.parnu.ee
Pärnu Elektrivõrgu välisrikked 1343
Elektri siserikked 24 h 523 6555
Pärnu Vesi dispetšerteenistus 445 5650
Tänavavalgustus 443 4929
ja e-post rike@elwo.ee
Pärnu tasuline bussiinfo 12 012
Matuseteenused:
Hingemaa OÜ 24 h 447 0090
Viimne Tee OÜ 24 h 443 7400
Vinuk OÜ 24 h 442 5111
Infoteenus 1188

Kallis papa Hermann Soosaar
90
Et sünnipäev oleks Sul vahva ja tore, et koos veedaks selle kogu Su pere!
Õnne ja tervist!
Abikaasa ja lapsed peredega

Ööklubis Sugar kl 23 esineb Karl-Erik Taukar & The Band. Debüütalbumi „Vääramatu jõud“ esitluskontsert. DJ Ahto Kruusmann.

Ööklubis Mirage 18–21 koolinoorte pidu. Esineb Mario Bischin (Rumeenia), Mirage DJ Team. Kl 23 Mario Bischin. DJ Marek Tali-ver.

Kuursaalis Pärnumaa rahvantsantsijate „Tantsulahing“. Esinevad 23 erinevat tantsugruppi. Ansambel Manija Poisid. DJ Urmas Lass.

Rokiklubis Volume Kosmikud „15“. Toetab DungHill. Uksed kl 21.

Jahtklubis kl 20 Prantsuse õhtu. Musitseerib Susanna Aleksandra Lutsoja-Liiberg.

Trahteris Postipoiss kl 21 esineb Endri.

Iiri pubis Sweet Rosie Folk Highlights Orchestra.

Kentuki pubis kl 21 ansambel Parvepoisid.

C. F. Hahni pubis Wismari Poisid.

Restoranis Paradiis Ly Kättmann.

Kohvikus Fookus „Fookuses on kontsert“. Jaan Sööt (Jäääär).

Raeküla Vanakooli keskuses kl 12 perepäev „Madripidu“.

Ranna raamatukogus kl 12 ootab muinasjututaat Jaak muinasjutuhuvilisi lapsi.

Tervise kultuurikeskuse Pil-liroo baaris kl 20 tantsuõhtu.

Keskraamatukogu suures saalis 10–14 raamatukoguhoidjate kaitsepühakule Aleksandria Katariinale pühendatud käsitöö müüginäitus.

P, 23. NOVEMBER

Rannahotellis kl 17 Sepo Seeman monoetenduses „Eesti mees ja tema naine“.

Endla Küünis kl 12 Pärnu linna ja maakonna noorte solistide (3–9aastased) konkursi Sügisulgu finaalkontsert.

Kontserdimajas kl 17 kontserdisari „Müstilised kõlad“. Hang Duo (Saksamaa).

EÜ Elulusti kadripidu kl 15 Metsa 10. Külalised, kohvik, tants.

Maarja-Magdaleena gildi majas kl 18 tantsuklubi.

Tervise kultuurikeskuse Pil-liroo baaris kl 20 tantsuõhtu.

Spordihallis kl 17 Eesti karikavõistluste poolfinaal võrkpallis: Pärnu VK – Bigbank Tartu.

E, 24. NOVEMBER

Tervise kultuurikeskuses kl 19.30 „Igavesti haljas operett“. Operetiansambel Wunderbar.

EELINFO

NÄDAL ENDLAS

L 22.11 kl 19
GAASIVALGUS esietendus!
MEIE AJA KANGELANE

K 26.11 kl 19
GAASIVALGUS

N 27.11 kl 19
BOYBAND

R 28.11 kl 19
MEIE AJA KANGELANE
GAASIVALGUS
21.30 Jazzklubi

L 29.11 kl 19
WOYZECK
MANDEL JA MERIHOB

PPÜ teeb 13.12 jõulusõidu Võhma. Rüütli 23, E–R 13–16, tel 523 6260.

Lenna Kuurmaa ja Karl-Erik Taukari jõulukontserdid üle Eesti. 27. detsembril kell 19 Pärnu kontserdimajas. Piletid Pileti-levist.

NÄITUS

Kunstnike maja galeriis QBA (Martin Kaarese) imetabaste värvide maailm. Avatud T–R 11–17, L 11–14.

Raekoja linnagaleriis Pärnu kunsti aastanäitus. Avatud T–R 11–17, L 11–14.

Pärnu muuseumis püsiekspositsioon „11 000 aastat ajalugu – elamusi vanast ajast“. Leedu, Läti ja Eesti kunstnike Balti keti 25. aastapäevale pühendatud ühisnäitus „Kett“. Näitus „130 aastat Pärnu sõudmist“. Avatud T–P 10–18.

Uue kunsti muuseumis Jaan Elkeni maalinäitus „Pilt ja sõna“. Ain Toimi taaskasutatud materjalidest valgustite näitus „Reaalsuse jäätmed“. Simson von Seakyli pronkskulptuuride näitus „Sügis-mõnu – paugutaja Seaküllast“. Avatud iga päev 9–19.

Koidula muuseumis püsinäitus Jannsenite tegevusest 19. sajandil. Avatud T–L 10–17.

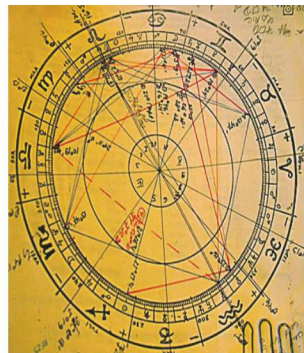
Endla teatrigaleriis Andres Adamsoni fotod „Vesine valgus“.

Keskraamatukogu 1. korru-se galeriis portselanimaalijate seltsi Lüster tööd. Aili Metsa maalinäitus „Looduse värvingud“. Rootsiaalkirjandust tutvustav näitus „Rootsi – krimikuningriik“. **Trepigaleriis** fotonäitus „Talv Põhjalas“. **Lasteosakonnas** algklasside kunstikursi auhinnatud tööd. Raamatunäitus „Jõulude ootamise aeg“.

Kontserdimajas Pärnu fotoklubi aruandenäitus 2014.

Agape keskuses Henn Soodla fotonäitus „Rääma – vaeste-patus-te alev, 2“.

► HOROSKOOP

JÄÄR (21. III – 19. IV)
Ootamatu sündmus ülemuse, vanema või mõne muu olulise inimesega tõmbab su rajalt maha. Oota ootamatut.

SÕNN (20. IV – 20. V)
Täna võivad sulle sülle kukkuda suurepäraseid reisivõimalused. Ka mõttest midagi publitseerida, end täiendada või end meedias näidata võib saada tegu. Tegutse ruttu!

KAHSIKUD (21. V – 20. VI)
Võtad vastu kingitusi, meeneid ja teeneid. Neid pakutakse sulle ainult korra, nii et otsusta kiiresti, kui tahad neist osa saada.

VÄHK (21. VI – 22. VII)
Ära ole täna lähedastega kannatamatu. Soovid midagi põnevat kogeda, aga see võib suhtlemisel tülid tekitada.

LÕVI (23. VII – 22. VIII)
Midagi suurepäraselt võib täna töö juures juhtuda. Võid saada palgatõusu või preemia. Kui eriti hästi läheb, saad mõlemad.

NEITSI (23. VIII – 22. IX)
Flirt ja ootamatud kutsed teevad su päeva täna ilusaks. Artistid saavutavad oma projekti läbimurde. Midagi planeerimatu tuleb ette, kuid tõenäoliselt on see sulle meelt mööda.

KAALUD (23. IX – 22. X)
Võid osta koju ebatavalist kunsti või hoopis mõne kõrgtehnoloogilise vidina. Mis see ka ei oleks, igatahes tavapärane küll mitte.

SKORPION (23. X – 21. XI)
Täna on põnev päev, sest võid kuulda üllatavaid uudiseid, kogeda midagi erakordset või kohtuda eriskummalselt inimesega. Täna juhtuv mõjub stimuleerivalt.

AMBUR (22. XI – 21. XII)
Võid täna saada palgatõusu või leida uue töö. Sul on kiik teha endale või kellelegi teisele kingituse. Kellelegi meelt mööda olemine muudab sind rikkamaks.

KALJUKITS (22. XII – 19. I)
Oled täna evelil, sest tunned, et midagi suurepäraselt tulemas. Reageeri ootamatutele ruttu, muidu võib hea võimalus käest libiseda.

VEEVALAJA (20. I – 18. II)
Täna võivad alguse saada salajased armuaffärid. Päeva märksõna on privaatsus.

KALAD (19. II – 20. III)
Mõni tuttav või sõber suudab täna üllatada. Tava-pärane suhtlus võib muutuda flirdiks. Ootamatusi võib juhtuda seltskonnaski.

Elesir Publishing Service

Tre Raadio
Pärnu 92,7

UUEL NÄDALAL
saad Pärnu Tre raadio hommikuprogrammis kuulata Ühisnädalast, heategevusprojektist „Do Good“ ja ka ohutust ujumisest.
Kindlasti on ees ootamas kohalikud uudised, eetrimäng ja muid põnevaid rubriike! Hommikuid muudavad sisukaks ja meelelahutuslikuks Regina Atka-Jaakson, Ahti Puudersell, Meelis Sarv ja Ivo Uslov, uuel nädalal külastab meid ka Lauri Mäesepp! Igal tööpäeval kell 7–11.
Esmaspäeval kell 11.30 algab Pärnu linna pooltund, stuudiokülaliseks on seekord linnapea Toomas Kivimägi.
Neljapäeval kell 11.30 stardib rokisaade „Volume“
PÜSI SAGEDUSEL 92,7 MHZ!

Kallis Umas 60 Künnapas

Taas möödub tähis Sinu elurajal, kuid mitmes – ära seda loe.
Sa mõtle - elada on vaja - JA ELA NII. ET SÜDAMEL ON SOE!

Juubelpäeval õnnitlevad
Margit, Kairi, Vahur, Risto ja Romet.

Kidise
JÕULUMUSIKA
PIKAVERE VANAS VALLAMAJAS (KOONGA)
20. DETSEMBER

Vaiko Eplik ja Liisi Koikson

TEENISTUS PAADREMA KIRIKUS 17:00
KONTSERDI ALGUS 19:00

KONTSERDI TOOB TEIENI
Valice Car

TOETAJAD
Dorivone TIMBER OÜ
RAMIRENT

MEEDIA PARTNER
Pärnu Postimees

VÕTA OMA SÕBRAD JA PERE, PANGE SOOJAD JALANÕUD JALGA JA TULGE MEILE SIIA PÄRAPÖRGUSSE KÜLLA.
PILETID PILETILEVIST JA MOONIKA SIRELILT (TEL 504 7470)

LISAKS ASTUVAD ÜLES:
Tom Browning (UK)
Siim Siimer ja Ivo Leesar
Carol Annuk
Teet ja Tiit Parts + Rain ja Liisa Randmaa
Liis Viin ja Liina Vokk
Merili Lobjakas

KINNISVARA

Müüa keskk **köök**tuba, 5500 €. 5617 7302.

Nurga tagant ja plekkpööningult tänava äärde! **Rüütl 29 kaks kaupleeruumi**, üp 118 m² (kuurent 790 €) ja 140,5 m² (kuurent 900 € + km + kulud). El-küte – õhksoojuspump + l aekiirguriid, WCd. Hinda saab kaubelda. 522 0382.

Ostan **1–3toalise korteri** Tallinnas. Tel 5820 0800.

Ostan otse omanikult **elumaja** Pärnu maakonnas, max 30 km linnast. Tel 565 2281.

ERIPAKKUMINE!
MÜÜA REHIELAMU

Ideaalne suvekodu kiviaedade keskel Varbla vallas Arukülas. Meri 3 km, kinnistu 5 ha, 1/2 metsa, 1/2 põld. Elamu üp 188 m², 5 tuba. Pood ja kool 1,5 km.

Hind 24 900 €

Võta kohe ühendust!
Kinnisvaraspetsialist

Siim Lääts
5833 9376

Teatame kurbusega,
et lahkus

Ain PERE

7. VIII 1967 – 20. XI 2014

Leinab lesk.

Põrm tuhatatakse.

Otsin kindlale kliendile heas korras **garaažiga maja** Pärnus või Pärnu lähedal, kuni 100 000 €. Siim, 5833 9376, Tõnisson KV.

Otsin kliendile **maja** kesklinna piirkonnas, kuni 200 000 €. AS Pindi Kinnisvara, Igor Lobanov, 5557 2936.

Otsin renov **2toal krt** omanikult, l või il k. Peeter, 518 9329.

OÜ ESTEST PR ostab **metsa- ja põllumaad**. 504 5215, 514 5215.

Soovin üürida **2toal keskk korteri** 2 kuuks (dets-jaan). Helen, 503 3106.

Üürile anda **1toal ahik möbl krt**, küte olemas. 5366 5616.

Ostan **maad, metsa**. 511 1666.

Ostame
metsakinnistuid

OÜ Sõdra Metsad
Merivälja tee 1, 11911 Tallinn
Tel 516 3569
Fax 609 8055
e-mail taavi.mullerson@sodra.ee

PÖLLUNDUS

Müüa mahe **söödateravili**, jahu. 5627 0966.

TEADE

Ennustaja/selgeltnägija Kristi vastuvõtt Pärnus. Tel 550 0093.

Seoses kaupluse sulgemisega hinnad all KUNI 90%. Haapsalu mnt 86, Vana-Pärnu Ärimaja.

Tervendaja Andres. Tel 5679 0181.

Dr Liina Viidebaumi vastuvõtt Pärnus Rüütl 47. Seedetrakti uuringud, ravi. Info ja registreerimine tel 5333 3769 E–R 9–17, www.liinaviidebaum.ee.

Teatame kurbusega,
et lahkus meie hulgast
Eevi TOOMEMÄE
24. XI 1941 – 20. XI 2014
Leinavad ema, tütar ja pojad
perekondadega.

Teatame kurbusega,
et meie hulgast on lahkunud
Avo SOOMAA
12. IX 1951 – 19. XI 2014
Leinavad Aime, Rein, Reigo ja
Reno peredega, Elli ja Aino.

Vaikselt lahkusid Sa,
muredest, valudest enam ei tea.

Teatame kurbusega,
et lahkus meie kallis

Linda VAIKMAA
25. X 1935 – 20. XI 2014

Leinavad omaksed.

Ärasaatmine 28. XI kl 11
Kärsu külast Lohu talust
Saarde kalmistule.

Me südameis Sa ikka elad,
jääd mõttes meie keskele.

Mälestame kallist
vanaema ja vanavanaema

Linda VAIKMAAD

Leinavad
pojapojad peredega.

Südamlik kaastunne
Teet Rehtlale isa

Valdor REHTLA

lahkumise puhul.

Kolleegid
Philip Morris Eesti OÜst

Kui kandlekeeled katkevad,
siis lõpeb lauluviis.
Üks valuhüüd, üks värin veel
ja kõik vaikne siis.
Anna Haava

Kallist klassivenda

Enno RABA

mälestavad ja avaldavad
kaastunnet lähedastele
klassikaaslased 6. kooli
1976. a. lennust.

Kallis Maire.
Südamlik kaastunne

ENNO

kaotuse puhul.

Vaike laste peredega

Kaitseliidu Pärnumaa malev teatab, et väljõppus ja laskeharjutused 2014. aasta detsembris viiakse läbi alljärgnevalt:
9. detsembril 2014 Audru vallas Potsepa karjääris. Õppusel kasutatakse lahingpadruneid ja imitatsioonivahendeid. Palume nimetatud perioodil õppuse ala vältida!

Kirby 100. sünnipäeva puhul on teil seadmete renoveerimisprogrammi raames võimalik **vahetada oma vana Kirby uue vastu**. Vana seadme ostame poole hinnaga tagasi. Renoveerimise mittedoovimisel soovitame läbida tehnohoolduse. Lahendused kõigile teie Kirbyga seotud küsimustele. Tel 5552 8631, kirby@arianna.ee

Maailmakuulsal energeetilisel tervendaja/selgeltnägija **VEET MANO** jõulueri „Elu on suur asi“. **VEET MANO kursus Pärnus 17.12 kl 18–22 A. H. Tammsaare pst 30.** Kursused toimuvad ka Haapsalus, Tallinnas, Tartus. **VEET MANO** „Selg ja kael korda vees“ Rakvere Aqva Spas. Jõululoos: 10 VEET MANO individuaalseanssi ja 50 VEET MANO raamatut tasuta. Kohtade arv piiratud! Piletid Piletilevis. Superhind korraldajalt kuni 24.11 (ainult 2 päeva veel!). 5689 6670, veetmano.eu. Erakordne jõulukink endale või teisele!

TEENUS

3 t tagaluuktootukiga veok, vajadusel ka töömehe. 5595 9144.

Ehitustööd – jõuluhinnad. 5669 5442.

Ehitustööd (plaatimine, vannitoad, san-tehnika, üldehitus ja keskküte-süsteemid), **lammutustööd, transport**. www.verdonprojekt.ee, 501 7062, 582 7018.

ELEKTRITÖÖD. 5307 6322.

ETERNIT KOOS PAIGALDUSEGA. 5660 8122.

Firma soojustab majade fassaade. www.radivaehitus.ee, 5348 7655.

GPSI UUENDUS. 5617 3144.

Fassaadi soojustustööd, katusekatetööd. 5347 0972, meriluxehitus@gmail.com.

Nüüd tühi koduõu ja tuba,
lein raske järele vaid jäi ...

Teatan kurbusega,
et lahkus kallis isa

Kalju KOGER

8. X 1929 – 20. XI 2014

Leinab poeg.

Ärasaatmine 26. XI kl 13
Viimse Tee kabelist Sillutise 6
Audru kalmistule.

Sügis tõi külma, tuule ja saju,
kaasa viis lilled, lehed ja Sinu.

Mälestame
kallist klassivenda

Enno RABA

Südamlik kaastunne
lähedastele.

Endised klassikaaslased
VI koolist

Mälestame

Enno RABA

Tunneme kaasa isale, lastele
ning lähedastele.

Henn perega, Leida ja Mai

LAENUGRUPP
L A A N E
KOMISJONIPOOD-PANDIMAJA
RIIA MNT 21
SOODSALT
LAI VALIK KASUTATUD
SÜLEARVUTEID
ja muud tehnikat!
Kiirustal! Kõik pakkumised
on ainulaadsed!
E–R 10–18 • L 10–15
Tel 442 5444 • www.laenugrupp.ee

HALUMASINA rent ja teenus (bensiiniga või elektriga, mobiilne). 5620 8210.

INVATRANSPORT. 5886 9590.

Juubeli pillimees. 5647 2730.

KAARDID ENNUSTAVAD. Tel 900 1727, 24 h, hind 1,09 €/min.

KENT Kodumasinad. Tel 443 2552.

Kivikorstnate ehitus. 56675334.

Kopplaudur. 502 5738.

KORSTNAPÜHKIJA Kiisk, litsents. Lühikesed järjekorrad. 5621 5475.

KORSTNAPÜHKIMISTÖÖD. Litsents. 5660 0400.

Krohvimis- ja maalritööd. 5552 3075.

LAARMANN KRAANAD – tõstevõimega kuni 80 t, kraana haagisega, teleskooplaadur. 5552 0847.

Laua-, süle- ja tahvelarvutid. MÜÜK-HOOLDUS-REMONT. ARVUTIPARANDUS OÜ, Riia mnt 54, tel 442 6648. Jõulukuul jõulupakkumised!

■ **Puurkaevude, küttegaevude puurimine, puhastamine, projekteerimine**
■ **Septikute müük ja paigaldus**
■ **Kanaliseerimise- ja veetrassitööd**
■ **Süvaveepumpade müük ja paigaldus**

Tel 521 7415, 504 2999
www.BaltiPuurkaev.ee

LUMEKORISTUS BOBCAT TRAKTORIGA. 5306 5285.

Metsamaterjali transport, vajadusel ost. Tel 5669 0234.

Ohtlike ja suurte puude langetamine. 517 5783.

PLAATIMISTÖÖD. 5591 6513.

Ohtlike puude eemaldamine, võsa lõikus. Helista julgelt ja leiame leiame lahenduse. Tel 5623 0373, Randy.

Ohtlike puude langetamine. 504 7811.

Plaatimistööd. 5886 8880.

Puit- ja parkettpõrandate paigaldus, lihvimine, viimistlus, taastamine. 515 4056.

Raamatupidamisteenus. Tel 5667 6936.

San-tehnilised, torutööd. TeenCo OÜ, 516 2037.

Septikute müük ja paigaldus, süvaveepumpade paigaldus. Tel 521 7415, info@veegrupp.ee.

Teemantpuurimine. Tel 5668 9845. www.teemantpuur.eu.

Trepid ja muud puutööd. 5698 9753.

UUS PÄRNU LASERPARK. Üksikud laserlahingud või peopakettid täiskasvanutele ja lastele. www.laserpark.ee, 527 8011.

Vannitubade ehitus. www.topruut.ee, tel 5566 6155.

Varikatused, piirded, metallitööd. 517 5265.

VEOD KAUBIKUGA 2,2 t. 5686 8268.

VEOD, KOLIMINE, TÖÖMEHED. 442 6177, 5622 6895. ENNUPOISID.

VEO- ja TÖSTETÖÖD. 516 7789.

Veoteenus 3,5 t kalluriga. Tel 501 5573.

Veoteenus, kallur-kraana 5 t. Tel 5354 2663.

Veoteenus, tõstetööd. 5668 6515.

Üldehitustööd väikefirmalt. 5564 3141, 5809 1998.

Firma teeb **betoontööd, remondi- ja viimistlustööd**. 5381 9121.

Soodsalt viimistlus- ja ehitustööd. 5551 6519.

Väikebuss juhiga. 528 8791.

Väikeehitus-, koristus-, lammutus- ja kolimistööd. 5595 9144.

Teen **remondi- ja maalritööd**. 447 2399, 5390 5886, Valdis.

„Süstime seinad soojaks“ hingava **TERMOVAHUGA. Thermi termograafia ja soojustuskonsultatsioonid!** www.therm.ee, info@therm.ee, tel 5660 6010.

Lumekoristus katustelt ja jalgradadelt. 5917 2232.

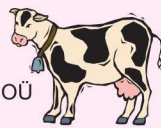
KORISTAME LUND hoovist ja katustelt. Tel 5661 0652.

OST

Ostame veiseid

(lehmad, mullikad, pullid).

Tasume kohe sularahas ning viime ära oma transpordiga.

NTN Teenused OÜ
Tel 5551 2929.

Kasvatav **metsa, metsamaterjali ja hakkevõsa**. Tel 5606 5667.

Ostame **kasvatav võsa ja lepike** raieõigust. 5660 7729, kristjan@lumbar.ee, www.lumbar.ee.

Metsakinnistute ja raie ost

(sobivad ka osaliselt raiatud ja hüpoteegiga koormatud metsakinnistud)

Aitame metsakavade koostamisel ja paberite vormistamisel

Tel 525 9788 • harry@grundar.ee
faks 443 0376 • Tehnika 15, Paikuse

Ostan või rendin **kalapüügiõigust**. 5340 0855.

SkanEst Holding ostab **pakke, paberipuid ja palke** (ka metsakuiva ja sinega) ning **hakkevõsa**. Transport. 5678 3433.

KIVIRAI

† **HAUAKIVID** †
MATUSEPLAADID

TEL. 5646 4216
MÄNNIKU SA, PÄRNU
WWW.MORSK.EE

Iga lahkumine on raske,
iga teeleaatmine on kurb.

Teatame kurbusega,
et lahkus meie kallis

Helmut KESAMAA

28. II 1943 – 19. XI 2014

Ärasaatmine 23. XI kl 14
Hingemaa leinasaalist Haapsalu mnt 48.
Põrm tuhatatakse.

Avaldame kaastunnet heale
koostööpartnerile
Tõnis Palmile ema

Maimu PALMI

kaotuse puhul.

AS Pärnu Kalur Holding

Südamlik kaastunne
koostööpartnerile arhitekt
Tõnis Palmile ema

Maimu PALMI

kaotuse puhul.

Jaak

Mälestame head naabrit

Ain PERE

Südamlik kaastunne Kajale
abikaasa kaotuse puhul.

Elve, Elmar, Leili

Avaldame sügavat kaastunnet
Milvi Ploompuule
tema leinas.

SA Pärnu Haigla

Kallis Sirli.
Meie südamlik kaastunne
Sulle Sinu leinas.

Estonia Spa Hotelsi
meeskond

Armas Lele.
Südamlik kaastunne
Sulle Sinu leinas.

Ragne, Kädi ja Anne-Liis

"WTO ja ELi liikmena on meil pisike majanduspoliitiline mängu-ruum ja maksud on üks väheseid asju, mida saame muuta."

Ettevõtja Indrek Neivelt, Postimees

ARVAMUS

► SEISUKOHT

Vajame töökohti, mitte uut silda

Kui Tallinna või Tartu liikle- ja Pärnusse satub, kogeb ta rahulikku autosõitu ega saa aru, miks siin räägitakse uuest sil- last üle Eesti kõige laima jõe. Kas tõesti on uus sild Pärnu arengu kaaluks?

Noored ei naase

Oleme 14 aastaga kaotanud viiendiku linnaelanikest. Noored ei näe siin töoperspektiivi, ettevõtetel ja investoritel ei jätku tööjõudu, vähe on töökohti hästiasustatud sektorites, kõrghariduse omandamise võimalusi tahetakse pigem ahendada, lennuühendusi pole, riigieelarvest rahastatavaid töökohti on vähe ning turismisek- tori põhiturul Soome ja Venemaa on languses.

Meie suurimad ettevõtted laie- nevad Harjumaal, mitte koduka- maral. Millise neist probleemidest lahendab uus sild, et sellesse nap- pe kohalikke ressursse panna? On teada, et Euroopa Liit meie kol- mandat silda kinni ei maksa ja oma- või laenuvahendid tuleksid muude investeeringute arvelt.

Et sillaõhutusest tekkinud sot- siaalset närvi alternatiividega va- rustada, kirjeldan rahastusvaja- du ja arenguvõimalusi, millega maakonna arenduskeskus teiselt kokku puutub, ent kus piiranguks on rahalisel võimalusel.

Noorte Pärnusse meelitami- seks on oluline säilitada ja suuren- dada siinseid kutseõppe ja kõrg- hariduse omandamise võimalusi, et luua nii eeldused lõpetajate si- dumiseks meie ettevõtlusega.

Just ettevõtlusega, mis sisal- dab võimalust uute ettevõtete in-

Pärnumaa ettevõtlus- ja arendus- keskuse juhataste liige

Sulev Alajõe

kubeerimiseks, sest paljude noor- te jaoks ei ole meie tööjõuturul so- bivaid pakkumisi. Nende saatmi- ne tehnopoli tähendab, et nad on Pärnu jaoks kadunud.

Jah, kutse- ja kõrgharidussüs- teem on riigi rahastada, aga meil võib tekkida vajadus riiklikku ha- riduspoliitikat enda huvides tu- gevdada: aidata uutel õppekava- del sündida ja inkubaator uutel alustel eelkõige koostöös kutseha- riduskeskusega käivitada.

Näiteks arutasime hiljuti töö- andjatega kutsehariduskeskuses uue õppekava käivitamist, milleks tuleb sisuliselt nullist võorkeelne õppematerjal ette valmistada.

Tudengite ettevõtetega sidu- miseks võib vaja minna avaliku ra- haga toetatavat stipendiumide süsteemi, et aidata kaasa üliõpi- laste sidumisele meie erasektori- ga.

Tartu ja Tallinnas ülikooli lõ- petanud on sealsed tööandjad ju- ba üles noppinud. Regionaalne kompetentsikeskus on toetamas saarlaste laevaehitust, läänlaste terviseedendust, virulaste põlevki- vitööstust.

ELi tuge kasvuettevõtete li- sandväärtuse ja eksportvõime tõstmiseks oleks meilegi väga va- ja, aga see nõuab kohalike oma- va-litsuste aktiivsust ja rahalist toetust.

Ettevõtete kasvu toetamiseks väärib rohkem tähelepanu ühine messikülastuse süsteemi rakenda- mine neile, kelle strateegia ja tu- rundusplaan on läbi mõeldud ja hõlmab põhjendatult sihtturgu.

Terviklik turundus

Investeeringuteks, töötajate tagasipöördumiseks ja turistide kohalesaamiseks on vaja sellist terviklikku turundust, nagu sõp- ruslinnas Vaasas aastaid edukalt rakendatakse. Ja see on kallis, kui ise aktiivselt lä- hiturgudel ko- hal käia.

Kui tegevus- like kuluvaja- duste kõrvale li- sada investee- ringud põhiva- rasse, hakkavad summad kohe kasvama. Len- nujaama pääst- miseks võib tek- kida võimalus ainult nii, et ka kohalik omava- litsus panustab, nagu Tartu näi- teks rahastas lennujaama juurde- pääse. Kui see võimalus kaob, on sadama pakutud logistikakeskuse rajamiseks samuti abi vaja.

Võrdluseks, Looe-Pärnu töös- tusala edendamiseks on linnaeel- arve tugi taristu rajamisel olnud mõõdapääsmatult vajalik. Savi tä-

nava ääres ootab kuus ettevõtet juurdepääsutee asfalteerimist. Et- tevõtete sidumiseks uute energia- allikate kaudu avanevate võima- lustega peaksime suutma osaleda ELi koostööprojektides (Horizon 2020), mida lihtsustaks avaliku sektori kaasosalus ja projektijuh- timine.

Kruisilaevade vastuvõtust hu- vitatud sadamgi võib vajada laie- mat koostööringi kogu paikkonda mõjutava uue võimaluse kasuta- miseks. Loomulikult on oluline lastehoiukohti luua, tähtis on üld- haridussüsteemi hea kvaliteet ja huvihariduse kaudu tekitada las- tes huvi meie ettevõtetes toimuva vastu.

Seda loetelu võib jätkata. Kõik

nimetatud tege- vused oleksid ak- tiivne ponnistus, et rahvastiku vä- henemist peatada ja kasvueldusi luua. Need ei ole lihtsad "betoonla- hendused". Loo- mulikult tuleb va- litutel seista Pärnu(maa) huvi- de eest riiklikul tasandil.

Pärnu Posti- mees avaldas eel-

misel nädalal riigikontrolör Alar Karise kirjutise, kus ta refereerib ametist lahkunud rahandusminist- rit: "Üksnes tark investeerimine toob kaasa loodetud majandus- kasvu ja töökohad." Vajame just neid tulemusi, mitte raha paiguta- mist liikumatutesse sillapostides- se.

Pedagoogiline poeem

Käisin õhtul igal pool igasu- guseid asju ajamas ja läksin juhuslikult hoiukassast ka mööda. Vaatan – keegi maskiga ja kotiga seltsimees astub uksest sis- se, pärast tuleb uuesti välja ning pistab punuma. Jäin muidugi vä- ga suure huviga pealt vahtima.

Poole tunni pärast sõidavad miilitsad hoiukassa ette ja pista- vad samuti punuma.

Selge pilt: tegemist kas äran- damise või peretülga.

Järgmisel päeval loen lehest, et õppus ja seltsimees saadi Riia maanteel kätte. Mis tähendab, et valesti õpetati. Et oleks Tallinna maantele lipanud, poleks saadud ja võinuks mitu aastat muretut pensionipõlve nautida.

Mis omakorda näitab, et peda- googide kaader ei ole tasemel ning tuleb kursusele või isegi tea- tud kohta saata ja pole vaja mak- sumaksja raha niimoodi tulude loopida.

Aga mõte iseenesest väärib mõtlemist.

Et võtame huvilised kokku ja õpetame kultuuriselt hoiukassasid tühendamaks. Et kõik oleksid rahul ja miilits ei satuks asjatult ärevus- se ja Eesti lipp viidaks laia maail- ma ja nii edasi.

Miilitsal niigi tööd kõrvuni, nüüd läti pätid ka veel munakivi- na kaelas. Need, kes Eesti rõdude vastu huvi tundsid, sest Lätis rõ-

dusid minu teada ei tehta, ja tulid siia snitti võtma.

Küsisid luba küll, aga keegi ei saanud aru, mida see saldejumps õieti tähendab.

Nii et keeleõppele tuleb suure- mat rõhku panna ja koolireform ruttu ära teha, pole siin mõkuta- da midagi.

P laadivabrik tõmbas ka tossu katuse alla, küllap oli suit- suanduri patarei jälle tüh- jaks vajunud. Ma, muide, olen ju- ba mitu korda tähele pannud, et pärast seda andurite seaduse vas- tuvõtmist kaine peaga muud enam ei kuulegi, kui üks tulekah- ju teise otsa.

Mul vanavanaisa vaatas ühek- sakümmend aastat peeruvalgel tele- kat ja polnud tal isegi vahtu voo- di all, andurist rääkimata.

Korsten ei pühkinud, sest kur- gedel oli korstna otsas pesa, ei taht- nud linnukesi segada. Aga põlema ka ei läinud, oli laisk inimene, ei viitsinud kustutamiseks hakata jõest vett tassima.

Tänapäeval käivad inspek- torid kaks korda päevas nuhki- mas ja mida rohkem virisevad, seda rohkem päästeamet kus- tutab. Täiesti arusaamatu värk, jah.

Järgmise sammuna võtan jul- guse ja juhin tähelepanu, et meie ei ela enam kolhoosiajal. Maa on

kallis, krunte pole eriti saada ja nii edasi.

Mis asja nemad nüüd välja mõtlesid? Nemad mõtlesid välja, et kui kartulit ja banaani maha ei pane, aga paned meie seast lahku- nud inimese õiglast tasu maksma- ta maa sisse, siis nihukene asi ei kõlba mitte kuhugi.

Aga selleks, et õiglast tasu kü- sida, peab olema keegi, kelle käest küsida. Nii nad siis meelitavadki kõiki vabatahtlikult kalmukohta ärastama, panevad esialgu täitsa tasuta su nime kirja ning hakka- vad varsti iga kuu viis rubla raha küsima. Ja kellel rublat ei ole, võt- ku oma kadunuke kaenlasse ja vii- gu minema. On ju väga kavalasti välja mõeldud, mis?

Samal ajal autoga enam sur- nuaia värvast sisse sõita ei tohi, vii oma luukere kas või bussiga koju. Kusjuures pole teavitatud, kas peab kerele kuupileti ostma või kehtib talle mingisugune sõi- dusoodustus.

M inu vanaonu käib ka aeg- ajalt kellegi kungast kõpitsemas ja mina näi- teks ei kujuta ette, kuidas tema oma memme, rehade, labidate, küünalde ja lilledega seal Uulus peaaegu verstaipikkuse maa maha suudaks marssida.

Aga, nojah, ju suured saksad teavad paremini. Panevad märgi

värvasse, miilitsa pöösasse ja kel- lel ütlemist, seda sunnitakse lin- nakassa hüvanguks annetusi tege- ma.

Ja siis on kõigil väga lõbus lu- geda, et Pärnus on liiklusrisk hirmsasti langenud, kõik sohvrid sõidavad väga korralikult, keegi enam auto ega joodikust jalakäija alla ei jää ja iga päevaga aina pa- remaks läheb.

K ui nüüd sadam lõpuks veel mingisuguse uue lõusta et- te saab, võiks ju eluga juba vägagi rahul olla. Seda ma ütlen küll, et varsti on valimised ukse ta- ga ja mina ei taha miskisugust pastakat ega kummiülikonda ega klepsu ega midagi.

Mina tahan, et mulle igal sü- gisel tasuta puid ja kartuleid jaga- tak ja ma ei peaks kellegi luuke- ret oma riidekappi varjule tooma. Et saaks enam-vähem rahulikult elada, just nimelt.

Teleperestroika

E esti valitsus toetas kabinetinõupi- damisel venekeelse teleprogram- mi loomist. Lõplik jah-sõna tuleb siis, kui rahandusministeerium ja kul- tuuriministeerium on leidnud nelja mil- joni euro suurusele aastakulule katteal- lika. Valitsusele esitas Eesti Rahvusring- hääling teleprogrammi mahu ja maksu- muse kolm varianti ning töö läheb eda- si variandiga, mille maksumus on ligi- kaudu neli miljonit eurot.

Peale selle tuleb ilmselt leida ühe- kordne lisaraha programmi käivitami- seks, millela paratamatult läbi ei saa, sest tele tegemine on kallis ja head asja rahata ei tee.

Loodav kanal tuleb idee kohaselt sõl- tumatu ja iseseisev, see edastab kvali- teetset ja tasakaalustatud Eesti igapäe- vaelu ja kultuuri kajastavat programmi, mis on mõeldud peamiselt venekeelsele sihtrühmale. Kui Eesti Rahvusringhää- lingul oli valitsusele esitada kolm va- rianti, on neil ilmselt selgus, kes hakka- vad uut programmi tegema.

Uuringu andmete kohaselt usaldab kolmandik Eestis elavatest venelastest Venemaa kanaleid, Eesti meediat vaid kaduvväike kaheksa protsenti, Ida-Viru- maal ainult üks protsent.

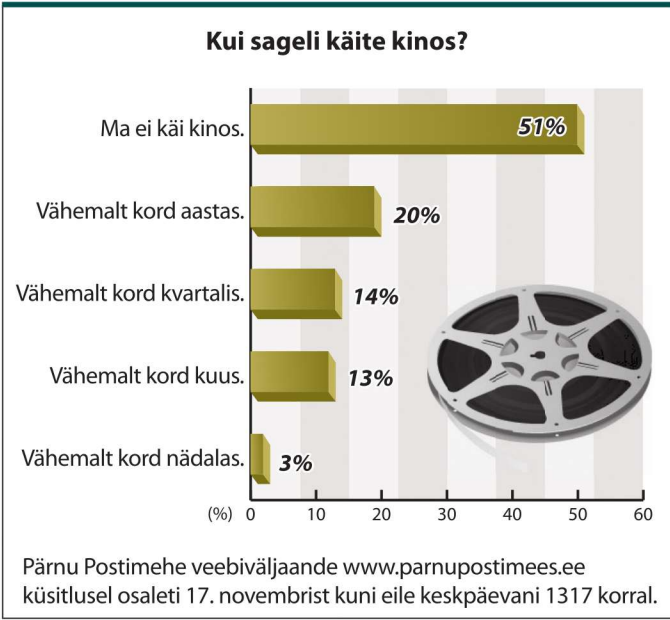
ERRi innustab venekeelse telepro- grammi loomisega edasi minema tööik, et 66 protsenti venelasi vaataks ETV vene- keelset kanalit. See muidugi ei tähenda, et nad loobuksid senisest ida poolt tule- vast telepildist ja -sõnumist. Kui inime- sele Eestis toodetud saade huvi ei paku, haarab ta käsi puldi järele.

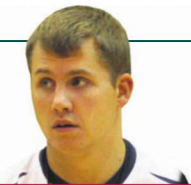
Venekeelse programmi tegijatel lasub suur vastutus, kuidas Eesti piiratud või- maluste juures seista võimalikult hästi vastu Venemaa piiramatute võimaluste- ga telepropagandale, mida tehakse nii lihtlabaselt kui vägagi professionaalsel ta- semel, suutes samal ajal vaatajat köita. Uue (niši)kanali mõju mõõta on enne sel- le lansseerimist raske ja sellesse miljoneid eurosid matta suur risk.

See võib end õigustada eelkõige siis, kui tegelikud tegijad ERRist sellesse tões- ti usuvad, mitte ei täida vaid poliitilist tel- limust.

(arvamus@parnupostimees.ee)

► NÄDALA KÜSIMUS

Vasaraheitja Oskar Linnaste auhinnad on alles!

Enn Hallik

Üks läbi aegade kõige kõrgemale (ja ometi mitte sinna, kuhu võinuks) jõudnud Pärnu- maa kergejõustiklasi oli Oskar Linnaste. Mees, kellest tänane ja isegi eiline põlvkond praktiliselt midagi ei tea.

Tänase põlve jaoks on 75 aastat tagasi tehtu veeuputusae, eelse generatsiooni mälu mõjutas see, et 1950–56 represseerituna vangilaagris olnud Linnaste kui riigivaenlase nimi ja saavutused kustutati väga pikaks ajaks rekordin- ning edetabelitest.

Mis puudutab vangilaagrit, siis selle kohta liigub legend, kuidas Saksa politseis teenimise eest 10 aastat saanud Linnaste seal metsatöödel hirmsasti rabas, teades, et kahe normi täitmine tähendab kolme vangla-aasta mahaarvamist ja kiiremat kojuaamist. Suurem osa kaasvange vaadanud seda rabamist lõkke äärest pealt, võib-olla kadedusest langetati eestlasele isegi puumürakas selga. Kui Sta-

lin suri ning vabastamised algasid, sõitsid koos koju nii normiületajad kui ennast võimalikult vähe kultanud.

Aga selle mehe mantlipärijateks olid Pärnu tugevad vasaraheitjad Ahto Karumaa ja Toivo Martšenkov, ka vasaraheite maailmarekordimees ja kahe- kordne olümpia- pronks Jüri Tamm ning miks mitte kaudselt Pärnus oma tiibu kand- ma treeninud Gerd Kanter.

Vaid mõni fakt sellest, kui kõva mees oli 1982. aastast Kilingi-Nõmme kal- mistul puhkav Linnaste, kel oli läinud nädala kolmapäeval 107. sünniaastapäev, ja siis jõuame tänase loo teema juurde.

1940. aasta maailma edetabelijuht

Kahemeetrine ja kahemeetri- se käteulatuse ning karujõu ehk väga heade füüsiliste eeldustega Linnaste alustas tõsisema sportimisega kahekümnese, oli juba järgmisel aastal Eesti teine vasara-

mees ning ületas 1939. aastal Helsingi olümpia normi. 1940. aastal heitis Linnaste Tallinnas Eesti ja Läti NSV maavõistlusel vasarat 55.78 ja see oli maailma hooaja kolmas tulemus. Kettaheites visatud Eesti rekord 49.23 oli Euroopa küm- mistul puhkav Linnaste, kel oli läinud nädala kolmapäeval 107. sünniaastapäev, ja siis jõuame tänase loo teema juurde.

Esimesele Vene ajale järgnes Saksa aeg, politseis ja politseipataljonis teeninud Linnaste oli 1947. aastal uuel nõukogude ajal alla aasta vangis, aga vabanenu- na astus Eestis vasaraheites kan- nale Johannes Kotkale ning ketta- heites püüdis vastu hakata Heino

Lipule. Tugevaid treeninguid alustanud Oskar Linnaste tuli 41sena 1948. aastal vasaraheites Eesti ja nii vasaraheites kui kettaheites Spartaki üleliiduliseks meistriks.

1949. aastal olid maksimalist Linnaste soovid veel suuremad, paraku läks temast küll mööda küüditamine, aga mitte NKVD huvi ja selgus, et patud nõukogude kodumaa ees polnud veel lunastatud ja üldsuse tähelepanu all ole- mine on ta tervisele kahjulik. Siis- ki lisandus enne kohtu ette mine- kut ta 1948. aasta NSV Liidu hõ- bedale teinegi planeedikuuendiku vasaraheitehõbe.

Vangist naasnuna hakkas 50- aastane Linnaste taas treenima, harjutas oma lõbuks veel peaaegu veerand sajandit ja osales vetera-

nide võistlustel. Kuni vähk ta 1982. aasta juuli alguses viis.

Väga pika sissejuhatus järel jõuame nüüd tuumani, miks sel- lest kolme klassi haridusega liht- sakoelise eestimeelsest mehest ja tuliingelisest sportlasest just nüüd kirjutame.

Arvasime, et Linnaste auhinnad on prügimäel

Asi on selles, et kümnekond aastat tagasi ilmutasime Pärnu Postimehes spordiajaloo ja statis- tika huvilise Ülo Pauluse tänu- väärsele uurimusele põhinenud loo kaua aega represseeritud suu- rustest Oskar Linnastest.

Selles oli juttu tema elu traagilistest seikadest ja sellestki, et (Koit Annamaa järel) Eesti vasa- raheitekoolkonna säravat alusepa- nijat nagu poleks olnudki – põlu all mehe tagajärjed ja saavutused maha kustutatud, auhinnadki teadmata kadunud. Ilmselt prügi- mäele rännanud. Just nii toona kirjutasimegi. Sest teisi andmeid meil lihtsalt polnud.

Aga nüüd tuli üllatus.

Ühel hiljutisel korvpalliõhtul Pärnu hallis astus nende ridade kirjutaja juurde mees, kes ütles, et tal kripeldab juba ammu, ligi kümme aastat. Lehes olla olnud, et Linnaste auhinnad on läinud

kaduma ja see on puhta vale – au- hinnad on tema käes ja ta võib neid tõestuseks ka näidata!

Niisuguse pakkumise peale läksime koos Pärnu kergejõustiku- kohtuniku ja spordiajaloolase Priit Neemega öeldud aadressil ja sai- me huvilistena kuninglikult tasu- tud.

Linnaste teise abikaasa lapse- laste valduses on niisugused reliik- viad nagu Roman Tavasti firmas valmistatud Pärnu 1939. aasta pa- rima sportlase kuldmedal (esime- se sai 1937 Paul Keres, teise 1938 Tervise jalgpallimeeskond, viima- se sõjaeelse ja toona vaid ühele antu 1939 Linnaste), NSV Liidu 1949. aasta meistrivõistluste hõ- be, Eesti II mängude kuld, mitme võimu ja valitsuse ajal saadud me- daleid, millest omapäraseim ENSV 1949. aasta vasarakulda märkiv Toompea torni ja sirbi ning vasa- raga lipuvarras, milles veel Oska- ri enda käega pandud sinimustval- ge laualipp! Politseivõistluste au- hindu, maavõistlusteks spetsiaal- selt valmistatud märke jne.

Vigaselt kirjutada on piinlik, aga hea, et koos Ülo Paulusega seda tegime. Muidu poleks kellelgi hinges kraapinud, muidu poleks- ki Pärnu spordi ühe suurmehe au- hindade allesolek avalikuks saa- nud.

Korvpallureil statistikas kaks esikohta

Eesti meeste korvpallimeistri- võistluste kõrgliigas on suu- rem osa põhiturniiri mängu- dest veel ees, aga statistika annab juba aimu, kes ning mis on meeskondade tänavu- sed trumbid ja nõrgad kohad.

Pärnu meeskonna kapten ja kaitsemängu liider Silver Leppik on seni liiga parim pal- lide vaheltlõikaja. Meeskonna värskeim täiendus leedulastest keskmängija Ronaldas Rut- kauskas on seni liiga kõrgeima kasuteguriga mängija (8. Re- nato Lindmets). Vastasmängi- jailt vigade teenimise arvestu- ses on Rutkauskas teine (5,67 viga mängu kohta), Lindmets kolmas (5,50) ja Rannar Raap kaheksas (4,50). Ründelaua- pallide hankimises on Rutkaus- kas teine (4,33), kõigi lauapal- lide arvestuses neljas (8,67).

Kahepunktivisete tabavus- protsendilt on kolmas Raap (68%), kuues Rutkauskas (63%), kolmepunktivisetes neljas Janis Vahter (45%). Va- bavisked on tänavu olnud Pär- nul tagasihoidlikud, parimana on Sandis Silavs 13. (80%).

Mängu kohta enim punk- te visanud Rutkauskas (15,33) on statistikatabelis kuues, kaitselauast palle võt- nud Vahter (5,17) kümmes, enim kaaslastele korvisööte jaganud Silavs (4,33) neljas ja Raap (4,00) viies. Pallikaotu- si on Raabil liiga kolmandana 3,0 mängu kohta, vigu liiga viiendana Leppikul 3,67 män- gu kohta. Enim mänguminu- teid on pärnakatest Silavsil (neljas 32,74 minutiga män- gu kohta) ja Leppikul (seits- mes 32 minutiga). (PP)

EESTI KARIKAVÕISTLUSED 2014 POOLFINAAL P 23.11 KELL 17:00 PÄRNU SPORDIHALLIS

VS.

**BIGBANK
TARTU**

VÕRKPAAL ON VÕRRATUI!
WWW.PVK.EE

PILET 5 EUR, ÕPILASED JA PENSIONÄRID 2.50 LAPSED KUNI 12 A. TASUTA
OSTA FÄNNISÄRK 50 EUR - KÕIKIDELE KODUMÄNGUDELE SISSEPÄÄS PRII!
FACEBOOK: #PVK #SCHENKERLEAGUE #PVKTANTSUTÜDROKUD #PVKFÄNNID

Taliujujad tõid Läti võistluselt medaleid

Joel Kukk

Rahvusvahelise taliujumise as- sotsiatsiooni (IWSA) hooaja ka- lenderplaani esimesel võistlusel “Jelgava hüljes” startis Lielupe jõel 80 sportlast seitsmest riigist ja arvestust peeti kümnes vanu- seklassis.

Esimese ala, 4x25 meetri teateujumise võitis kohaliku klubi tiim. Eesti võistkond, ku- hu kuulusid Irena Rosenberg, Aivar Rosenberg, Ergo Tamm ja Pärnus pärit Henri Kaarma sai teise koha. Seejärel võisteldi viiekraadises jõevees 25 meetri rinnuli- ja 50 meetri vabaltuju- mises ning maratonis.

Eesti ujujatest võitsid Henri Kaarma ja Ergo Tamm Jelgavas neli, Irena ja Aivar Rosenberg kolm ning Malle Elvet kaks me- dalit. Pärnu sportlastest tulid Daniel ja Artur Tikkebär Lätist kahe ning Margus Mironov ühe aurahaga.

450 meetri pikkune mara- ton ujuti Jelgavas teist korda avavees, esimene pool distant- sist kulges vastu- ja teine pool allavoolu. Kokku võitis karmi katsumuse ette viis naist ja 14 meest, neist neli oli Eestist.

Kuni pöördepoini juhtisid võistlejaterivi mitmekordne ta- liujumise maratoni maailma- meister Henri Kaarma ja saksla- ne Christof Wandrasch. Allavoo- lu ujudes oli Wandrasch nobe- dam ja talle kuulus ajaga 5.47,82 esikoht.

Teisena finišisse jõudnud Kaarma sai aja 6.04,78 ja kol- manda koha sai Ergo Tamm 7.14,06ga.

Margus Mironov oli neljas

Henri Kaarma naasis Lätist nelja “Jelgava hülje” auhinnaga. Kalev Saar

(8.10,66) ja Raido Laidla küm- nes (12.01,79).

Naiste konkurentsist oli pa- rim Läti ujuja Sandra Gosa (9.55,76) ja teiseks tuli legen- daarne Inglismaa naisujuja Ja- ckie Cobell, kes on Guinnessi re- korditeraamatus kui kõige kauem üle La Manche'i väina ujunu.

Mullu augustis rahvusvahe- lises teatetiimis üle Beringi väi- na Tšuktsi neemelt Alaskani ujunuist olid Jelgavas peale Co- belli ja Kaarma võistlemas veel IWSA president soomlanna Ma- ria Yrjö-Koskine ning Jelga- va klubi eestvedaja Alex Jakov- lev.

